

โครงการออกแบบสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชนบ้านสวนนอก

ศักดิ์ศรี นุชารัมย์

SAKSRI NUCHARAM

งานวิจัยทางสถาปัตยกรรมนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต

สาขาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม

คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ปีการศึกษา 2563

PROJECT FOR THE DESIGN OF TOURISM SUPPORT
FOR BAN SANUAN NOK COMMUNITY

SAKSRI NUCHARAM

A RESEARCH IN ARCHITECTURE SUBMITTED PART FULFILLMENT OF THE REQUIREMENT
FOR THE DEGREE OF BACHELOR OF SCIENCE
PROGRAM IN ARCHITECTURAL TECHNOLOGY
FACULTY OF INDUSTRIAL TECHNOLOGY
BURIRAM RAJABHAT UNIVERSITY

คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ใบรับรองงานวิจัยทางสถาปัตยกรรม

ชื่องานวิจัย   โครงการออกแบบสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชนบ้านสนวนนอก

ชื่อผู้วิจัย   นาย ศักดิ์ศรี นุชารัมย์

สาขาวิชา   เทคโนโลยีสถาปัตยกรรม

อาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย   อาจารย์ อาจารย์ปิยชนม์ สังข์ศักดิ์ดา

คณะกรรมการคุมสอบงานวิจัยทางสถาปัตยกรรม	ลายมือชื่อ
รองศาสตราจารย์สมบัติ ประจัญศานต์	
อาจารย์ปิยชนม์ สังข์ศักดิ์ดา	
อาจารย์วิสาข์ แผงเวียง	
อาจารย์กฤษณ์ ปิตาทะสังข์	
อาจารย์ ดร. ดนัย นิลสกุล	

วัน/เดือน/ปีที่สอบ วันอังคาร ที่ 20 ตุลาคม 2563 สถานที่สอบ ห้องสาขาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม

สาขารับรองแล้ว

.....

(อาจารย์ ดร. ดนัย นิลสกุล)

หัวหน้าสาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม

วัน.....เดือน.....ปี.....

ชื่องานวิจัย	โครงการออกแบบสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชน ชุมชนบ้านสวนนอก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์
ชื่อผู้วิจัย	นายศักดิ์ศรี นุซารัมย์
รหัสประจำตัว	600112555007
ปริญญา	วิทยาศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชา	เทคโนโลยีสถาปัตยกรรม
อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยหลัก	อาจารย์ ปิยชนม์ สังข์ศักดิ์ดา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อการออกแบบสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชน ในชุมชนท่องเที่ยวบ้านสวนนอกอำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ การจัดทำแบบนำเสนอสถาปัตยกรรม และ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนให้เป็นในทางที่ดีขึ้น โดยมีขอบเขตด้านการวิจัย เฉพาะชุมชนบ้านสวนนอกเท่านั้น โดยการออกแบบเพิ่มเติมฐานกิจกรรมการเรียนรู้ชุมชน จุดทำกิจกรรมรวมนักท่องเที่ยว และ ออกแบบโฮมสเตย์หลังต้นแบบ 3 หลังเพื่อเป็นแนวทางการปรับบ้านเป็นโฮมสเตย์ในหลังต่อไป โดยมีการดำเนินงานวิจัยได้แก่ การศึกษาสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชน ในหลัก 5A แล้วนำมาวิเคราะห์กับชุมชนบ้านสวนนอก และทำการลงพื้นที่เก็บข้อมูลโฮมสเตย์ตัวอย่างทั้ง 3 หลังที่ใช้ในการปรับปรุงเพื่อเป็นต้นแบบ ศึกษาหลักการพัฒนาโฮมสเตย์ ศึกษากิจกรรมการแสดงในชุมชนที่ใช้ต้อนรับนักท่องเที่ยวเพื่อนำมาออกแบบอาคารกิจกรรมที่ใช้ทำการจัดแสดง และ ลงเก็บข้อมูลการประเมินพื้นที่บ้านของชุมชนสวนนอก เพื่อใช้ในการออกแบบฐานการเรียนรู้การหาปลาชุมชน

A RESEARCH	Community Tourism Support Project Ban San Wan Nok Community, Huai Rat District, Buriram Province
RESEARCHER	SAKSRI NUCHARAM
STUDENT ID	600112555007
DEGREE	BACHELOR OF SCIENCE
PROGRAM	ARCHITECTURAL TECHNOLOGY
THESIS ADVISOR	Asst. Prof.Piyachon Sangsakda

Abstract

This research aims to design support for community tourism. In the Ban Sanuan tourism community, Huai Rat District Buriram Province Creating a presentation architecture and to guide the development of tourism in the community to be a better way. With specific research areas Ban Sanuan Nok community only By designing additional community learning activity bases Activities to combine tourists and design 3 homestays as a guideline for changing the house into the next homestay With conducting research including A study of community tourism support in the 5A principle To be analyzed with the Ban Sanuan Nok community And went into the storage area for the 3 sample homestays that were used in the renovation as a model Study the principles of homestay development Study of the performance activities in the community that are used to welcome tourists in order to design the building, the activities used to display and record the local fisheries of the Sanuan community. For use in designing a learning base for community fishing

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยดังกล่าวจะไม่สำเร็จ หากไม่ได้รับความอนุเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่สำคัญ ที่ให้ความอนุเคราะห์ด้านข้อมูลอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล และศึกษาพร้อมทั้งความเป็นกันเอง ขอขอบพระคุณชุมชนบ้านสนวนนอก ที่ให้ความรู้ และข้อมูลสำคัญในการทำวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ปิยชนม์ สังข์ศักดิ์ดา ที่ช่วยให้คำปรึกษาในการทำวิจัยได้เป็นอย่างดี ทั้งเรื่องแนวคิดการออกแบบ ช่วยสอนกระบวนการคิด การทำงานวิจัยจนสมบูรณ์แบบ และขอขอบพระคุณ อาจารย์ในสาขาที่ช่วยสนับสนุนการทำวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณของสาขาที่มาเป็นปัจจัยที่ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการทำวิจัย รวมไปถึงเพื่อนๆที่คอยช่วยกันมาจนวันสุดท้าย ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทุก ๆ ท่านที่ไม่ได้กล่าวมา ณ ที่นี้ อันมีส่วนช่วยเหลือในส่วนใดส่วนหนึ่งจนงานวิจัยสำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ศักดิ์ศรี นุชารัมย์

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง-แผนผัง	ฉ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ	1
1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย	1
1.3 ขอบเขตของงานวิจัย	1
1.4 วิธีดำเนินการวิจัย	2
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 การท่องเที่ยวโดยชุมชน	3
2.2 โฮมสเตย์	6
2.3 สิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชน	14
2.4 Street furniture	17
2.5 ข้อมูลทั่วไปบ้านสวนนอก	21
บทที่ 3 กรณีศึกษา	
3.1 ประเด็นการศึกษา	22
3.2 กรณีศึกษาโฮมสเตย์	22
3.3 กรณีศึกษารฐานกิจกรรมการเรียนรู้	34

บทที่ 4 การทำแบบร่าง	
4.1 ข้อมูลเบื้องต้นโครงการ	42
4.2 ผู้ใช้โครงการ	42
4.3 การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้ใช้โครงการ	43
4.4 กำหนดองค์ประกอบหลักโครงการ	44
4.5 ศึกษาที่ตั้งโครงการ	45
4.6 วิเคราะห์งานระบบอาคาร	49
4.7 แบบร่างครั้งที่ 1	53
บทที่ 5 ข้อเสนอแนะ	
5.1 ผลงารวิจัย	54
5.2 สรุปผลที่ได้จากงานวิจัย	55
5.3 ข้อเสนอแนะ	96
บรรณานุกรม	97
ประวัติผู้วิจัย	98

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพที่ 3.1 แผนที่บ้านไม้หอมโฮมสเตย์ คีรีวง	22
ภาพที่ 3.2 ห้องพักบ้านไม้หอมโฮมสเตย์ คีรีวง	23
ภาพที่ 3.3 การจัดห้องพัก	23
ภาพที่ 3.4 ห้องพักรวม	24
ภาพที่ 3.5 อาคารภายนอก	24
ภาพที่ 3.6 แผนที่ Isaan-isan Boutique resort	26
ภาพที่ 3.7 ที่พัก	26
ภาพที่ 3.8 ที่พักรวม	27
ภาพที่ 3.9 ศูนย์อาหาร	27
ภาพที่ 3.10 พื้นที่รับรอง	28
ภาพที่ 3.11 ห้องน้ำ	28
ภาพที่ 3.12 บ้านผาบ่อง	30
ภาพที่ 3.13 บ้านผาบ่อง	30
ภาพที่ 3.14 บ้านผาบ่อง	31
ภาพที่ 3.15 บ้านผาบ่อง	31
ภาพที่ 3.16 ที่พักบ้านผาบ่อง	32
ภาพที่ 3.17 ที่พักบ้านผาบ่อง	32
ภาพที่ 3.18 แผนที่ศูนย์การเรียนรู้ประมงพื้นบ้านริมโขง	34
ภาพที่ 3.19 ศูนย์การเรียนรู้ประมงพื้นบ้าน ริมโขง	34
ภาพที่ 3.20 ป้ายนิทรรศการศูนย์การเรียนรู้ประมงพื้นบ้านริมโขง	36
ภาพที่ 3.21 จุดถ่ายรูปศูนย์การเรียนรู้ประมงพื้นบ้านริมโขง	37
ภาพที่ 3.22 ภายในอาคารพิพิธภัณฑ์ชาวทะเลโทะบะ	39

ภาพที่ 3.23 ภายในอาคารพิพิธภัณฑ์ชาวทะเลโทะบะ	40
ภาพที่ 3.24 ภายในอาคารพิพิธภัณฑ์ชาวทะเลโทะบะ	40
ภาพที่ 3.25 ภายในอาคารพิพิธภัณฑ์ชาวทะเลโทะบะ	41
ภาพที่ 3.26 ภายในอาคารพิพิธภัณฑ์ชาวทะเลโทะบะ	41
ภาพที่ 4.1 แผนที่ ที่ตั้งโฮมสเตย์หลังที่ 1	47
ภาพที่ 4.2 แผนที่ ที่ตั้งโฮมสเตย์หลังที่ 2	47
ภาพที่ 4.3 แผนที่ ที่ตั้งฐานกิจกรรมการแสดง	48
ภาพที่ 4.4 แผนที่ ที่ตั้งฐานกิจกรรมการเรียนรู้	48
ภาพที่ 4.5 แบบร่างโฮมสเตย์หลังที่ 2	53
ภาพที่ 4.6 แบบร่างห้องพุดคุยแลกเปลี่ยน / รับแขก	54
ภาพที่ 4.7 แบบร่างห้องพัก	55
ภาพที่ 5.1 แผนที่โฮมสเตย์หลังที่ 1	56
ภาพที่ 5.2 ผังพื้นที่ชั้นที่ 1	57
ภาพที่ 5.3 ผังพื้นที่ชั้นที่ 2	58
ภาพที่ 5.4 รูปตัดแสดงภายใน	59
ภาพที่ 5.5 แสดงห้องครัว	59
ภาพที่ 5.6 แสดงส่วนที่พัก อำนวยความสะดวก	60
ภาพที่ 5.7 แสดงเฟอร์นิเจอร์ส่วนที่พัก	61
ภาพที่ 5.8 รูปตัดแสดงภายใน	61
ภาพที่ 5.9 ขยายพื้นที่ในรูปตัด	62
ภาพที่ 5.10 รูปตัดแสดงภายใน	62
ภาพที่ 5.11 ขยายพื้นที่ภายใน	62
ภาพที่ 5.12 รูปตัดแสดงภายใน	63
ภาพที่ 5.13 รูปตัดแสดงภายใน	63
ภาพที่ 5.14 ทศนิยมภาพภายใน	64

ภาพที่ 5.15 ทักษะถ่ายภาพภายใน	64
ภาพที่ 5.16 ทักษะถ่ายภาพภายใน	65
ภาพที่ 5.17 ทักษะถ่ายภาพห้องครัว	65
ภาพที่ 5.18 แผนที่โฮมสเตย์หลังที่ 2	66
ภาพที่ 5.19 ผังพื้นที่ชั้นที่ 1	67
ภาพที่ 5.20 ผังพื้นที่ชั้นที่ 2	68
ภาพที่ 5.21 รูปตัดแสดงภายใน	69
ภาพที่ 5.22 รูปตัดขยายห้อง	69
ภาพที่ 5.23 รูปตัดขยายห้อง	70
ภาพที่ 5.24 รูปตัดแสดงภายใน	70
ภาพที่ 5.25 รูปตัดขยายห้อง	71
ภาพที่ 5.26 แสดงของตกแต่ง	71
ภาพที่ 5.27 รูปขยายห้องครัว	72
ภาพที่ 5.28 รูปตัดแสดงภายใน	73
ภาพที่ 5.29 รูปตัดขยายที่พัก	73
ภาพที่ 5.30 รูปตัดแสดงภายใน	74
ภาพที่ 5.31 ขยายห้องพักชั้น 2	74
ภาพที่ 5.32 รูปตัดแสดงห้องน้ำ	75
ภาพที่ 5.33 รูปขยายของตกแต่ง	75
ภาพที่ 5.34 ทักษะถ่ายภาพภายใน	76
ภาพที่ 5.35 ทักษะถ่ายภาพภายใน	76
ภาพที่ 5.36 แผนที่กิจกรรมการแสดง	77
ภาพที่ 5.37 ผังบริเวณอาคาร	78
ภาพที่ 5.38 รูปด้านอาคาร 1	79
ภาพที่ 5.39 รูปด้านอาคาร 2	79

ภาพที่ 5.40 รูปด้านอาคาร 3	80
ภาพที่ 5.41 รูปด้านอาคาร 4	80
ภาพที่ 5.42 รูปตัดอาคาร 1	81
ภาพที่ 5.43 รูปตัดอาคาร 2	81
ภาพที่ 5.44 ทศนิยมภาพอาคาร	82
ภาพที่ 5.45 ทศนิยมภาพภายในอาคาร	82
ภาพที่ 5.46 ทศนิยมภาพทางเดินอาคาร	83
ภาพที่ 5.48 ทศนิยมภาพห้องน้ำอาคาร	83
ภาพที่ 5.49 ทศนิยมภาพด้านหน้าอาคาร	84
ภาพที่ 5.50 ทศนิยมภาพจุดถ่ายรูปหน้าอาคาร	84
ภาพที่ 5.51 แผนที่ฐานกิจกรรมการเรียนรู้	85
ภาพที่ 5.52 ผังบริเวณอาคารกิจกรรมการเรียนรู้	86
ภาพที่ 5.53 รูปด้านอาคาร 1,2	87
ภาพที่ 5.54 รูปด้านอาคาร 3,4	87
ภาพที่ 5.55 รูปตัดอาคารกิจกรรม	88
ภาพที่ 5.56 ทศนิยมภาพส่วนนิทรรศการ	88
ภาพที่ 5.57 ภาพแสดงการทำกิจกรรม	89
ภาพที่ 5.58 ภาพแสดงการทำกิจกรรม	89
ภาพที่ 5.59 ทศนิยมภาพภายในอาคาร	90
ภาพที่ 5.60 ทศนิยมภาพอาคาร	90
ภาพที่ 5.61 ทศนิยมภาพอาคาร	91
ภาพที่ 5.62 ทศนิยมภาพอาคาร	91
ภาพที่ 5.63 ทศนิยมภาพส่วนทำกิจกรรม	92
ภาพที่ 5.64 ทศนิยมภาพส่วนทำกิจกรรม	92
ภาพที่ 5.65 ทศนิยมภาพส่วนถ่ายรูป	93

ภาพที่ 5.66 Street furniture	94
ภาพที่ 5.67 เพลทฟรีเซน 1	95
ภาพที่ 6.77 เพลทฟรีเซน 2	96

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.2.1 ประเภทผู้ใช้อาคาร	43
ตารางที่ 4.3.1 วิเคราะห์พฤติกรรมผู้ใช้โครงการ	43
ตารางที่ 4.4.2 แสดงองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบรองของโครงการ	44
ตารางที่ 4.4.3 แสดงองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบรอง	44
ตารางที่ 4.4.3 แสดงองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบรอง (ต่อ)	45

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของโครงการ

ชุมชนบ้านสนวนนอกตั้งอยู่ หมู่ที่ 2 ในพื้นที่ตำบลสนวน อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ เดิมพื้นที่หมู่บ้านแห่งนี้เป็นป่าทึบ มีต้นสนวนขึ้นอยู่จึงได้ชื่อว่าเป็นบ้านสนวน บ้านสนวนนอกเป็นชุมชนโบราณที่ยังคงดำรงวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย ใช้ภาษาพื้นถิ่นเป็นภาษาเขมร และสืบสานการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ผ้าไหมลายดั้งเดิมที่ตกทอดกันมาตั้งแต่โบราณ คือผ้าไหมหางกระรอกซึ่งถือเป็นลายเอกลักษณ์ของผ้าไหมบ้านสนวนนอก

นายบุญทิพย์ กระจิมย์ ผู้ใหญ่บ้านบ้านสนวน เล่าว่า เมื่อก่อนมีแต่จะออกไปศึกษาดูงานจากที่อื่นๆ และเห็นว่าที่อื่นก็เหมือนกับที่ชุมชนของเรา ทำไมไม่ลองตั้งต้นที่บ้านตัวเองดู โดยมีแนวคิดนี้มาตั้งแต่ปี 2544 เรียนรู้แนวคิดที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ที่จะเน้นให้พี่น้องพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน จนมาประสบผลสำเร็จในปี พ.ศ.2556 รวมระยะเวลา 12 ปี กว่าจะมาพัฒนาเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวสนวนนอกขึ้นมา

ทุกวันนี้มีชุมชนเล็กๆมากมาย ที่เปิดตัวเองเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ด้วยเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ซึ่งการท่องเที่ยวของชุมชนนี้กำลังเป็นจุดเปลี่ยนของโลกแห่งการท่องเที่ยว เป็นการตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งบ้านสนวนนอกก็ได้รับความนิยมเช่นกัน การเข้ามาท่องเที่ยวและการเข้าพักจึงเพิ่มมากขึ้นในทุกๆปี ทำให้การรองรับในด้านที่พักและกิจกรรมการเรียนรู้ มีพื้นที่ไม่พอรองรับนักท่องเที่ยว จึงเล็งเห็นโอกาสที่จะทำการออกแบบสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อช่วยสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนให้รองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวให้ดีขึ้นในอนาคตได้

1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

- 1.2.1. เพื่อศึกษาบริบทของชุมชนบ้านสนวนนอกด้านการท่องเที่ยวชุมชน
- 1.2.2 เพื่อศึกษาการจัดสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชน
- 1.2.3 ออกแบบสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชน
- 1.2.4 นำเสนอ

1.3 ขอบเขตงานวิจัย

1.3.1 ด้านพื้นที่

ขอบเขตบริเวณบ้านสนวนนอกเท่านั้น

1.3.2 ด้านการศึกษา

- 1) ศึกษาการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางชุมชนโดยใช้หลัก 5A
- 2) ศึกษาการเข้าพักในชุมชนในด้านโฮมสเตย์ และการขยายตัวของโฮมสเตย์
- 3) ศึกษาสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชน

1.3.3 ด้านการออกแบบ

1) ขอบเขตด้านการออกแบบประกอบด้วย การออกแบบสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวในด้านที่พัก ได้แก่ การพัฒนา

2) โหมดโฮมสเตย์ ด้านกิจกรรม ได้แก่ ฐานการเรียนรู้วิถีชีวิตการหาปลา และ อาคารกิจกรรมต้อนรับนักท่องเที่ยว

1.3.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

รวมเวลาศึกษาทั้งสิ้น 4 เดือน

1.4 วิธีดำเนินงานวิจัย

1.4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการสืบค้นจากหนังสือตำรา อินเทอร์เน็ต และรวบรวมข้อมูลเพื่อ

1.4.2 จัดทำรายละเอียดของโครงการวิจัย

แหล่งข้อมูลที่ได้จาก การสอบถาม การสัมภาษณ์ ลงสำรวจพื้นที่และถ่ายภาพสำรวจและศึกษาบ้านตัวอย่างที่เป็นโฮมสเตย์ทั้ง 3 หลังศึกษาเส้นทางกิจกรรมของชุมชน เพื่อนำไปสู่การออกแบบสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชน

1.4.3 ด้านการออกแบบ

ออกแบบพัฒนาโฮมสเตย์ ให้รองรับนักท่องเที่ยว ผู้สูงอายุและผู้พิการ ออกแบบสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชน ในหลัก 5A นำเสนอผลงานวิจัย

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 การออกแบบพัฒนาโฮมสเตย์ เพื่อให้ชุมชนสามารถนำไปพัฒนาโฮมสเตย์ในชุมชนให้ดีขึ้นและเป็นตัวอย่างในการพัฒนาโฮมสเตย์ในหลังต่อไป

1.5.2 การออกแบบเพิ่มเติมในส่วนฐานกิจกรรม และอาคารกิจกรรมในส่วนที่ชุมชนต้องการ

1.5.3 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนในด้านการท่องเที่ยวในอนาคต

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 การท่องเที่ยวโดยชุมชน

“การท่องเที่ยวโดยชุมชน (community base sustainable tourism) คือการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของมีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน ” โดยมองว่าการท่องเที่ยวต้องทำงานครอบคลุม 5 ด้าน พร้อมกัน ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยมีชุมชนเป็นเจ้าของและมีส่วนในการจัดการ

นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังสามารถเป็นเครื่องมือในการพัฒนา โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเงื่อนไขและสร้างโอกาสให้องค์กรชุมชนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการวางแผนทิศทางการพัฒนาชุมชนของตนในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนที่มีแนวโน้มว่าการท่องเที่ยวจะรุกคืบเข้าไปถึง หรือต้องการเปิดเผยชุมชนของตนให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง ให้มีการสร้างให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับการวางแผน การบริหารจัดการทรัพยากรและกระจายอำนาจตัดสินใจโดยเน้นความสำคัญของการจัดการธรรมชาติแวดล้อมและใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนไปพร้อมกัน

ในช่วง 2 - 3 ปี ที่ผ่านมาคำว่า "Community-based Tourism : CBT" การท่องเที่ยวที่ให้ชุมชนเป็นฐานการบริหารจัดการ "การท่องเที่ยวโดยชุมชน" เป็นที่รู้จักและใช้กันอย่างแพร่หลายในหลายๆ ความหมาย ความเข้าใจและประสบการณ์ ซึ่งการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นส่วนหนึ่งที่จะนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ เป็นเรื่องการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การจัดการด้านโฮมสเตย์ ที่ต้องมี "ชุมชน" เป็นส่วนประกอบสำคัญ (รองคณบดี คณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้)

การท่องเที่ยวกลายเป็น"เครื่องมือ"ที่รัฐบาลให้ความสำคัญเนื่องจากมีความสำคัญต่อการสร้างรายได้ เพื่อพัฒนาประเทศอย่างมากและยังเป็นรายได้ที่เป็นอันดับต้นๆ ของประเทศ และมีการกระจายไปในหลายภาคอย่างค่อนข้างชัดเจน เช่นการเดินทาง ที่พัก การซื้อของที่ระลึก ภัตตาคาร ร้านค้าต่างๆ จึงมีการประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งโดยตรงและทางอ้อม ขยายมากขึ้น เช่นการเพิ่มขึ้นของสถานที่พัก ทั้งโรงแรมขนาด 5 ดาว 4 ดาว ไปจนถึงที่พักแบบพื้นบ้านที่เรียกว่า โฮมสเตย์ การเพิ่มขึ้นของร้านอาหาร และแหล่งบริการอื่นๆ เพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ และการขยายตัวไปในแทบทุกภูมิภาคของไทย ก่อให้เกิดการตื่นตัวเพราะมองว่าเป็นเรื่องง่ายที่จะมีรายได้เพิ่มจากการท่องเที่ยว ที่เป็นผู้มาซื้อสินค้าถึงที่ไม่ว่าจะที่ได้ก็ตาม

แต่จากการที่ทรัพยากรการท่องเที่ยวมีจำกัดไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวทางด้านธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น ซึ่งผู้ดูแลหรือเป็นเจ้าของก็คือประชาชนที่อยู่ในชุมชนนั้นๆ ว่าจะมีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวได้อย่างไร เพราะทรัพยากรทุกอย่างต้องมีข้อจำกัดในการใช้ทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม การใช้อย่างยั่งยืน และเป็นไปได้หรือไม่ที่จะดำเนินการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และควรทำอย่างไร เมื่อ "ชุมชน" กลายเป็น "สินค้า" หรือ "เครื่องมือ" ที่เป็นทั้งผู้กระทำ และผู้ถูกระทำ ในขณะเดียวกันเป็นสิ่งที่ทำลายและละเอียดอ่อนอย่างยิ่ง เหมือนกับการที่ต้องคำนึงถึงความรู้สึก ความยินดีของผู้เกี่ยวข้อง ทั้งยังเป็นผู้ที่ถูกกล่าวอ้างถึงอยู่ตลอดเวลาในการที่รัฐบาลจะดำเนินการพัฒนาใดๆ จึง "ต้องให้ความสำคัญต่อชุมชนในระดับต้นๆ และชุมชนต้องได้รับประโยชน์" อยู่เสมอ

เมื่อชุมชนมาเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวก็จะมีค่าใหม่ๆ เกิดขึ้น อาทิเช่น การท่องเที่ยวชุมชน การท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวผ่านชุมชน การท่องเที่ยวในชุมชน ก็ขึ้นอยู่กับนิยามแห่งการสื่อความหมายต่อคำดังกล่าว แต่ที่แน่นอนก็คือ "ชุมชน" เป็นสิ่งที่ต้องถูกกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และอย่างไรคือการท่องเที่ยวโดยชุมชน "Community Based Tourism : CBT" ที่เหมาะสมอันจะเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรมและเห็นผล

การท่องเที่ยวโดยชุมชน : "Community-based Tourism : CBT"

"เป็นเรื่องของการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชนท้องถิ่นและผู้มาเยือน ในการที่จะดูแลรักษาทรัพยากรด้านต่างๆ ของชุมชนที่มีอยู่แล้ว ตลอดจนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนให้เกิดความยั่งยืน อันเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชน เพื่อประโยชน์แก่ชุมชน"

2.1.1 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวชุมชน

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวโดยชุมชน มี ๗ องค์ประกอบ

1. มีองค์กร/กลไก ในการบริหารจัดการท่องเที่ยว

1.1 มีองค์กร/กลไก ที่เกิดจากการรวมตัวของคนในชุมชน เพื่อเป็นแกนนำในการบริหารจัดการท่องเที่ยว

1.2 การมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว

2. มีระบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

2.1 มีระบบบริหารจัดการท่องเที่ยวของชุมชน และกฎกติกาที่ใช้ในการบริหารการท่องเที่ยว และสามารถเชื่อมโยงกับการพัฒนาด้านอื่นๆ ของชุมชน

2.2 การเสริมศักยภาพของคนในกลุ่มท่องเที่ยวและชุมชน

2.3 การปฏิบัติตามกฎระเบียบและรูปแบบที่ใช้สำหรับบริหารจัดการท่องเที่ยวของชุมชน

2.4 การตลาดและประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างรายได้ทางการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นกับชุมชน อย่างยั่งยืน

3. สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจของชุมชน
  - 3.1 สนับสนุนการพัฒนาชุมชน
  - 3.2 กระจายรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวชุมชนอย่างเป็นธรรมและสร้างโอกาสในการมีรายได้เสริม
4. ส่งเสริมวัฒนธรรมของชุมชน
  - 4.1 กลุ่มท่องเที่ยวมีข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมในท้องถิ่น
  - 4.2 มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากภายในสู่คนภายนอก
  - 4.3 มีกฎ กติกา และแนวทางเพื่อเคารพและปกป้องวัฒนธรรมชุมชน
  - 4.4 กลุ่มท่องเที่ยวมีการส่งเสริม อนุรักษ์ ฟื้นฟู และสืบต่อวัฒนธรรม
5. มีส่วนในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมร่วมกับชุมชน
  - 5.1 กลุ่มท่องเที่ยวมีข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
  - 5.2 มีการออกแบบกิจกรรมท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน
  - 5.3 จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนและอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ
  - 5.4 มีการป้องกัน จัดการ และแก้ไขปัญหามลภาวะ
6. สร้างการเรียนรู้
  - 6.1 กิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างการเรียนรู้ความเข้าใจในวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของชุมชนให้แก่ผู้มาเยือน
  - 6.2 สร้างจิตสำนึกและองค์ความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ทั้งคนในชุมชนและผู้มาเยือน
7. มีการบริการที่ดีและปลอดภัย ทั้งด้านที่พัก ยานพาหนะ นักสื่อความหมายท้องถิ่น เจ้าของ บ้าน และการประสานงานที่ดีระหว่างกลุ่มในชุมชนเพื่อให้บริการ

2.2 โฮมสเตย์

2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับโฮมสเตย์

โฮมสเตย์ (home stay) หรือที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทหมายถึงการจัดสรรพื้นที่บ้านที่พักเพื่อบริการนักท่องเที่ยวโดยคงความเป็นเอกลักษณ์ประจำถิ่น (สถาบันราชภัฏอุดรธานี คณะวิทยาการจัดการ ,2545) “โฮมสเตย์ - ท่องเที่ยวชุมชน” (2551) บ้านพักตั้งอยู่ในชุมชนชนบท ที่มีประชาชนเป็นเจ้าของบ้าน และประชาชนหรือสมาชิกในครัวเรือนอาศัยอยู่ประจำ และ บ้านนั้นเป็นสมาชิกของกลุ่ม / ชมรม หรือ สหกรณ์ที่ร่วมจัดกันเป็นโฮมสเตย์ในชุมชนโดยนักท่องเที่ยวสามารถเข้าพักร่วมกับเจ้าของบ้านได้ ซึ่งสมาชิกในบ้านมีความยินดีและเต็มใจที่จะรับนักท่องเที่ยว พร้อมทั้งถ่ายทอดประเพณี วัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น แก่นักท่องเที่ยวและพานักท่องเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวและทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เล่นน้ำตกขี่จักรยาน นั่งเรือ ขี่จักรยาน เดินป่าชมธรรมชาติ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้กล่าวถึงโฮมสเตย์ไว้ว่าเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวที่สนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างดีรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่พยายามไม่ให้นักท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของชุมชนจนทำให้แหล่งท่องเที่ยวนั้นเสื่อมโทรม ปัจจุบันการท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์มีหลายรูปแบบ ทั้งแบบเข้าไปกินอยู่ในบ้านของชาวบ้านในชุมชน เสมือนเป็นสมาชิกคนหนึ่งในครัวเรือนใช้ชีวิตแบบเดียวกันกับชาวบ้านแทบทุกอย่าง รวมทั้งบางแห่งก็มีการประยุกต์เพิ่มความสะดวกสบายในการพักอาศัยขึ้นอีกระดับ แต่ก็ยังคงเอกลักษณ์ของชุมชนไว้อย่างครบถ้วน ซึ่งที่พักอาศัยดังกล่าวต้องมีความพร้อมที่จะเป็นโฮมสเตย์ กล่าวคือเจ้าของบ้านและสมาชิกในครอบครัวต้องถือการทำโฮมสเตย์เป็นเพียงรายได้เสริมนอกเหนือจากรายได้อาชีพหลักของครอบครัวเท่านั้นซึ่งภายในบ้านมีพื้นที่ใช้สอยเหลือและไม่ได้ใช้ประโยชน์นำมาดัดแปลงให้นักท่องเที่ยวเข้าพักนักท่องเที่ยวต้องเข้าพักข้างแรมในบ้านเดียวกับเจ้าของบ้านอาศัยอยู่โดยมีโอกาสนแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ วัฒนธรรมละวิถีชีวิตระหว่าง สมาชิกในครอบครัวต้องมีความยินดีและเต็มใจที่จะรับนักท่องเที่ยวให้เข้ามาพักค้างแรมในบ้านพร้อมทั้งถ่ายทอดวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นนั้นให้นักท่องเที่ยว เจ้าของบ้านและสมาชิกในครอบครัวให้ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดโฮมสเตย์เป็นอย่างดี นอกจากนี้ บ้านนั้นควรเป็นสมาชิกของกลุ่ม ชมรมหรือสหกรณ์ ที่ร่วมกันการโฮมสเตย์ของชุมชนนั้น (“โฮมสเตย์แบบไทยๆ,”ม.ป.ป.)

กรมการท่องเที่ยวกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา(อ้างถึงใน"โฮมสเตย์"(ม.ป.ป.)ได้กล่าวถึงความ เป็นมาของโฮมสเตย์ว่าเกิดจากแผนพัฒนาฯฉบับที่ 8 ที่เน้นบทบาทการพัฒนาชุมชน และการที่รัฐบาลออกกฎหมาย การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเป็นแรงผลักดันให้องค์กรท้องถิ่นและหน่วยงานต่าง ๆ ให้ความสำคัญการสร้างรายได้ให้กับชุมชนโดยใช้การท่องเที่ยวเป็นจุดขายจึงทำให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวหลายรูปแบบในชุมชน ซึ่งการจัดกิจกรรมโฮมสเตย์ก็เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมมาก ทั้งจากองค์กรท้องถิ่น องค์กรเอกชน และหน่วยงานของภาครัฐซึ่งโฮมสเตย์ภายในประเทศไทย ก็มีรูปแบบ และกิจกรรมที่แตกต่างหลากหลาย การวิเคราะห์จากอดีตที่ผ่านมาสามารถสรุปได้ตามยุคสมัยดังนี้

ยุคเริ่มต้น(ปี2503-2525)

กระจายอยู่ในกลุ่มนิสิต นักศึกษา กลุ่มออกค่ายอาสาพัฒนาชนบท ต้องเรียนรู้วิถีชีวิต รับทราบ ปัญหาในชนบท เพื่อนำมาพัฒนาตามอุดมคติ และกระจายอยู่ในกลุ่มนักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติที่นิยมทัวร์ ป่า โดยเฉพาะในแถบภาคเหนือ ของประเทศไทยนักท่องเที่ยวจะพักตามบ้านชาวเขา โดยจุดพักนั้นจะ ขึ้นอยู่กับเส้นทางการเดินป่า

ยุคกลาง(ปี 2526 – 2536)

กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่นิยมทัวร์ป่า เริ่มได้รับความนิยมนมากขึ้นการพักค้างในรูปแบบโฮมส เตย์ ได้รับการพัฒนาเป็นรูปแบบและกิจกรรม โดยกระจายไปยังหมู่บ้านชาวเขา ที่กว้างขวางมากขึ้น ใน ระยะนี้นักท่องเที่ยวในรูปแบบทัวร์ป่าที่มีการโฮมสเตย์ เริ่มสร้างปัญหาสังคม อาทิปัญหายาเสพติด ปัญหา โสเภณี และปัญหาการปล้น ขโมย ปัญหาการฆ่าชิงทรัพย์

ยุคปัจจุบัน(ปี 2536 – ปัจจุบัน)

ยุคนี้ เป็นการเน้นกระแส การพัฒนาสังคมสิ่งแวดล้อม ดังนั้นจะพบได้ว่าการท่องเที่ยว จะมี แนวโน้มที่ จะเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในระยะประมาณปี 2537 - 2539 ในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาว ไทย เริ่มมีการท่องเที่ยวในรูปแบบ โฮมสเตย์ โดยกลุ่มนำร่องคือ กลุ่มที่เป็นนักกิจกรรมสังคม ทั้งรุ่นเก่า และ รุ่นใหม่ เท่าที่สืบค้น พบว่าพื้นที่ที่ดำเนินการเรื่องโฮมสเตย์ ก็จะเป็นพื้นที่ ที่องค์กรพัฒนาเอกชน ไทย เข้าไปดำเนินการ เช่น เกาะยาว จ.พังงา (กลุ่มประมงชาย ฝั่ง/อวนลาก อวนลุน) หลังจากพื้นที่ เกาะยาว จ.พังงา ได้มีพื้นที่อื่นเพิ่มขึ้น อาทิ หมู่ บ้านคีรีวง จ.นครศรีธรรมราช บ้านแม่ ทา จ.เชียงใหม่ (กลุ่มเกษตรทางเลือก) บ้านผู้ใหญ่ วิบูลย์ เขยเฉลิม (เกษตรยั่งยืน) ปี 2539 เป็นต้นมา ได้มีการเคลื่อนไหว ขึ้นในกลุ่มนักธุรกิจ จ ผู้ประกอบการ ด้านการท่องเที่ยว โดยนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวผสมผสาน ระหว่าง Adventure Ecotourism และ โฮมสเตย์ จากการทำรัฐบาลได้ประกาศให้ปี 2541-2542 เป็น ปีท่องเที่ยวไทย (Amazing Thailand) ทุกหน่วยงาน ของภาครัฐมีนโยบาย สนับสนุนกิจกรรมทางการ ท่องเที่ยว ทำให้เกิดการจัดการท่องเที่ยว ในแหล่งชุมชน และขยายกิจกรรม โฮมสเตย์ เพิ่มมากขึ้น ต่อมาสำนักพัฒนาบริการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้พัฒนามาตรฐาน โฮมสเตย์ไทย ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2547 จนถึงปัจจุบัน ปี พ.ศ. 2554 มีโฮมสเตย์ที่ผ่านการประเมินและได้รับ การรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย ซึ่งรับรองโดยกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จำนวน 11151 แห่ง ครอบคลุมทุกภูมิภาคของประเทศ (“มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย,”ม.ป.ป.)

2.2.2 กรอบดัชนีชี้วัดคุณภาพมาตรฐานโฮมสเตย์

มาตรฐานที่ 1 ด้านที่พัก

ลักษณะบ้านพักที่เป็นสัดส่วนเป็นบ้านของเจ้าของที่แบ่งปันที่นอน หรือห้องนอน อย่างเป็นสัดส่วน หรืออาจปรับปรุง ต่อเติมที่พัก ที่ติดกับบ้านเดิมเพื่อใช้เป็นที่นอนหรือห้องนอนเป็นสัดส่วน ที่พักที่นอน สะอาด และสบาย มีที่นอนสำหรับนักท่องเที่ยวอาจเป็นเตียง พูก หรือเสื่อ และมีมุ้ง หรือมุ้งลวดเพื่อ ป้องกันยุงและแมลง มีเครื่องนอน อุปกรณ์ที่ใช้นอน ผ้าปู หมอน ปลอกหมอน ผ้าห่ม และได้รับการทำความสะอาดทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนนักท่องเที่ยวและเปลี่ยนเครื่องนอนตามความเหมาะสมในกรณีที่ นักท่องเที่ยวพักหลายวัน มีราวตากผ้าหรือที่เก็บเสื้อผ้า ห้องอาบน้ำและห้องส้วมที่สะอาดมิดชิด มีความ ปลอดภัย มีที่ล็อคประตูอยู่ในสภาพใช้งานได้ดี มีความมิดชิด มีขนาดของห้องน้ำที่เหมาะสม มีอากาศ ถ่ายเทได้สะดวก มีการแยกชั้นสำหรับตักอาบ น้ำ น้ำที่ใช้มีความสะอาด อาจเป็นประปาหมู่บ้าน ประปา ภูเขา หรือน้ำดิบที่ปล่อยไว้ระยะหนึ่งและแกว่งสารส้ม มีถังขยะในห้องน้ำ มีมุมพักผ่อน ที่สงบ สบายภายใน บ้านหรือบริเวณโดยรอบที่สามารถนั่ง นอนและมีบรรยากาศผ่อนคลาย เช่น ลานบ้าน ใต้ต้นไม้ ศาลาหน้า บ้าน มีการดูแลบริเวณรอบบ้าน เช่น สวนครัว ต้นไม้ ไม้ดอกไม้ประดับ ร่องน้ำ ให้สะอาดปราศจากขยะ

มาตรฐานที่ 2 ด้านอาหารและโภชนาการ

ชนิดของอาหาร และวัตถุดิบที่ใช้ประกอบอาหาร มีปริมาณ และประเภทอาหารที่เหมาะสม ผลิต โดยใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น ไม่ซื้ออาหารหรือกับข้าวถุง มีการปรุงอาหารอย่างถูกสุขอนามัย น้ำดื่มที่เก็บน้ำ / ภาชนะเก็บน้ำที่สะอาดไม่ มีตะกอน มีฝาปิดมิดชิด มีน้ำดื่มที่สะอาด ผ่านกระบวนการทำความสะอาด ภาชนะที่บรรจุอาหารที่สะอาด มีภาชนะที่เกี่ยวข้องกับอาหาร เช่น ถ้วย ชาม จาน ช้อน ช้อนกลาง ทัพพี โถข้าวที่สะอาด ไม่มีคราบ และกลิ่นคาว กลิ่นอับ ห้องครัว และอุปกรณ์ที่ใช้ในครัว มีความสะอาด ครัวอาจ อยู่ในบ้าน หรือแยกจากตัวบ้านก็ได้ และมีการดูแลความสะอาดอยู่เสมอมีอุปกรณ์การเก็บ เครื่องปรุง วัตถุดิบ ที่สะอาดสามารถป้องกันเชื้อโรคและสิ่งสกปรก เช่น มีที่เก็บมิดชิด ที่แขวน หรือมีฝาชี ครอบ หรือ คลุมผ้าสะอาด มีการจัดการขยะที่ถูกสุขอนามัย

มาตรฐานที่ 3 ด้านความปลอดภัย

มีการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น มีแนวทางปฏิบัติเพื่อการช่วยเหลือ เบื้องต้น เมื่อนักท่องเที่ยวเกิดเจ็บป่วย หรือได้รับอุบัติเหตุ ยาสามัญประจำบ้าน ที่อยู่ในสภาพใช้ได้ทันที (ยังไม่หมดอายุ) เจ้าของบ้านควรซักถามถึงโรคประจำตัวหรือบุคคลที่ติดต่อดีทันทีในกรณี เกิดเหตุฉุกเฉินกับนักท่องเที่ยว การจัดการระบบดูแลความปลอดภัย มีการแจ้งให้ ผู้ใหญ่ บ้านหรือ กำนันรับทราบ ขณะมีนักท่องเที่ยวในบ้าน เพื่อขอความร่วมมือในการดูแลรักษาความปลอดภัย สงบความปลอดภัย มีการจัดเวรยามดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เช่น รถยนต์เมื่อมีเหตุร้ายต้องมีเครื่องมือ สื่อสารติดต่อกับหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงได้

มาตรฐานที่ 4 ด้านอรรถาธิบายมิติของเจ้าของบ้านและสมาชิกในครัวเรือน

การต้อนรับและการสร้างความคุ้นเคย มีการแนะนำนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสมาชิกในครัวเรือนทุกคนที่อยู่ในขณะนั้น เพื่อรู้จักและเรียนรู้วิถีชีวิตของเจ้าของบ้านผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ภายในบ้าน เช่น เก็บผักสวนครัวร่วมกัน ทำกับข้าวร่วมกัน รับประทานอาหารร่วมกัน เป็นต้น การสร้างกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในวิถีชีวิตของชุมชน เจ้าของบ้านมีการแลกเปลี่ยนให้ข้อมูล อาจเป็นเอกสารภาพถ่าย หรือการพูดคุยในเรื่องเกี่ยวกับวิถีชีวิต สังคม และวัฒนธรรมในชุมชนอย่างเหมาะสม เจ้าของบ้านเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีชีวิตของตนเอง เช่น ไปดูไร่ นา ออกทะเล เก็บใบชา ทอผ้า จักสาน เป็นต้น ซึ่งจะเป็นโอกาสของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิต

มาตรฐานที่ 5 ด้านรายการนำเที่ยว

มีรายการนำเที่ยวที่ชัดเจนสำหรับนักท่องเที่ยว ซึ่งต้องผ่านการยอมรับจากชุมชน มีการวางแผนโปรแกรมการท่องเที่ยวร่วมกันของชุมชนและกลุ่มโฮมสเตย์ เพื่อการกระจายรายได้ให้เกิดขึ้นในแต่ละหมู่บ้านหรือแต่ละกลุ่มกิจกรรม มีโปรแกรมการท่องเที่ยวที่เผยแพร่ สาธารณะและสู่นักท่องเที่ยวที่ชัดเจน สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของชุมชน ข้อมูลกิจกรรมท่องเที่ยว มีข้อมูลรายละเอียดกิจกรรมในโปรแกรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายแตกต่างกันตามภูมิศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม เพื่อให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเลือกได้ กลุ่มหรือเจ้าของบ้านเป็นผู้นำเที่ยวเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากร สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ศิลปะ สถาปัตยกรรม การแสดง ความเชื่อ ค่านิยมภายในชุมชนแก่ นักท่องเที่ยว มีการจัดทำสื่อ เช่น สิ่งพิมพ์ รูปถ่าย ภาพ วาด เพื่อการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว

มาตรฐานที่ 6 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยว

ภายในชุมชน หรือแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง มีแหล่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวซึ่งอาจเป็นแหล่งธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ภูเขา หรือแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น วัดเจดีย์ เป็นต้น หรือใช้แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงเป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมการท่องเที่ยว การดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนมีกฎ กติกา การใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ชัดเจน เพื่อให้การใช้ประโยชน์เป็นไปอย่างยั่งยืน เช่น ปริมาณนักท่องเที่ยวที่ชุมชนรองรับได้ การไม่เก็บพันธุ์พืชออกจากป่า เป็นต้น มีกิจกรรมที่สัมพันธ์กับงานการฟื้นฟูอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในหลากหลายรูปแบบ เช่น การปลูกป่า การจัดค่ายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสำหรับเยาวชน แผนงานหรือมาตรการลดผลกระทบจากการท่องเที่ยวและลดสภาวะโลกร้อน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนและกลุ่มโฮมสเตย์มีแผนงาน มาตรการ และแนวทางปฏิบัติในการจัดการขยะอย่างถูกวิธี เช่น การแยกขยะ ไม่เผาขยะ มีกิจกรรมในการลดผลกระทบจากการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และลดสภาวะโลกร้อน เน้นใช้ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น มีกิจกรรม ที่ลดการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง เช่น ใช้จักรยานแทนการใช้รถ ใช้เรือพายแทนการใช้เครื่องยนต์ หรือการใช้หลอดประหยัดไฟในครัวเรือน

มาตรฐานที่ 7 ด้านวัฒนธรรม

การดำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น มีบ้านเก่า หรือบ้านที่แสดงถึงวัฒนธรรมดั้งเดิม เพื่อสร้างความสนใจแก่ นักท่องเที่ยว มีการรวบรวมองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อนำสู่การเผยแพร่ ที่ถูกต้องแก่ นักท่องเที่ยว ชุมชนและโรงเรียนมีแผนงานฟื้นฟู อนุรักษ์ และถ่ายทอดวัฒนธรรม ศิลปะ และการละเล่นพื้นบ้าน ผู้แสดงทางวัฒนธรรมและผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผนเนื้อหา รูปแบบ และการนำเสนออย่างภาคภูมิใจ การรักษาวิถีชีวิตชุมชนคงไว้เป็นกิจวัตรปกติ มีการดำเนินวิถีชีวิตที่เป็นปกติ เช่น การตักบาตร การทำบุญที่วัด การไหว้ศาลปู่ตา เป็นต้น ไม่ ควรเปลี่ยนหรือจัดทำใหม่ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว

มาตรฐานที่ 8 ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ผลิตภัณฑ์

จากชุมชนเพื่อเป็นของที่ระลึก/ของฝากหรือจำหน่ายแก่ นักท่องเที่ยวมีผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ ชุมชนหรือชุมชนสามารถนำมาจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวได้ทั้งเป็นของบริโภค สิ่งประดิษฐ์ เสื้อผ้า สิ่งทอ ของที่ระลึก โดยใช้วัสดุและ วัตถุดิบท้องถิ่นเป็นหลัก ผลิตภัณฑ์ที่สร้างคุณค่าและมูลค่าที่เป็นเอกลักษณ์ ของชุมชน มีการนำเอาความรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้คนในชุมชนเกิดความ ภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน พร้อมกันนั้นก็สามารถจัดทำเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ เช่น การสอน ทอผ้า การจักสาน การละเล่นต่าง ๆ และการแสดงพื้นบ้าน

มาตรฐานที่ 9 ด้านการบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์

การบริหารจัดการต้องเป็นการรวมกลุ่มโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สมาชิกกลุ่ม และชุมชนต้องมีความรู้ความเข้าใจแนวคิดหลักการ วัตถุประสงค์และวิธีการของโฮมสเตย์ มีการเลือกตั้งคณะกรรมการ บริหารงาน ได้แก่ ประธาน รองประธาน เภรัญญิก และกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ตามความเหมาะสมของแต่ละชุมชน คณะกรรมการทุกคนต้องมีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาหลักการ ขั้นตอน วิธีการท างานของ โฮมสเตย์ ตามบทบาทหน้าที่ที่แต่ละคนได้รับมอบหมาย มีกฎ กติกา วาระการทำงาน การทำงานร่วมกัน ของคณะกรรมการ เช่น การจัดประชุมอย่างต่อเนื่อง ก่อนจะรับนักท่องเที่ยว และหลังรับนักท่องเที่ยวหรือ จัดประชุมประจำเดือน มีการจัดสรรเงินรายได้เข้าส่วนกลางของชุมชนเพื่อสาธารณะประโยชน์ของชุมชน มีแนวทางในการทำงานของคณะกรรมการตามหลักเกณฑ์ต่อไปนี้

1. มีหลักเกณฑ์การเปิดรับสมาชิกโฮมสเตย์
2. มีการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว
3. มีรายละเอียดกิจกรรมการท่องเที่ยว การให้บริการ และราคา
4. มีแนวปฏิบัติในการจองบ้านพัก และการชำระเงินล่วงหน้า

มีแนวปฏิบัติของกลุ่ม เช่น การต้อนรับร่วมกัน การให้ข้อมูล การจัดลำดับกิจกรรม การดูแลความปลอดภัย การติดตาม และประเมินผล เป็นต้น มีการจ่ายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม มีแนวปฏิบัติหมุนเวียนการ ให้บริการ เช่น บ้าน รถ เรือ มัคคุเทศก์ เป็นต้น มีระบบการคิดราคาที่เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม มีการจัดสรร รายได้เข้ากองทุนชุมชน ในส่วนของ ระบบการจองการลงทะเบียนและการมัดจำล่วงหน้า จะต้อง มีระบบ การจองล่วงหน้า มีการลงทะเบียนนักท่องเที่ยวเพื่อเป็นข้อมูลในการเตรียมการและให้บริการแก่

นักท่องเที่ยว มีการชำระเงินล่วงหน้า ในอัตราส่วนที่ทางกลุ่มเป็นผู้กำหนด มีรายละเอียดของค่าธรรมเนียมและบริการต่าง ๆ ที่ชัดเจน

มาตรฐานที่ 10

ด้านประชาสัมพันธ์เอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์ ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของชุมชน มีคู่มือ แผนที่ แผนผังแผนที่การเดินทาง โปรแกรมการท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว ราคาและสถานที่ติดต่อและแผนการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ มีเป้าหมาย แผนงาน การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน (สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2551)

2.2.3 แนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์ไทย

ในการพัฒนาโฮมสเตย์ไทยนั้น ควรคำนึงถึงวิถีการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายแบบสังคมชนบท วัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ความปลอดภัย ความสะอาด ห้องพักร่วมอาหารและ กิจกรรมทางการท่องเที่ยว

การจัดการ

การจัดกิจกรรมที่พาสัมผัสวัฒนธรรมชนบท ควรที่จะมีการรวมกลุ่มจัดตั้งในรูปของกลุ่ม/ชมรม/สหกรณ์ ซึ่งสมาชิกและคนใจชุมชนจะต้องมีความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในด้านการจัดการ

บ้านพัก

- 1) ความเต็มใจของสมาชิกในครอบครัวต่อการรับผู้มาเยือน
- 2) บ้านพักมีโครงสร้างที่ดี
- 3) ชุมชนมีสภาพแวดล้อมที่ดี
- 4) ไม่ไกลจากเมืองหรือพื้นที่เทศกาลหรือสถานที่ท่องเที่ยว
- 5) ควรมีสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นพื้นฐาน อาทิ ที่นอน หรือเตียงนอนหมอน น้ำประปาหรือถ้าไม่มีควรมีแหล่งน้ำอื่น ๆ ห้องน้ำสะอาด
- 6) มีความปลอดภัย

ขั้นตอนการดูแลที่พัก

ความสะอาดเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับนักท่องเที่ยว ผู้ดูแลควรมีการทำความสะอาดที่พักและบริเวณโดยรอบบ้านพักอยู่เสมอ อาทิ เปลี่ยนผ้าปูที่นอนอุปกรณ์สำหรับการนอนส่วนตัวทุกครั้งเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้าพัก เป็นต้น

ความสะอาดของบ้าน

บ้านพักควรมีอากาศที่สามารถถ่ายเทได้สะดวก แสงสว่างสามารถส่องเข้ามาถึงปราศจากความชื้นไม่มีกลิ่นอับ มีหลังคาที่สามารถกันน้ำได้ดี ภายในห้องพักต้องได้รับการทำความสะอาดเป็นประจำต้องเปลี่ยนผ้าปูที่นอน และอุปกรณ์ส่วนตัวสำหรับผู้มาเยือนทุกครั้งหรือมีผู้มาเยือนใหม่ เข้ามาพักต้องหมั่นกำจัดแมลงที่

เป็นอันตรายต่อสุขภาพอยู่เสมอเนื่องจากห้องน้ำจะเป็นห้องที่ผู้มาเยือนจะมาร่วมใช้ด้วย ดังนั้นต้องเตรียมอุปกรณ์ทำความสะอาดส่วนตัวสำหรับผู้มาเยือน (กรณีที่พักมิได้มีการเตรียมมา) และจะต้องมีการทำความสะอาดเป็นประจำต้องหมั่นดูแลสภาพแวดล้อมของบ้านพักอยู่เสมอ

ห้องน้ำ

ห้องน้ำจะเป็นที่ ๆ ใช้ร่วมกันทั้งครอบครัวและนักท่องเที่ยว สิ่งสำคัญก็คือ ความสะอาด จะต้องมีการทำความสะอาดอยู่เป็นประจำและสม่ำเสมอความปลอดภัยความปลอดภัยถือว่าเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่นักท่องเที่ยวใช้เป็นองค์ประกอบในการตัดสินใจเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมที่พึงเชิงวัฒนธรรม ลักษณะสัมผัสชนบท ดังนั้น ชมรม/กลุ่ม มวลสมาชิก ควรมีการจัดมาตรการรักษาความปลอดภัย สำหรับเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์เกิดขึ้น เช่น การจัดอบรมให้กับสมาชิกของชุมชนในการให้การป้องกันอุบัติเหตุต่าง ๆ หรือการแก้ไขหากเกิดอุบัติเหตุ การขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือองค์การบริหารท้องถิ่นที่รับผิดชอบในพื้นที่ การจัดตั้งเวรยามของชุมชน เป็นต้น ทั้งนี้ เจ้าของบ้านจึงจะต้องมีหน้าที่ในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้มาเยือนด้วย

ทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว

ต้องมีการดูแลและซ่อมแซมสิ่งของต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา อาทิ ประตู หน้าต่าง ถ้าเห็นนักท่องเที่ยวไม่เก็บทรัพย์สินไว้ในที่ที่ปลอดภัย ต้องเข้าไปเตือน ถ้านักท่องเที่ยวลืมทรัพย์สินไว้ในบ้านพัก หรือที่อื่นๆ ภายหลังการเดินทางกลับ เจ้าของบ้านควรเก็บไว้ใน ที่ที่ปลอดภัยและพยายามติดต่อเจ้าของเพื่อมารับคืน

ความปลอดภัยของที่พัก

สมาชิกในบ้านต้องสร้างความคุ้นเคยกับผู้มาเยือน เสมือนญาติสนิท และมีความรู้เรื่องสถานที่ในบ้านและชุมชนเป็นอย่างดี สมาชิกในบ้านต้องหมั่นตรวจตรา ดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความปลอดภัยภายในบ้าน ภูเขาที่สำคัญต้องได้รับการเก็บรักษาและดูแลเป็นอย่างดี ทรัพย์สิน เงินสดต่างๆ ต้องเก็บไว้ในที่ที่ปลอดภัย สมาชิกทุกคนต้องคำนึงถึงเรื่องความปลอดภัยของความปลอดภัยตลอดเวลา

การกำหนดระเบียบและข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว

วัฒนธรรม จารีต ประเพณี และความเชื่อ ของแต่ละชุมชนอาจแตกต่างกัน การกำหนดระเบียบและข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว อาทิ การแต่งกาย การนอน การกำหนดเวลาการเข้าออกบ้านพัก จึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อป้องกันปัญหาที่ขัดต่อวัฒนธรรม จารีต ประเพณีและความเชื่อของชุมชน โดยนักท่องเที่ยวจะต้องยอมรับและปฏิบัติตาม ทั้งนี้ ควรมีการชี้แจงในขั้นตอนการจองหรือลงทะเบียนการเข้าพัก กรณีที่นักท่องเที่ยวไม่สามารถปฏิบัติตามได้ ก็สามารถที่จะปฏิเสธการเข้าพักได้เช่นเดียวกัน

การต้อนรับ

คนไทยเป็นผู้มีจิตใจโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ดังสำนวนสุภาษิตไทยที่ว่า "เป็นธรรมเนียมไทยแท้แต่โบราณ ใครมาถึงเรือนชานต้องต้อนรับ" การต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยดุจญาติมิตรจะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกอบอุ่น ควรมีการจัดพื้นที่ต้อนรับในลักษณะจุดศูนย์กลางของชุมชนเพื่อทำการต้อนรับ ลงทะเบียนการเข้าพัก หรือการให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว โดยการต้อนรับอาจให้การต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยวัฒนธรรมประจำถิ่น เช่น ภาคอีสาน/เหนือ ต้อนรับด้วยการบายศรีสู่ขวัญ หรืออาจจะเป็นช่อดอกไม้ พวงมาลัยเล็ก ๆ ที่สามารถหาได้จากท้องถิ่นมอบให้กับนักท่องเที่ยว ก็จะเป็นการสร้างประทับใจได้ เมื่อเริ่มเข้าสู่ชุมชน

การจองที่พัก

การจองที่พักสามารถทำได้หลายวิธี อาทิ การจองทางไปรษณีย์ การจองทางโทรศัพท์ การจองผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การจองที่พักควรได้รับการตอบสนองโดยทันที เพื่อเป็นการยืนยันการเข้าพัก ของนักท่องเที่ยว และถ้ามีเวลา ผู้ประสานงานควรส่งรายละเอียดให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อศึกษาก่อนการเข้าพัก ทั้งนี้ ควรแจ้งข้อมูลรายละเอียด ให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานในประเทศไทยที่รับผิดชอบพื้นที่ ได้รับทราบเพื่อเป็นช่องทางการตลาดในการเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้นักท่องเที่ยวและผู้สนใจทั่วไปรับทราบได้

การลงทะเบียน

ในธุรกิจโรงแรมที่พัก ผู้เข้าพักต้องลงทะเบียนเพื่อเป็นหลักฐานและอ้างอิงในอนาคต ส่วนลักษณะที่ที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท การลงทะเบียนอาจไม่ ต้องเป็นรูปแบบเหมือนธุรกิจโรงแรม แต่ควรเป็นรูปแบบการเก็บข้อมูลแบบง่าย ๆ

การบริการอาหาร

เนื่องจากนักท่องเที่ยวต้องพักกับเจ้าของบ้าน อาหารมีฝีมือหนึ่งจึงมีความจำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยว การนำเสนอรายการอาหารท้องถิ่นจึงเป็นเสน่ห์และทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ มากกว่าการนำเสนอรายการอาหารเช่นเดียวกับโรงแรมหรือรีสอร์ท ดังนั้นการวางแผนจัดเตรียมอาหารจึงมีความจำเป็นเพื่อป้องกันข้อผิดพลาดระหว่างปริมาณอาหารและจำนวนนักท่องเที่ยว การวางแผนจัดเตรียมอาหารจึงจำเป็นต้องพิจารณาจากปัจจัยหลาย ๆ ประการ ได้แก่

1. ข้อมูลของนักท่องเที่ยว เช่น เชื้อชาติ ศาสนา
2. งบประมาณในการจัดท าอาหาร
3. ปัจจัยด้านฤดูกาล
4. อาหารประจำท้องถิ่น จำนวนนักท่องเที่ยว (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเพชรบูรณ์

,2553)

2.3 สิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชน

2.3.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบการท่องเที่ยว (5A)

ปัจจัย 5A ที่แสดงถึงความต้องการที่จำเป็นสำหรับการท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จ สิ่งดึงดูดใจ (Attractions) Dickman (1996) กล่าวว่า สิ่งดึงดูดใจ จัดเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะ เป็นสิ่งที่จูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้น ซึ่งสามารถแบ่งแยกเป็นสถานที่สำคัญทางศาสนา หาดทราย ชายหาด ภูเขา อุทยานแห่งชาติเทศกาลต่างๆหรือสถานที่ที่มีความสวยงาม เป็นเอกลักษณ์และเป็นทีโด่งดัง และโดยทั่วไป สถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงมักจะมีสิ่งดึงดูดใจมากกว่าหนึ่งอย่าง อาทิอุทยานประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่า เช่น สถาปัตยกรรมที่น่าสนใจความเป็นมา ประวัติศาสตร์ ฯลฯ

1 สิ่งดึงดูดใจ(Attraction)

เช่น – สิ่งดึงดูดใจเชิงธรรมชาติ (Natural attractions) – สิ่งดึงดูดใจที่มนุษย์สร้างขึ้น (Built attractions) รวมถึงกิจกรรมที่มนุษย์จัดขึ้น ซึ่งเป็นสาเหตุให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวเช่น สวรรค์และกิจกรรมการประชุม (Meeting, Incentive, Exhibition, Convention (MICE))

- สิ่งดึงดูดใจเชิงศิลปวัฒนธรรม (Cultural attractions)
- สิ่งดึงดูดใจเชิงชุมชนสัมพันธ์(Social attractions)

2 กิจกรรม (Activities)

สถานที่ท่องเที่ยวควรจัดให้มีกิจกรรมต่างๆ (Activities) ที่นักท่องเที่ยวสามารถทำใน ช่วงเวลาที่พำนัก และท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้น เพื่อเพิ่มความน่าสนใจของการท่องเที่ยวและช่วงเวลา พักผ่อนของ นักท่องเที่ยว กิจกรรมต่างๆ ควรมีความหลากหลายและตรงกับความต้องการของ นักท่องเที่ยวด้วย อาทิ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจับจ่ายใช้สอย กิจกรรมทางทะเล เช่น ดำ น้ำ วายน้ำ เป็นต้น (Dickman, 1996)

กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวเช่น

- กิจกรรมเดินป่า
- กิจกรรมดูนก
- กิจกรรมส่องสัตว์
- กิจกรรมแสวง สืบเสาะ ในสถานที่ท่องเที่ยวนั้น ๆ เป็นต้น

3 การเข้าถึง (Access)

สภาพการเข้าถึง (เส้นทางคมนาคม) หมายถึง สภาพการคมนาคมไปสู่แหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ มีความ สะดวกสบาย เหมาะต่อการเดินทางท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใดโดยพิจารณาจากระยะทางจากจุดศูนย์กลาง การท่องเที่ยวมาสู่แหล่งท่องเที่ยว เช่น ระยะทางจากตัวเมือง ซึ่งจะเป็นศูนย์กลาง การท่องเที่ยวของพื้นที่ นั้น เป็นต้น พิจารณาจากลักษณะการเดินทางว่าเป็นอย่างไร เช่น โดยรถยนต์เร็ว หรือการเดินทางเท้า สภาพ

ของเส้นทางเอื้ออำนวยต่อการเดินทางมากน้อยเพียงใด มีสภาพเป็นถนนคอนกรีต ลาดยาง ลูกรีง หรือ ถนนดิน ถ้าเป็นแม่น้ำลำคลอง ต้องใช้เรือหรือแพ มีสิ่งกีดขวางหรือไม่ และถ้าเป็นทางเท้า สภาพทางเดินดีหรือไม่ ระยะทางเดินเหมาะกับ นักท่องเที่ยวเพียงใด การจัดหาพาหนะสะดวกหรือยาก และค่าว่าจ้างแพงหรือถูกเป็นต้น ดังนั้น ตัวแปรที่ใช้ในการประเมินสภาพการเข้าถึง อาจพิจารณาได้จากความสะดวก อุปสรรคหรือสิ่งกีด ขวางการเดินทาง ลักษณะการเดินทาง และสภาพถนน

การคมนาคมขนส่งและความสะดวกในการเดินทางทางมายังแหล่งท่องเที่ยว (Access) เช่น

- เทียบบิน

- การตรวจคนเข้าเมือง

- รถโดยสารสาธารณะ

- สภาพถนนหนทาง นอกจากนี้การเข้าถึงในแหล่งท่องเที่ยวยังหมายถึงสิ่งที่สามารถทำให้นักท่องเที่ยวรู้จักและ ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวขึ้นได้ง่ายขึ้น เช่น การลงเว็บไซต์ เป็นต้น

4. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)

สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง สิ่งบริการขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยวและระบบสาธารณูปการ ซึ่งมีอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวขึ้น ๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถจะใช้ได้อย่างสะดวกสบายมากน้อยเพียงใด เช่น ที่พักแรม ร้านอาหารและเครื่องดื่ม สถานเริงรมย์ สถานบริการอื่น ๆ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ สถานรักษาพยาบาล สถานีตำรวจ หรือระบบ รักษาความปลอดภัย เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะพิจารณาทั้งปริมาณและคุณภาพควบคู่กัน ไปและถ้าหาก ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวขึ้นไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างครบถ้วน ก็จะพิจารณาถึง ความสะดวกและความใกล้เคียงที่จะไปอาศัยใช้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกจากแหล่งชุมชน ช้างเคียงได้ยากง่ายเพียงใด ดังนั้น ตัวแปรที่ใช้ในการประเมินสิ่งอำนวยความสะดวกอาจพิจารณา ได้จาก ระบบสาธารณูปโภค/สาธารณูปการ การให้บริการบ้านพัก สถานบริการต่าง ๆ ระบบ สื่อความหมายและระบบการจัดการ

สิ่งอำนวยความสะดวก ณ แหล่งท่องเที่ยว(Destination amenities) เช่น

- ร้านอาหาร

- ร้านค้าต่าง ๆ เช่น ร้านขายของ บริษัทบริการการท่องเที่ยว ร้านของที่ระลึก

- การบริการอื่น ๆ อาทิร้านตัดผม การบริการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ร้านเช่ารถ 24

- ระบบสาธารณูปโภค

- ตู้เอทีเอ็ม

- สถานีตำรวจ โรงพยาบาล ฯลฯ

5 ที่พัก (Accommodation)

สถานที่ท่องเที่ยวควรมีจำนวนที่พักที่เพียงพอ พร้อมทั้งมีความหลากหลายด้านราคาและ การบริการและมีความเหมาะสมต่อสถานที่ และที่พักควรอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยวมากนัก ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายและมีความปลอดภัยที่พักในแหล่งท่องเที่ยว(Accommodation) เช่น

- โรงแรม
- รีสอร์ท
- บังกะโล
- เกสต์เฮาส์
- อพาร์ทเมน ฯลฯ

พยอม ธรรมบุตร (2549)ได้แบ่งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1.) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)

ได้แก่ การมีระบบโครงสร้างพื้นฐาน ที่เหมาะสม เช่น ระบบคมนาคม สนามบิน ตลอดจนบริการด้านอุตสาหกรรมขนส่ง เช่น การขนส่ง ทางอากาศ ทางบก และทางน้ำ ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปถึงจุดหมาย ปลายทาง (Destination) หรือแหล่งท่องเที่ยว (Attraction)

2.) การมีที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว (Accommodation)

ที่ต้องการค้างคืน ได้แก่ ที่พัก ประเภทต่าง ๆ เช่น โรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮาส์ โฮมสเตย์ที่พักแรม ประเภทต่าง ๆ จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกในระดับต่าง ๆ กัน ซึ่งจะทำให้มีราคาและบริการในระดับต่าง ๆ กัน ได้แก่ ภัตตาคาร ครัวว่ายน้ำ ฟิตเนสเซ็นเตอร์ชานาคุนย์กลางธุรกิจและสิ่งอำนวยความสะดวก

3.) แหล่งท่องเที่ยว (Attraction)

นับเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญสูงสุด ของการเดินทาง เพราะเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวอาจเป็น แหล่งธรรมชาติที่มีความโดดเด่น เช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์เช่น ปราสาท พิมรุง แสดงถึงความรุ่งเรืองของอาณาจักรขอม การท่องเที่ยวชนบทเพื่อสัมผัสวิถีชีวิตชาวบ้าน เรียนรู้ถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนโบราณสถานยุคเก่าแก่ก่อนประวัติศาสตร์เช่นวัฒนธรรม บ้านเชียง เป็นต้น

4.) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)

และกิจกรรมนันทนาการ (Tourist activities และ Recreational activities) นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ในยุคปัจจุบัน เพราะการท่องเที่ยวมิได้หมายถึง เพียงแค่การเดินทางไปชมโบราณสถาน อนุสาวรีย์ความงดงามของธรรมชาติเท่านั้น แต่เป็นการที่นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การเดินป่า การล่องแก่งในแม่น้ำ การปีนหน้าผาการดำน้ำ การตกปลาหมึกในทะเลลึก ตลอดจนการร่วมกิจกรรมกับชุมชนเจ้าบ้าน เช่น การดำนา การเกี่ยวข้าว การร่วมพิธีบายศรีสู่ขวัญ เป็นต้น

ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดจะเป็น ประสบการณ์ที่อยู่ในความทรงจำของนัก ท่องเที่ยวและกิจกรรมดังกล่าวมักก่อให้เกิดการกระจาย รายได้

5.) บริการเบ็ดเตล็ดทั้งหมดที่มีให้นักท่องเที่ยว (Ancillary)

อาทิเช่น บริการด้านร้านอาหาร โรงพยาบาลไปรษณีย์สถานบริการน้ำมัน ร้านค้า ร้านขายของที่ระลึก ห้องสุขา เป็นต้น

2.3 Street furniture

The design council of United Kingdom ได้ให้คำจำกัดความเฟอร์นิเจอร์ถนนคือ สิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะบนถนน ได้แก่ ม้านั่ง ทางลาดและแสงสว่าง ถังถนน เสาไฟ ราว กระบะต้นไม้ ป้ายประชาสัมพันธ์ ป้ายบอกทาง ป้ายชื่อถนน ถังขยะ ตู้ไปรษณีย์ เป็นต้น ในการออกแบบองค์ประกอบต่างๆ บนทางเดินเท้า นั้นนอกจากจะให้ประโยชน์ด้านการใช้สอยแล้วหากมีการออกแบบและจัดวางให้เหมาะสม เป็นระบบระเบียบก็มีส่วนช่วยในการรับรู้และช่วยให้เกิดความสวยงามด้วย

Street Furniture นั้นสามารถจัดแบ่งตามจุดประสงค์และการใช้ประโยชน์ได้เป็น 4 ประเภทดังนี้

1. เพื่อความสะดวกสบาย
2. เพื่อความปลอดภัย
3. เพื่อความสวยงาม
4. ที่เป็นการบ่งบอกข่าวสารหรือควบคุม

1. Street furniture เพื่ออำนวยความสะดวกสบาย

ที่นั่ง Benches เป็นช่วยส่งเสริมบรรยากาศในการสัญจรเนื่องจากความต้องการโดยธรรมชาติของคน

โดยม้านั่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. ต้องการนั่งพักนาน ๆ ต้องการพนักพิงเพื่อให้นั่งได้สบายสามารถนั่งได้เป็นเวลานาน
2. นั่งพักสั้นๆ เป็นม้านั่งธรรมดา. เพื่อให้คนนั่งได้พักหายเหนื่อย อาจมีการรวมกับประโยชน์ใช้สอย

อื่น ๆ เช่นกระถางต้นไม้ ถังขยะ หรืออาจเป็นที่นั่งรอบลำต้นไม้

Seating criteria ที่นั่งหรือม้านั่งจะต้องมีความสบาย โดยทั่วไปจะมีความกว้างประมาณ 16-18 นิ้ว ความสูงประมาณ 14-48 นิ้ว โดยความสูงประมาณ 16 นิ้ว หรือ 0.40 ม. เป็นความสูงที่พึงพอใจที่สุด

ที่นั่งพัก Shelters ที่นั่งพักเป็นที่สำหรับนั่งพักรอ นั่งพักชมวิว พักผ่อนสนทนา เป็นส่วนช่วยอำนวยความสะดวกที่ตั้งอยู่ตามทางเดินเท้าหรือเป็นส่วนที่ต่อเนื่องระหว่างภายในกับภายนอกอาคาร โดยมีขนาดขึ้นอยู่กับการใช้สอย และการออกแบบ ซึ่งอาจมีหลังคาหรือไม่มีก็ได้โดยส่วนใหญ่มักเป็นป้ายรอรถประจำทาง

2. Street furniture เพื่ออำนวยความสะดวกสบาย

แท่นน้ำดื่ม drinking fountain เป็นองค์ประกอบที่เป็นประโยชน์แก่สาธารณสุขชนทั่วไป โดยแบ่งเป็น 2 ชนิดคือ แบบติดผนัง แบบลอยตัว ความสูงของหัวแท่นน้ำดื่มมีหัวฉีดน้ำซึ่งเป็นกระเปาะ จะสูง

จากพื้นประมาณ 0.80 ม.เพื่อให้เด็กสามารถใช้ได้ด้วย วัสดุที่ใช้อาจทำจากหินธรรมชาติ เหล็กหล่อ คอนกรีต ฯลฯ คุณได้ส่ง 3 นาทิที่แล้ว การติดตั้งไม่กีดขวางทางสัญจร โดยคำนึงถึงการเดินท้อและองศาของน้ำที่พุ่งออกมาซึ่งมีมุมประมาณ 45 องศา ควรมีบริเวณโดยรอบเพื่อไม่ให้กระแสน้ำกระเด็นใส่ และมีเสียง ดังนั้นจึงต้องเลือกชนิดและวางในตำแหน่งที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังสามารถออกแบบให้เป็น Focal point เป็นจุดศูนย์รวมหรือจุดหมายตาของพื้นที่ได้อีก

ถังขยะ bin ถังขยะเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญมากเนื่องจากช่วยให้ทางเดินเท้ามีความสะอาด โดยถังขยะทั่วไปควรตั้งที่เห็นได้ในที่สาธารณะ เช่นบริเวณที่นั่งพักบริเวณที่มีการชุมนุมคนจำนวนมากหน้าตึกหรืออาคารต่างๆ ซุ้มขายอาหาร และควรต้องจัดให้มีถังขยะที่สามารถมองเห็นได้ในจุดนั้นอย่างน้อย 2 ที่ โดยต้องระวังแง่การเป็นสิ่งกีดขวางสายตา ไม่นำมอง ถังขยะมีทั้งแบบติดกับพื้น หรือผนังแบบลอยตัวโดยมีขนาดขึ้นอยู่กับความถี่ ในการใช้งานและการจัดเก็บ โดยการลอยตัวปากถังควรสูงจากพื้นไม่เกิน 0.80 ม. และแบบติดกับพื้นหรือปากผนังปากควรสูงจากพื้น 0.60-1.00 ม. ก้นถังควรสูงจากพื้น 0.23 ม.เพื่อความสะดวกในการดูแลรักษา

โทรศัพท์สาธารณะ : Public Telephon

โทรศัพท์สาธารณะแบ่งเป็น 2 แบบคือ

- แบบเป็นตู้ (Booth)
- แบบลอยตัว (Stand)

โดยทั่วไปจะเป็นแบบตู้จะทำด้วยกระจกอบอลูมิเนียม อาจมีรูปแบบตามลักษณะที่กลมกลืน สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมด้วย เช่น ตู้โทรศัพท์บริเวณท้องสนามหลวง เป็นต้น ส่วนแบบลอยตัวก็ใช้ได้กับที่เล็ก ๆ ที่ไม่ค่อยมีฝนตกมากนัก ในการเลือกรูปแบบและการจัดโทรศัพท์สาธารณะโดยทั่วไป ต้องคำนึงถึงสัดส่วนมนุษย์ รวมทั้งคนพิการด้วย

โทรศัพท์สาธารณะ : Public Telephone

ในการติดตั้ง ควรติดตั้งที่เห็นได้ง่าย ไม่กีดขวางคนเดินเท้าและไม่กีดขวางมุมมองของรถเช่น ตรงทางแยก ช่องถนนดังนั้นควรอยู่ชิดริมของขอบทางเท้า ควรติดตั้งในที่ที่มีการชุมนุมคนมากๆ ใกล้อาคารสำนักงาน และเป็นที่ที่มีแสงสว่างเพียงพอโดยมีขนาดความกว้างประมาณ 0.90 ม. สูงประมาณ 2.50 ม. และต้องการพื้นที่โดยรอบประมาณ 1 เมตร เพื่อสามารถดูแลได้ง่าย

ตู้ไปรษณีย์ :Letter Box

ตู้ไปรษณีย์มีแบบติดกำแพงและแบบลอยตัว โดยแบบติดกำแพงจะประหยัดพื้นที่ของการสัญจรมากกว่า ส่วนแบบลอยตัวตู้ไปรษณีย์สีแดงที่ไม่ส่งเสริมทัศนียภาพที่ดีกับสิ่งแวดล้อม

การติดตั้งก็เช่นเดียวกับตู้โทรศัพท์ แต่ห่างฟุตบอลไม่น้อยกว่า 0.50 เมตร จากขอบถนนและต้องมีความสัมพันธ์กับสัดส่วนมนุษย์และทำให้เข้ากับองค์ประกอบสภาพแวดล้อมโดยรอบด้วย

โดยมีขนาดกว้างประมาณ 0.55 เมตร ความสูงประมาณ 1.40 เมตร และช่องหย่อนจดหมายสูง 1.20 เมตร

ห้องน้ำสาธารณะ :Public Toilet

ห้องน้ำสาธารณะเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่เพิ่งเห็นได้ชัดในกรุงเทพมหานคร ซึ่งนับว่ายังไม่ประสบความสำเร็จในการใช้งานทั้งยังก่อให้เกิดปัญหาต่างๆด้วยไม่ว่าจะเป็นการกีดขวางทางสัญจรและกีดขวางสายตา รวมทั้งความสกปรกและกลิ่นเหม็นด้วย

ซุ้มขายของ : Kiosks

ซุ้มต่างๆที่ใช้สำหรับขายของอาหารเครื่องดื่ม รวมทั้งสินค้าอื่นๆ เช่น หนังสือก็เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ซึ่งมีขนาดและรูปแบบที่หลากหลายตามการใช้งาน

3. Street furniture ด้านความปลอดภัย

ท่อนถนน หรือ Bollards เป็นองค์ประกอบที่สำคัญซึ่งให้ประโยชน์ทั้งในด้านการใช้สอยและความสวยงามเช่น

Bollards ที่ช่วยควบคุมการจราจรและแบ่งแยกพื้นที่โดยสามารถถูกควบคุมโดยขนาดของ Bollard และระยะห่างระหว่างแต่ละช่วง ใช้เป็น Continuous line ที่มีระยะห่างประมาณ 1.20 ม. จากจุดศูนย์กลางเสา

Bollards ที่ช่วยให้ความสวยงามเช่น เมื่อเรียงตัวกันเป็นตัวเน้นแนวทางถนนก็ช่วยนำสายตาและดึงดูดความสนใจได้ ซึ่งในบางครั้งอาจใช้ต้นไม้เป็น Bollards ก็ได้ด้วย

ท่อนถนน :Bollards

การติดตั้งควรติดตั้งห่างจากขอบทางสัญจร 0.45 ม. ระยะห่างแต่ละต้นขึ้นอยู่กับชนิด รูปแบบความต้องการแสงสว่าง และอาจออกแบบให้เป็นเฟอร์นิเจอร์แบบ Knock downed ถอดประกอบได้หรือปรับโยกได้ เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการใช้งาน เช่นให้รถดับเพลิงผ่านไปได้ โดยมีความสูงประมาณ 0.75-1.20 ม. กว้างประมาณ 0.23 -0.60 เมตร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกรออกแบบและจุดประสงค์การใช้งาน

เครื่องกั้น :Barrier

เครื่องกั้นใช้แบ่งพื้นที่ใช้สอย ของคนกับยานพาหนะในที่ที่ความหนาแน่นของการสัญจรสูง เพื่อความปลอดภัยของคนเดินเท้า ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีรั้วเสมอไป ในบางครั้งอาจเป็น Bollards ต้นไม้หรืออาจเป็นการตั้ง Street furniture เช่นตู้โทรศัพท์ ตู้ไปรษณีย์ ก็สามารถเป็นเครื่องกั้นได้

หัวฉีดน้ำดับเพลิง : Hydrant pipe

หัวฉีดน้ำดับเพลิง ถือเป็นองค์ประกอบของทางเท้าอย่างหนึ่ง เพื่อความปลอดภัยในยามเกิดเหตุเพลิงไหม้ ซึ่งมักถูกติดตั้งขวางทางสัญจรและกีดขวางสายตาเสมอ

4. Street furniture เพื่อความสวยงาม

กระถางหรือกระบะต้นไม้ :Tree Boxes

บริเวณทางเท้าควรปลูกต้นไม้ให้ระยะห่างจากขอบทางเท้า ถึงลำต้น ไม่น้อยกว่า 0.75 เมตรถ้าเป็นต้นไม้ใหญ่ จะไม่ปลูกใกล้กับสิ่งก่อสร้างใดๆเป็นระยะกว่า 5.00 เมตรต้นไม้ใหญ่ที่โตเต็มที่ปลูกห่างกัน 10.00 เมตรอย่างไรก็ตามระยะต่างๆ ก็ขึ้นอยู่กับชนิดและพันธุ์ของต้นไม้ชนิดนั้นด้วย นอกจากนี้ต้องมีรั้วหรือที่กั้น (Tree Crown Grilles) ที่สามารถ ออกแบบให้มีความสวยงามและกลมกลืนกับพื้นที่รอบๆได้

น้ำพุ

เป็นองค์ประกอบที่ชอบเพิ่มความสวยงาม และอาจเป็น Focal point เป็นจุดศูนย์รวมหรือจุดหมายตา (Landmark) ของพื้นที่ที่ช่วยในการรับรู้และช่วยในการจดจำ

หอนาฬิกา

เป็นองค์ประกอบที่ชอบเพิ่มความสวยงาม และอาจเป็น Focal point เป็นจุดศูนย์รวมหรือจุดหมายตา (Landmark) ของพื้นที่ที่ช่วยในการรับรู้และช่วยในการจดจำได้เช่นเดียวกับน้ำพุ

ป้าย :Signs

เป็นป้ายที่ช่วยบอกสัญญาณต่างๆ (Direction signs) เช่นป้ายสัญลักษณ์เพื่อความปลอดภัยการสัญจร เพื่อความสิ้นไหลของการสัญจร,ป้ายบอกทางเลือกต่างๆ แก่คนเดินเท้าและยานพาหนะ,ป้ายบอกชื่อสถานที่ เป็นต้น ป้ายต่างๆรูปแบบที่หลากหลายตามการออกแบบและการใช้งานมีทั้งติดกับพื้นหรือผนังและแบบติดกับเสาโดยตัวโดยตำแหน่งและระยะของแผ่นป้ายควรสัมพันธ์กับการรับรู้ของคน คือควรติดสูงจากพื้นประมาณ 0.90 – 1.50เมตร ห่างจากขอบถนน น้อยที่สุด 0.50 เมตร ในกรณีที่ป้ายสูงเหนือศีรษะให้สูงจากพื้นอย่างน้อย 2.10 เมตร

ป้ายแสดงข่าวสารและป้ายโฆษณา :New stand and Display

ได้แก่ป้ายประกาศหรือโฆษณาต่างๆ ที่ในปัจจุบันเรามักเห็นอยู่ร่วมกันกับพื้นที่รกรกประจำทางหรืออาจเป็นป้ายแสดงแผนที่ซึ่งช่วยในการบอกข่าวสารและข้อมูลต่างๆได้ รวมทั้งยังใช้เป็นจุดศูนย์กลาง จุดรวมสายตาของพื้นที่ได้เช่นกัน

Norman K. Booth.(1985). Basic Elements of Landscape

Architecture Design. Development of landscape Architecture,Ohio State University.

2.4 ข้อมูลทั่วไปชุมชนบ้านสนวนอก

ประวัติความเป็นมา

ตำบลสนวน แต่เดิมขึ้นอยู่กับเขตตำบลสวายจิก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จนกระทั่งปีพ.ศ.2538 กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศแบ่งเขตเป็นตำบลสนวน มีประชากรส่วนใหญ่พูดภาษาพื้นบ้านเขมร นับถือศาสนาพุทธ ตั้งอยู่ในเขตของอำเภอห้วยราช ประกอบด้วย 12 หมู่บ้าน คือ บ้านสวายจิกน้อย(ม.1), บ้านสนวนนอก(ม.2), บ้านสนวนใน(ม.3), บ้านแซะซอ, บ้านสวายจิกน้อย(ม.5), บ้านจบก, บ้านโคกกลั่น, บ้านพลวงน้อย, บ้านระกา, บ้านหนองโพธิ์, บ้านหนองบัว, บ้านโคกสุวรรณ

พื้นที่

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ดินทราย มีพื้นที่รวมทั้งตำบลประมาณ 32 ตารางกิโลเมตร ใช้ทำการเกษตร(ทำนา) 13,948 ไร่

เขตพื้นที่

ทิศเหนือ ติดกับ ต.ห้วยราช อ.ห้วยราช จ.บุรีรัมย์
 ทิศใต้ ติดกับ ต.สวายจิก อ.เมือง จ.บุรีรัมย์
 ทิศตะวันออก ติดกับ ต.สองชั้น อ.กระสัง จ.บุรีรัมย์
 ทิศตะวันตก ติดกับ ต.อิสาน อ.เมือง จ.บุรีรัมย์

อาชีพ

อาชีพหลัก: ทำนา
 อาชีพเสริม: ทอผ้าไหม, ทำข้าวหลาม, เลี้ยงโค-กระบือ

สาธารณูปโภค

มีสาธารณูปโภคครบถ้วน

การเดินทาง

จากศาลากลางจังหวัดไปตามเส้นทางสายบุรีรัมย์-ห้วยราช ทางทิศตะวันออก ประมาณ 9 กิโลเมตร ถึงที่ว่าการอำเภอ และออกจากที่ว่าการอำเภอถึงตำบลสนวน ประมาณ 2 กิโลเมตร

ผลิตภัณฑ์

ผ้าทอลายหางกระรอก-ข้าวหลาม

บทที่ 3

กรณีศึกษา

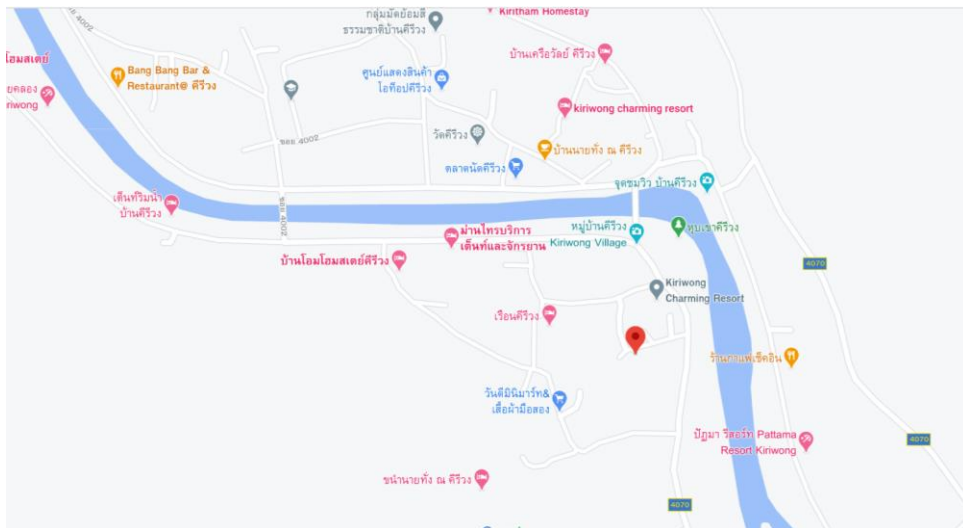
3.1 ประเด็นการศึกษา

ในการศึกษาอาคารตัวอย่างเพื่อนำข้อมูล ของอาคารนั้นมาเป็นแนวทางในการออกแบบ รวมถึงแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาโฮมสเตย์ และอาคารกิจกรรม ด้านสถาปัตยกรรม การใช้งานพื้นที่ใช้สอย กลุ่มเป้าหมายและสภาพแวดล้อม เพื่อนำมาวิเคราะห์และนำมาเป็นแนวทางในการออกแบบให้โครงการสามารถรองรับกลุ่มเป้าหมายและผู้ใช้อาคารได้

3.2 กรณีศึกษาโฮมสเตย์

การศึกษากรณีตัวอย่าง บ้านไม้หอมโฮมสเตย์ คีรีวง

3.2.1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับโครงการประกอบด้วย

ภาพ 3.1 แผนที่ บ้านไม้หอมโฮมสเตย์ คีรีวง

ที่มา : <https://www.google.co.th/maps/place>

ภาพที่ 3.2 ห้องพักบ้านไม้หอมโฮมสเตย์ คีรีวง

ภาพที่ 3.3 การจัดห้องพัก

ที่มา <https://blog.traveloka.com/th/local-travel/hotels-kiriwong-rainyseason/attachment>

ภาพที่ 3.4 ห้องพักรวม

ที่มา <https://blog.traveloka.com/th/local-travel/hotels-kiriwong-rainyseason/attachment>

ภาพที่ 3.5 อาคารภายนอก

ที่มา <https://blog.traveloka.com/th/local-travel/hotels-kiriwong-rainyseason/attachment>

สรุปการวิเคราะห์โฮมสเตย์ บ้านไม้หอมโฮมสเตย์ คีรีวง

โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่

- 1.การจัดที่พัก
- 2.การตกแต่งที่พัก
- 3.การคงสภาพเดิมของบ้าน

ข้อมูลพื้นฐานกรณีศึกษาโฮมสเตย์ บ้านไม้หอมโฮมสเตย์ คีรีวง

ที่อยู่: 81 หมู่5 ซ.พิบูลทอง, กำโลน, ลานสกา, Nakhon Si Thammarat 80230

1.การจัดที่พัก

โดยการจัดที่พักจะเป็นการพักเป็นแบบ การพักรวม และการพักแบบห้องส่วนตัว โดยการพักรวม จะใช้การนำที่นอนสำหรับ 1 คนมาปูนอนชิดๆกัน ซึ่งจะช่วยยืดหยุ่นในการใช้พื้นที่ ทำให้สามารถรองรับ การเข้าพักได้หลายรูปแบบ

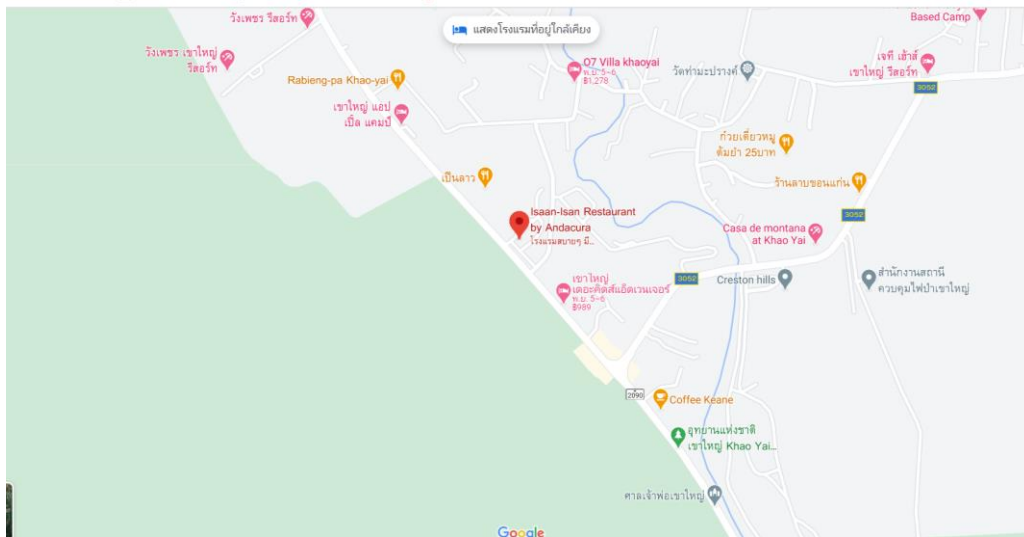
2.การตกแต่งที่พัก

โดยการตกแต่งที่พัก จะใช้การตกแต่งโดยการดึงเอกลักษณ์ของชุมชนมาใช้ในการตกแต่ง เช่นการ นำเครื่องจักสานมาติดไว้กับผนังเพื่อตกแต่งผนัง การใช้ลายหมอน ไฟ รูปภาพ ซึ่งจะทำให้สัมผัสวัฒนธรรม ของชุมชนได้

3.การคงสภาพเดิมของบ้าน

บ้านไม้หอมโฮมสเตย์ คีรีวง ยังคงสภาพเดิมของบ้านไว้ เพื่อให้ได้บรรยากาศของความเป็นพื้นถิ่น ละช่วยให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสบรรยากาศของชุมชนได้อย่างดี

การศึกษากรณีตัวอย่าง Isaan-Isan Boutique Resort by Andacura Premium

ภาพ 3.6 แผนที่ Isaan-Isan Boutique Resort by Andacura Premium

ที่มา : <https://www.google.co.th/maps/place>

ภาพที่ 3.7 ที่พัก

ที่มา : <https://www.google.co.th/search?q=Isaan-Isan+Boutique+Resort+by+Andacura+Premium&source>

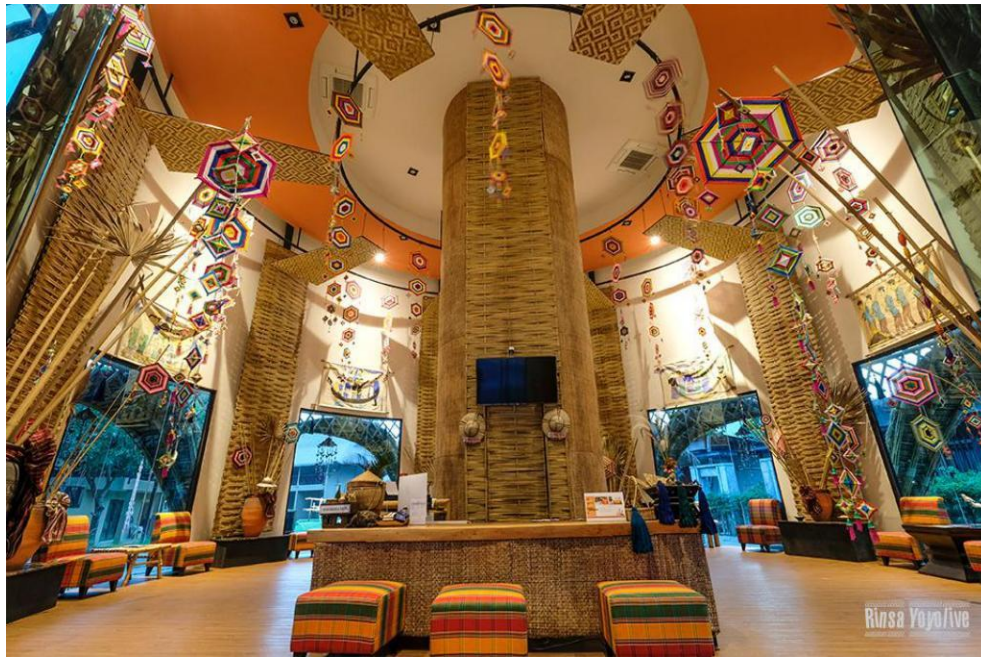
ภาพที่ 3.8 ที่พักรวม

ที่มา : <https://www.google.co.th/search?q=Isaan-Isan+Boutique+Resort+by+Andacura+Premium&source>

ภาพที่ 3.9 ศูนย์อาหาร

ที่มา : <https://www.google.co.th/search?q=Isaan-Isan+Boutique+Resort+by+Andacura+Premium&source>

ภาพที่ 3.10 พื้นที่รับรอง

ที่มา : <https://www.google.co.th/search?q=Isaan-Isan+Boutique+Resort+by+Andacura+Premium&source>

ภาพที่ 3.11 ห้องน้ำ

ที่มา : <https://www.google.co.th/search?q=Isaan-Isan+Boutique+Resort+by+Andacura+Premium&source>

สรุปการวิเคราะห์ Isaan-Isan Boutique Resort by Andacura Premium

โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่

- 1.การจัดที่พัก
- 2.การตกแต่งที่พัก
- 3.การตกแต่งอาคารส่วนต่างๆ

ข้อมูลพื้นฐานกรณีศึกษา Isaan-Isan Boutique Resort by Andacura Premium

ที่อยู่: 54 Moo 17 Moosi อำเภอปากช่อง นครราชสีมา 30450

1.การจัดที่พัก

โดยการจัดที่พักจะเป็นการพักเป็นแบบ การพักรวม และการพักแบบห้องส่วนตัว โดยการพักรวม จะใช้การนำที่นอนสำหรับ 1 คนมาปูนอนชิดๆกัน ซึ่งจะช่วยยืดหยุ่นในการใช้พื้นที่ ทำให้สามารถรองรับ การเข้าพักได้หลายรูปแบบ

2.การตกแต่งภายใน

โดยการตกแต่งที่พัก จะใช้การตกแต่งโดยการดึงเอกลักษณ์ของเครื่องจักสานและผ้าไหม มาใช้ในการออกแบบเพื่อดึงความสวยงาม ความเป็นพื้นถิ่นมาใช้ตกแต่งอาคาร ทำให้ภายในอาคารดูแปลก น่าสนใจ ห้องอาหารที่มีความเป็นชุมชนจากเครื่องจักสาน ทำให้ดูสวยงามและมีเอกลักษณ์เฉพาะได้อย่างดี

3.การตกแต่งอาคารส่วนต่างๆ

Isaan-Isan Boutique Resort by Andacura Premium การตกแต่งภายในส่วนใหญ่ ใช้เครื่องจักสาน และผ้าไหมมาช่วยในการตกแต่ง เพื่อความสวยงาม และเป็นเอกลักษณ์

การศึกษากรณีตัวอย่าง บ้านผาบ่อง

ภาพที่ 3.12 บ้านผาบ่อง

ที่มา : <https://www.paiduaykan.com/travel>

ภาพที่ 3.13 บ้านผาบ่อง

ที่มา : <https://www.paiduaykan.com/travel>

ภาพที่ 3.14 บ้านผาบ่อง

ที่มา : <https://www.paiduaykan.com/travel>

ภาพที่ 3.15 บ้านผาบ่อง

ที่มา : <https://www.paiduaykan.com/travel>

ภาพที่ 3.16 บ้านผาบ่อง

ที่มา : <https://www.paiduaykan.com/travel>

ภาพที่ 3.17 บ้านผาบ่อง

ที่มา : <https://www.paiduaykan.com/travel>

สรุปการวิเคราะห์ บ้านผาบ่อง

โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่

- 1.การจัดภูมิทัศน์ที่พัก
- 2.การจัดที่พัก / ตกแต่งที่พัก

ข้อมูลพื้นฐานกรณีศึกษา Isaan-Isan Boutique Resort by Andacura Premium

ที่อยู่: 54 Moo 17 Moosi อำเภอปากช่อง นครราชสีมา 30450

1.การจัดภูมิทัศน์

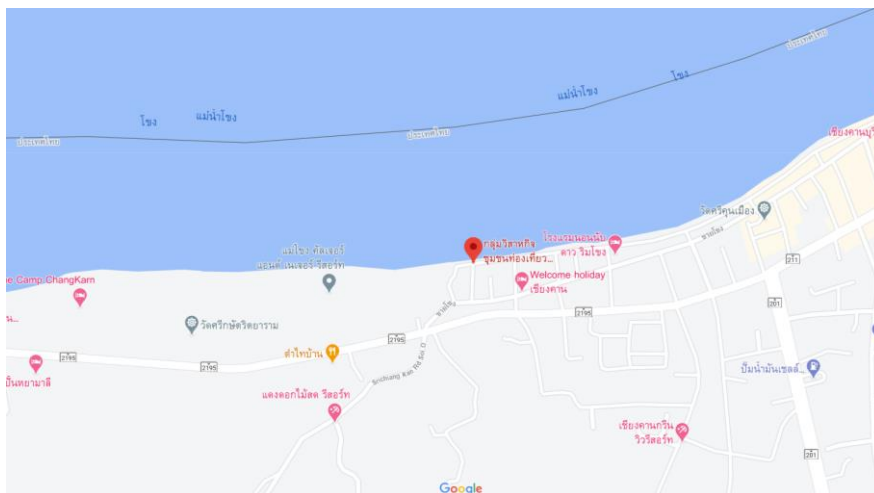
โดยการจัดภูมิทัศน์โดยใช้ธรรมชาติ บริบทชุมชนมาช่วยในการออกแบบ ทำให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสความเป็นชุมชนได้ดี และบรรยากาศที่ดีด้วย

2.การจัดที่พัก / ตกแต่งภายใน

จัดที่พักโดยแบ่งเป็นการพักรวมและการพักแบบมีความเป็นส่วนตัว โดยมีเตียงรองรับ ทำให้การยืดหยุ่นในการใช้พื้นที่ไม่ค่อยดีเท่าไร

3.3 กรณีศึกษาฐานกิจกรรมการเรียนรู้

กรณีศึกษา ศูนย์เรียนรู้ประมงพื้นบ้าน ริมโขง

ภาพ 3.18 แผนที่ ศูนย์เรียนรู้ประมงพื้นบ้าน ริมโขง

ที่มา : <https://www.google.co.th/maps/place>

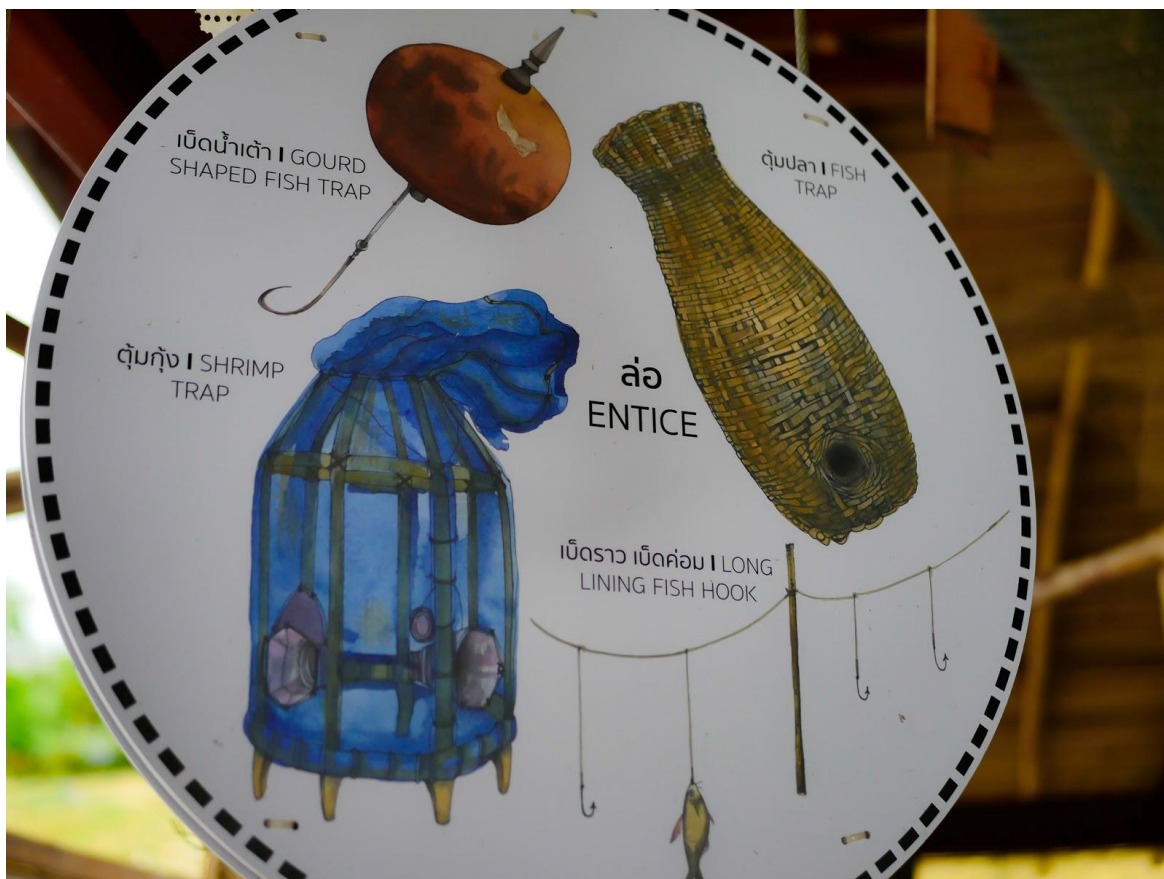

ภาพ ศูนย์เรียนรู้ประมงพื้นบ้าน ริมโขง

ภาพ 3.19 ศูนย์เรียนรู้ประมงพื้นบ้าน ริมน้อง
ที่มา : <https://www.google.co.th/search>

ภาพ 3.20 ป้ายนิทรรศการศูนย์เรียนรู้ประมงพื้นบ้าน ริมนาง
 ที่มา : <https://www.google.co.th/search>

ภาพ 3.21 จุดถ่ายรูปศูนย์เรียนรู้ประมงพื้นบ้าน ริมนาง
ที่มา : <https://www.google.co.th/search>

สรุปการวิเคราะห์ ศูนย์เรียนรู้ประมงพื้นบ้าน ริมโขง

โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่

- 1.การจัดพื้นที่ส่วนนิทรรศการ
- 2.การตกแต่งส่วนนิทรรศการ
- 3.การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว

ข้อมูลพื้นฐานกรณีศึกษา ศูนย์เรียนรู้ประมงพื้นบ้าน ริมโขง

ที่อยู่: 54 Moo 17 Moosi อำเภอปากช่อง นครราชสีมา 30450

เดิมทีทางกลุ่มเพียงต้องการอนุรักษ์วิถีชีวิตของชาวประมงริมแม่น้ำโขงเท่านั้น กระทั่ง อพท. ได้เข้ามาส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่เชิงคาน โดยการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับวิถีประมงพื้นบ้าน ส่งผลให้ทางกลุ่มได้รับประโยชน์จากการประกอบอาชีพของตนเพิ่มขึ้น ยกกระดับสู่การให้บริการด้านการท่องเที่ยว ที่ปัจจุบันสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวมากขึ้น โดยขยายการให้บริการจำนวนเรือและขนาดที่ใหญ่ขึ้น ทำให้สามารถรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวได้หลากหลายขึ้น และเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการประมงให้กับชุมชน

1.การจัดพื้นที่ส่วนนิทรรศการ

โดยการจัดพื้นที่ส่วนนี้ เป็นการจัดโดยใช้อุปกรณ์พื้นถิ่นมาใช้ในการตกแต่งและจัดนิทรรศการ โดยจะประกอบไปด้วย บ้ายการเรียนรู้ ชื่ออุปกรณ์ และ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดแสดง

2.การตกแต่งส่วนนิทรรศการ

โดยการตกแต่งจะใช้การตกแต่งโดยการนำ วัสดุอุปกรณ์พื้นถิ่น และใช้รูปภาพกราฟิกมาช่วยในการตกแต่ง ทำให้เหมือนกับว่าอยู่ในส่วนนั้นจริงๆ

3.การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยให้นักท่องเที่ยวได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ โดยผู้บรรยาย และดูการจัดแสดงนิทรรศการ การสาธิต และการปฏิบัติจริง โดยให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสสารลงหาปลาจริงๆ เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสวิถีชีวิต และกิจกรรมถ่ายรูป

กรณีศึกษา พิพิธภัณฑ์ชาวทะเลโทะบะ

พิพิธภัณฑ์ชาวทะเล (Sea Folk Museum) ตั้งอยู่ในโทะบะ จังหวัดมิเอะ พิพิธภัณฑ์แห่งนี้จัดแสดงวิถีชีวิตของกะลาสี ชาวประมง นักดำน้ำหญิงและผู้ที่เกี่ยวกับการประมง รวมถึงความสัมพันธ์ที่ได้รับการพัฒนาตลอดเวลาหลายปี พิพิธภัณฑ์ชาวทะเลได้รับรางวัล “ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่สำคัญ

มีการรวบรวมผลงานจัดแสดงมากกว่า 6,000 ชิ้น ซึ่งเกี่ยวกับประเพณีการหาปลาโบราณของโทะบะและอุปกรณ์การหาปลาโบราณ นโยบายของพิพิธภัณฑ์คือการรวบรวมวัสดุการหาปลาเพื่อป้องกันความเสียหาย คุณจะพบกับเอกสารเก่า ฆมวกล่าปลาวาฬ ตุ๊กตาและแม่แต่เรือดำน้ำ

ภาพที่ 3.22 ภาพภายในอาคารพิพิธภัณฑ์ชาวทะเลโทะบะ

ที่มา : https://www.japanhoppers.com/th/kansai/toba_shima/kanko/1103/

ภาพที่ 3.23 ภาพภายในอาคารพิพิธภัณฑ์ชาวทะเลโทะบะ

ที่มา : https://www.japanhoppers.com/th/kansai/toba_shima/kanko/1103/

ภาพที่ 3.24 ภาพภายในอาคารพิพิธภัณฑ์ชาวทะเลโทะบะ

ที่มา : https://www.japanhoppers.com/th/kansai/toba_shima/kanko/1103/

ภาพที่ 3.25 ภาพภายในอาคารพิพิธภัณฑ์ชาวทะเลโทะบะ

ที่มา : https://www.japanhoppers.com/th/kansai/toba_shima/kanko/1103/

ภาพที่ 3.26 ภาพภายในอาคารพิพิธภัณฑ์ชาวทะเลโทะบะ

ที่มา : https://www.japanhoppers.com/th/kansai/toba_shima/kanko/1103/

บทที่ 4

รายละเอียดของโครงการเพื่อการออกแบบ

การศึกษาข้อมูลโครงการออกแบบสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชน ชุมชนท่องเที่ยวบ้านสวนนอก อำเภอห้วยราช จังหวัด บุรีรัมย์ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 ข้อมูลเบื้องต้นของโครงการ

การเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น เพื่อนำมาใช้ศึกษาวิจัย บริบทชุมชนบ้านสวนนอกด้านการท่องเที่ยว การศึกษาสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยว การออกแบบพัฒนาที่พักด้านโฮมสเตย์ รวมทั้งตำราและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4.1.1 ความเป็นมาของโครงการ

ปัจจุบันจังหวัดบุรีรัมย์ได้รับการยกเป็นเมืองท่องเที่ยวที่น่าสนใจไปด้วยแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมต่าง ๆ และกิจกรรมที่มีตลอดทั้งปี ส่งผลให้ที่พักส่วนใหญ่คึกคัก รวมไปถึงชุมชนบ้านสวนนอกด้วย ทำให้การเข้าพักโฮมสเตย์ในชุมชนสวนนอกมีเพิ่มมากขึ้นทุกปีด้วย และนักท่องเที่ยวมาทำกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนเพิ่มมากขึ้นทุกปี สิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวจะช่วยระดับการท่องเที่ยวในชุมชนให้ดีขึ้นซึ่งอาจจะทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามา เพิ่มมากขึ้นและสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้

4.1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

4.1.2.1 เพื่อช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน ให้ดีขึ้น ในด้านที่พัก และด้านฐานกิจกรรมการเรียนรู้และสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ในจำนวนที่เพียงพอในแต่ละทัวร์การท่องเที่ยว

4.2 ผู้ใช้โครงการ

ผู้ใช้โครงการ (User) แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทคือ

4.2.1 กลุ่มผู้ใช้ประจำ เป็นกลุ่มผู้ใช้อาคารที่ใช้ทำกิจกรรมในแต่ละครั้งได้แก่กลุ่มผู้นำในชุมชนและกลุ่มนักท่องเที่ยว เป็นต้น

4.2.2 กลุ่มผู้ใช้ชั่วคราว เป็นกลุ่มผู้ใช้อาคารในระยะเวลาสั้นๆ ซึ่งกลุ่มนี้มีพื้นที่เฉพาะ และกำหนดไว้เพียงบางส่วนของอาคาร กลุ่มผู้ใช้นี้ได้แก่ กรรมการประเมิน นักท่องเที่ยวกลุ่มที่มาเป็นส่วนตัว เป็นต้น

4.2.3 กลุ่ม Servite ในด้านต่าง ๆ เช่น การบริหารจัดการขยะ เป็นต้น

4.2 ประเภทผู้ใช้โครงการ

ตารางที่ 4.2.1 ประเภทผู้ใช้อาคาร

ผู้ใช้อาคาร	กลุ่มผู้ใช้อาคาร	เวลา
1. ผู้นำชุมชน นำเที่ยว	กลุ่มผู้ใช้ประจำ	24 ชั่วโมง
2. นักท่องเที่ยว		12 ชั่วโมง
3. แม่บ้านดูแล ทำความสะอาด		8 ชั่วโมง
4. กลุ่มผู้ประเมิน	ผู้ใช้ชั่วคราว	11 ชั่วโมง
5. Servite	Servite	5 ชั่วโมง

4.3 การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้ใช้โครงการ

การศึกษาถึงพฤติกรรมผู้ใช้โครงการ โดยทั่วไปแล้วพฤติกรรมมนุษย์ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ พฤติกรรมทางกาย พฤติกรรมทางอารมณ์ พฤติกรรมทางสังคม ซึ่งเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลภายนอกที่แต่ละบุคคลรับรู้ได้ การที่ผู้ออกแบบจะศึกษา และรับรู้ถึงพฤติกรรมของกลุ่มผู้ใช้นั้น อาจใช้วิธีสังเกต หรือสอบถาม เป็นต้น

ตารางที่ 4.3.1 การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้ใช้โครงการ

ลำดับ	องค์ประกอบ	พฤติกรรม	ผู้ใช้	เวลา
1	ที่พัก/โฮมสเตย์	ที่พักรองรับนักท่องเที่ยว	- นักท่องเที่ยว - ผู้ที่มาพัก รายวัน - เจ้าของบ้าน	12-24 ชั่วโมง
2	ที่รวมกิจกรรม	ใช้ทำกิจกรรมการแสดง สำหรับต้อนรับนักท่องเที่ยว	- นักแสดงใน ชุมชน - คนในชุมชน - นักท่องเที่ยว - เจ้าหน้าที่	12 ชั่วโมง
3	ฐานกิจกรรมการเรียนรู้ ประมงพื้นบ้าน	ใช้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ ชุมชน	- เจ้าหน้าที่ - นักท่องเที่ยว - ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่	12 ชั่วโมง

4.4 การกำหนดองค์ประกอบหลักของโครงการ (Define Element)

โครงการออกแบบสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชน ชุมชนบ้านสวนนอก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ โดยจำแนกองค์ประกอบหลักจาก

1) โฮมสเตย์

องค์ประกอบ หลักของโฮมสเตย์ได้แก่

- ส่วนที่พักรองรับนักท่องเที่ยว
- ส่วนรับประทานอาหาร
- ส่วนห้องน้ำ
- ส่วนอำนวยความสะดวกต่างๆแก่นักท่องเที่ยว เช่น การปฐมพยาบาล เป็นต้น

ฐานกิจกรรมการแสดงชุมชน

ตารางที่ 4.4.2 แสดงองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบรองของโครงการ

องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบรอง
1. การแสดงกิจกรรม	- พื้นที่ทำการแสดง - พื้นที่รองรับนักท่องเที่ยว - ทางสัญจรผู้สูงอายุ
2. ส่วนรองรับนักท่องเที่ยว	- พื้นที่นั่งชมการแสดง
3. ส่วนงานเทคนิค	- ห้องเก็บพัสดุ - ห้องซ่อมบำรุง - ห้องควบคุมงานระบบ/แสงสว่าง

ฐานกิจกรรมการเรียนรู้ชุมชน

ตารางที่ 4.4.3 แสดงองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบรองของโครงการ

องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบรอง
1. ส่วนนิทรรศการ	- ทางเข้า - ส่วนจัดแสดงนิทรรศการ

ตารางที่ 4.4.3 แสดงองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบรองของโครงการ (ต่อ)

องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบรอง
2. ส่วนรองรับนักท่องเที่ยว	- ทางเข้า - พื้นที่รองรับนักท่องเที่ยว - ส่วนทำกิจกรรมตกเบ็ด - ส่วนทำกิจกรรมหว่านแห - ส่วนถ่ายรูป
2. งานเทคนิค	- ห้องเก็บของจัดแสดง - ห้องซ่อมบำรุง - ห้องควบคุมงานระบบ/แสงสว่าง

4.5 การศึกษาที่ตั้งโครงการ (Site Analysis)

4.4.1 แหล่งที่ตั้ง

ตำแหน่งที่ตั้งโฮมสเตย์อยู่ในชุมชนบ้านสนวนนอก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ โดยโฮมสเตย์ตัวอย่างหลังที่ 1 อยู่บ้านเลขที่ หมู่ที่ บ้านสนวนนอก หลังที่ 2 อยู่บ้านเลขที่ หมู่ที่ บ้านสนวนนอก โดยลักษณะสภาพแวดล้อมของที่ตั้ง

หลังที่ 1 ทิศเหนือติดถนนมีบ้านตรงข้าม บ้านห่างถนน 3 เมตร

ทิศใต้ มีสวนหม่อนหลังบ้าน เป็นฐานกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักท่องเที่ยว

ทิศตะวันออก ติดกับบ้านข้างเคียง

ทิศตะวันตก ติดกับบ้านข้างเคียง

หลังที่ 2 เป็นบ้านประธานโฮมสเตย์ มีผู้ใช้เดิมที่เป็นเจ้าของบ้าน จำนวน 5 คน

ทิศเหนือติดกับบ้านข้างเคียง

ทิศใต้ติดถนน

ทิศตะวันออกติดสวน

ทิศตะวันตกติดกับบ้านข้างเคียง

ฐานกิจกรรมการแสดง

ตำแหน่งที่ตั้งโครงการฐานกิจกรรมการแสดงตั้งอยู่ภายในชุมชนบ้านสนวนนอก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ มีพื้นที่โครงการ 125 ตารางเมตร เป็นพื้นที่ที่ทางชุมชนเสนอมาน โดยลักษณะสภาพแวดล้อมของที่ตั้ง

ทิศเหนืออยู่ติดกับบ้านในชุมชน

ทิศใต้เป็นพื้นที่โล่ง ติดกับศาลาหมู่บ้าน

ทิศตะวันออกเป็นพื้นที่โล่งใกล้บ้านของชาวบ้านในชุมชน

ทิศตะวันตกติดถนน

ฐานกิจกรรมการเรียนรู้

ตำแหน่งที่ตั้งโครงการฐานกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในชุมชนบ้านสนวนนอก อำเภอห้วยราชจังหวัดบุรีรัมย์ มีพื้นที่ 200 ตารางเมตร เป็นพื้นที่ที่ทางชุมชนเสนอมาน โดยลักษณะสภาพแวดล้อมของที่ตั้ง

ทิศเหนือติดกับพื้นที่ทำการเกษตรของชุมชน

ทิศใต้ติดกับบ้านของคนในชุมชน

ทิศตะวันออกติดถนน และอยู่ใกล้บริเวณคลองราช

ทิศตะวันตกติดกับพื้นที่ทำการเกษตร

4.4.2 การจราจร ที่ตั้งโครงการอยู่ในชุมชน โดยถนนในชุมชนเป็นทางคอนกรีต รอยนต์ไม่ สามารถสวนทางกันได้ ทางเข้าชุมชนการเป็นทางสัญจรหลัก 2 เลน

4.4.3 การเข้าถึง ทางชุมชนสามารถเข้าถึงได้โดย ยานพาหนะที่สามารถเข้าถึงได้คือ รถจักรยานยนต์ รถยนต์ รถตู้ เท่านั้น

4.4.4 สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ โดยที่ตั้งโครงการมีความพร้อมทั้ง 2 ด้านอยู่แล้ว

4.8.6 การดึงดูดเข้าสู่ที่ตั้ง ที่ตั้งโครงการอยู่ในบริเวณชุมชนบ้านสนวนนอก เส้นทางผ่าน อำเภอห้วยราช – บุรีรัมย์มี ทางที่ไปต่อสามารถเที่ยวต่อเขากระโดงได้

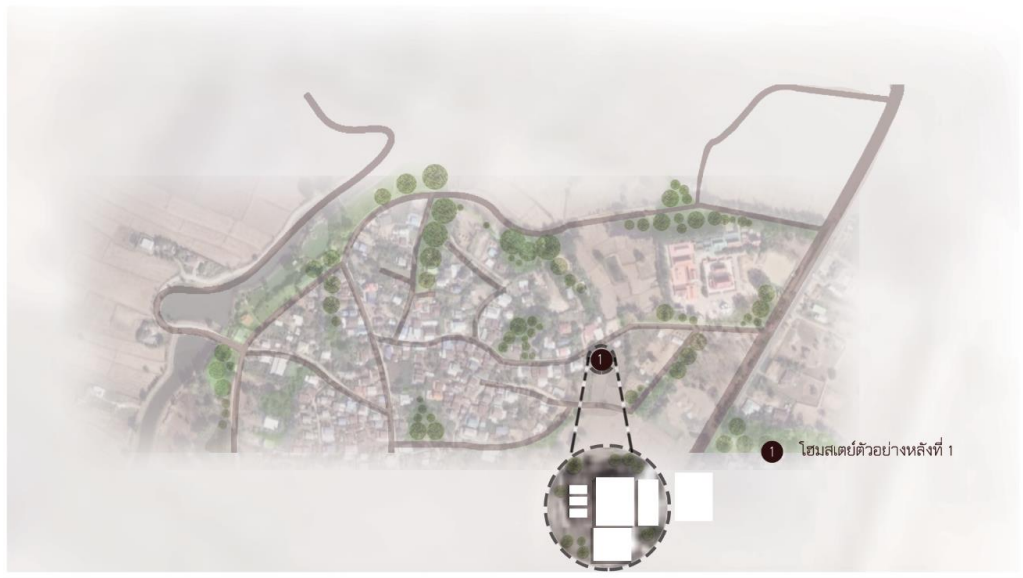
4.8.8 การขยายตัวในอนาคต ในส่วนชุมชนอาจขยายตัวในเรื่องของโฮมสเตย์ที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น

4.8.9 ทิศทางแดด ลม ฝน ตำแหน่งการเลือกที่ตั้งโครงการที่ทางชุมชนเสนอมานสามารถตั้งรับทิศเหนือ ใต้ ตะวันออก ตะวันตก ซึ่งสัมพันธ์กับการจัดกลุ่มประโยชน์ใช้สอย (Zoning) และการวางตำแหน่งและออกแบบอาคาร

การศึกษาที่ตั้งโครงการ (Site Analysis)

แหล่งที่ตั้ง โฮมสเตย์หลังที่ 1

ภาพที่ 4.1 ภาพที่ 4.2 แผนที่ที่ตั้งโฮมสเตย์หลังที่ 1

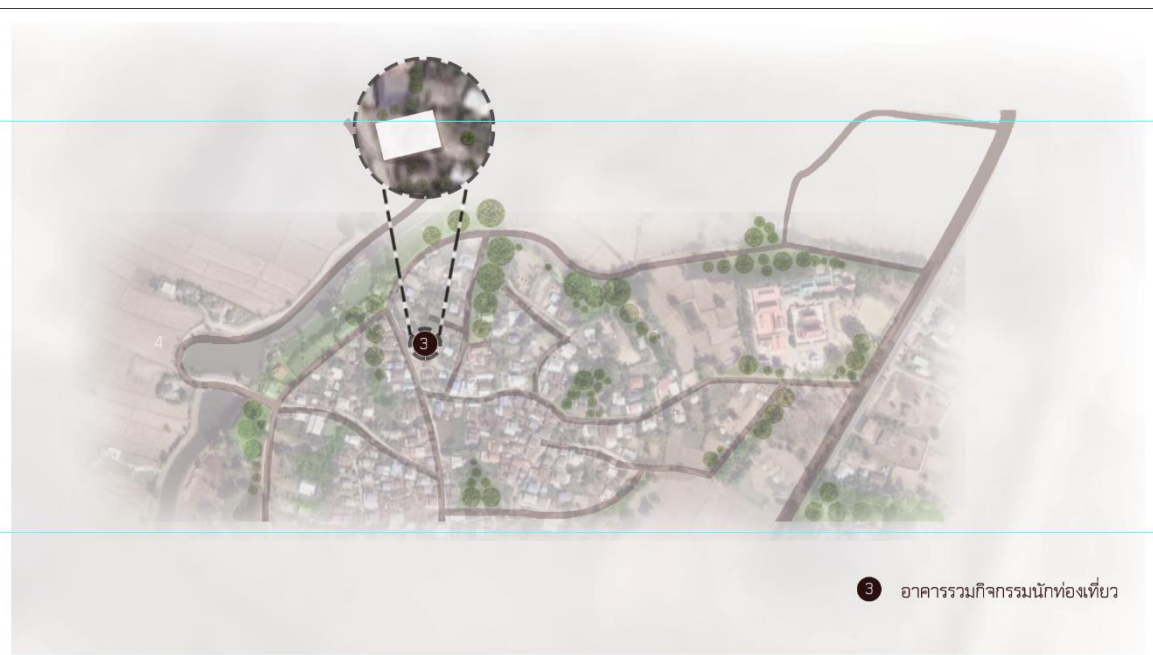
แหล่งที่ตั้ง โฮมสเตย์หลังที่ 2

ภาพที่ 4.2 แผนที่ที่ตั้งโฮมสเตย์หลังที่ 2

แหล่งที่ตั้ง ฐานกิจกรรมการแสดง

ภาพที่ 4.2 แผนที่ฐานกิจกรรมการแสดง

แหล่งที่ตั้ง ฐานกิจกรรมการเรียนรู้

ภาพที่ 4.3 แผนที่กิจกรรมการเรียนรู้

4.6 การวิเคราะห์งานระบบประกอบอาคาร

4.6.1 การวิเคราะห์ระบบโครงสร้างประกอบอาคาร

อาคารภายในโครงการส่วนใหญ่ใช้ระบบโครงสร้างเสา คาน เนื่องจากต้องการใช้โครงสร้างอาคารเก่าที่มีอยู่ แล้วเสริมโครงสร้างที่เป็นเสาเหล็กเพิ่มไปบางส่วนที่มีการเจาะพื้นเพื่อให้เกิดความแข็งแรงขึ้น

4.6.2 งานระบบประกอบอาคาร

1. งานระบบไฟฟ้าภายในโครงการระบบไฟฟ้าไฟฟ้า (Electrical system) ประกอบด้วยระบบไฟฟ้ากำลัง (Power supply System) ระบบไฟฟ้าส่องสว่าง (Lighting System) ระบบไฟฟ้าฉุกเฉิน (Emergency System)

1.1 ระบบไฟฟ้ากำลังที่นำมาใช้ในโครงการ เริ่มต้นที่แหล่งผลิตไฟฟ้าโดยพลังงานไฟฟ้าส่งจ่ายการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ผ่านหม้อแปลงไฟฟ้า (Transformer) จากกระแสไฟฟ้า 120 โวลต์เฟสเดียว 2 สายเป็น 120/208 เฟสเดียว 3 สาย ซึ่งจะเหมาะกับระบบไฟฟ้าสำหรับบ้านพักอาศัยและ 120/208 โวลต์ 3 เฟส 4 ซึ่งจะเหมาะอาคารขนาดใหญ่ที่ต้องการแรงดันสูง ระบบไฟฟ้าจะต้องต่อสายดินเพื่อป้องกันไฟดูดและไฟไหม้เมื่อเกิดไฟฟ้าลัดวงจร กระแสไฟหลังจากผ่านหม้อแปลงไฟฟ้า (Transformer) ที่จะปรับแรงดันไฟฟ้าที่จ่ายมาจากสายไฟฟ้าแรงสูงให้แรงดันไฟฟ้าลดลง เท่ากับแรงดันไฟฟ้าที่ใช้งานจะไหลเข้าสู่มาตรวัดไฟฟ้าของแต่ละอาคารถ้าเป็นอาคารใหญ่จะผ่านไปยังตู้จ่ายหลัก (MDB) ที่จะประกอบไปด้วยแผงควบคุมการจ่ายไฟซึ่งปกติแบ่งเป็นวงจรสำหรับแสงสว่าง วงจรสำหรับไฟฟ้ากำลัง (ลิฟต์) วงจรสำหรับอุปกรณ์ไฟฟ้า (เครื่องปรับอากาศ) และวงจรเพื่อการใช้งานโดยมีการต่อสายดิน เพื่อความปลอดภัยหากเป็นอาคารบ้านพักอาศัยไฟฟ้าขนาด 120/208 โวลต์เฟสเดียวสามสายจะผ่านมาตรวัดไฟฟ้าสู่แผงควบคุม (Main switch board) ที่ประกอบด้วยสวิตช์และอุปกรณ์ตัดวงจรไฟฟ้า (Circuit breaker) และวงจรรย่อยของระบบไฟฟ้าภายในอาคารแยกเป็นวงจรสำหรับแสงสว่างวงจรสำหรับไฟฟ้ากำลัง (เต้าเสียบ) วงจรสำหรับอุปกรณ์ไฟฟ้าพิเศษ เช่น เครื่องปรับอากาศ เครื่องทำน้ำร้อน และวงจรเพื่อการใช้งาน

1.2) ระบบไฟฟ้าสำรอง ระบบไฟฟ้าสำรองในอาคารแบ่งออกเป็น ระบบแสงสว่างฉุกเฉิน ระบบ UPS และระบบเครื่องกำเนิดไฟฟ้า ซึ่งแต่ละชนิดมีวัตถุประสงค์ใช้งานและกำเนิดไฟฟ้าที่แตกต่างกัน เช่น ระบบแสงสว่างฉุกเฉินมีประโยชน์เพื่อป้องกันการตกใจของผู้คนในขณะที่แสงสว่างดับ เครื่องไฟฟ้าสำรองจะให้แสงสว่างขณะเกิดเพลิงไหม้เพื่อส่องทางหนีไฟ ระบบ UPS มีประโยชน์ใช้งานเพื่อจ่ายไฟฟ้ากำลังโดยจ่ายไปต่อเนื่องตลอดเวลาโดยไม่มีการกระพริบของไฟฟ้า เมื่อกระแสไฟฟ้าของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคดับลงซึ่งในภาวะปกติอาคารจะรับไฟฟ้า จากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เมื่อเกิดไฟดับเครื่องกำเนิดไฟฟ้าจะทำงานโดยอัตโนมัติ และจ่ายไฟฟ้าแก่อาคาร เมื่อสภาวะปกติระบบจะปรับเป็นไฟฟ้าจากการไฟฟ้าแทนและประมาณ 15-30 นาทีเครื่องยนต์จะหยุดทำงาน

4.6.3 งานระบบสุขาภิบาล

ระบบสุขาภิบาลของอาคารในโครงการโดยทั่วไปประกอบด้วยระบบน้ำใช้ ระบบน้ำทิ้ง และระบบบำบัดน้ำเสีย ซึ่งบางโครงการอาจมีระบบอื่น ๆ เช่น ระบบน้ำในสระว่ายน้ำ ระบบหล่อเย็นของระบบปรับอากาศชนิดระบายความร้อนด้วยน้ำ ระบบน้ำในการดับเพลิง เป็นต้น

1. ระบบน้ำใช้ โดยปกติแหล่งจ่ายน้ำใช้จะมาจาก 2 แหล่ง ได้แก่ น้ำประปาจากการประปาส่วนภูมิภาค หรือการประปาภายในโครงการและจากบ่อน้ำบาดาล สำหรับน้ำจากระบบน้ำประปาที่จ่ายมาตามโครงข่ายท่อประปาโดยอาศัยแรงดัน น้ำดันทางที่มีแรงดันสูงพอเนื่องจากจะเกิดการสูญเสียแรงดันระหว่างทางจากการเสียดทานกับผิวท่อ และอุปกรณ์ข้อต่อต่างๆ รวมไปถึงระดับความสูงต่ำของพื้นที่แรงดันน้ำปลายทางเมื่อมาถึงผู้ใช้ก็คงยังเหลือแรงดันขั้นต่ำสำหรับการใช้งาน โดยมาตรฐานที่ใช้อยู่ที่ 50-16 / in psi) ซึ่งสามารถดันน้ำได้สูงขึ้นไปถึงเท่ากับอาคาร 6 ชั้น เท่านั้น ดังนั้นอาคารที่มีความสูงมากกว่า 6 ชั้น จึงต้องใช้เครื่องสูบน้ำนำน้ำขึ้นไปเก็บไว้บนหลังคาแล้วอาศัยแรงโน้มถ่วงของโลกจ่ายน้ำให้กับอาคาร และกักน้ำส่วนหนึ่งคือ ปริมาณหนึ่งในสามส่วนของทั้งเก็บน้ำเพื่อใช้ในกรณีดับเพลิง ซึ่งระบบน้ำใช้มีองค์ประกอบที่สำคัญของระบบ ได้แก่ บ่อน้ำสำรอง บ่อจ่ายน้ำ ท่อส่งจ่ายน้ำ เครื่องสูบน้ำ วาล์ว ข้อต่อและถังอัดความดัน โดยสามารถแบ่งระบบการจ่ายน้ำได้ 3 ระบบดังนี้

- ระบบการส่งจ่ายน้ำจากล่างขึ้นบน (Up feed distribution System)
- ระบบการส่งจ่ายน้ำจากบนลงล่าง (Down feed distribution System)
- ระบบส่งจ่ายน้ำแบบผสม (Up feed down feed distribution System)

2) ระบบน้ำทิ้ง น้ำทิ้งที่ต้องระบายออกจากอาคารมีระดับความสกปรกต่างกัน บางชนิดระบายออกแล้ว ก็นำน้ำไปกักเก็บไว้เผื่อน้ำไปใช้ เช่น น้ำฝนนำมารดน้ำต้นไม้ เป็นต้น หรือบางชนิดเป็นน้ำทิ้งที่มีระดับความสกปรกและสิ่งเจือปน เช่นน้ำ ทิ้งจากชักล้าง น้ำทิ้งจากการชำระร่างกาย น้ำทิ้งเหล่านี้จากบ้านพักอาศัยทางราชการยังอนุมัติให้ทิ้งลงท่อสาธารณะได้โดยไม่ต้องผ่านการไม่ต้องการกำจัดสิ่งเจือปนออกก่อนให้มีเพียงบ่อกรองตกขยะเท่านั้น ซึ่งในทางปฏิบัติมักวางระบบท่อน้ำทิ้งทิ้งเหล่านี้ออกจากระบบท่อน้ำโสโครก เพื่อการประหยัดงบประมาณในการกำจัดสิ่งสกปรกในน้ำทิ้งหรือการบำบัดน้ำเสีย หากเป็นโครงการอาคารขนาดใหญ่อาคารสูง น้ำทิ้งและโครงการ ทางราชการ กำหนดให้ผ่านการบำบัดน้ำเสียก่อนจะปล่อยลงแหล่งน้ำสาธารณะท่อน้ำทิ้งและท่อน้ำโสโครกของโครงการหรืออาคาร ให้เป็นระบบเดียวกันเพื่อประหยัดจนวนท่อหลักและท่อแยกและช่วยเพิ่มประสิทธิภาพไหลของน้ำทิ้งใน ท่อให้สามารถระบบได้สะดวกขึ้นอีกด้วย

2.1 ระบบบำบัดน้ำทิ้ง น้ำโสโครกจากอาคารขนาดใหญ่ อาคารสาธารณะที่เป็นอาคารควบคุมตามประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2539) มีสภาพเป็นกรดหรือด่าง มีสารแขวนลอยและสารละลายปนเปื้อน ซึ่งทางกฎหมายได้ควบคุมให้มีการบำบัดน้ำเสียก่อนการปล่อยน้ำทิ้งลงแหล่งน้ำสู่สาธารณะ โดยกำหนดมาตรฐานน้ำทิ้งตามประเภทอาคารโดยปกติมีขั้นตอนการบำบัด 2 ขั้นตอน ได้แก่

2.1.1 การบำบัดขั้นต้น เป็นขั้นตอนที่เอามลสารที่สามารถนำออกจากน้ำทิ้งได้ง่าย ๆ ออกไปก่อน โดยใช้กฎทางฟิสิกส์ง่าย ๆ เช่น บ่อดักขยะ บ่อดักไขมัน บ่อดักทราย เป็นต้น

2.1.2 การบำบัดขั้นที่สอง เป็นขั้นต้นการบำบัดน้ำทิ้งเพื่อกำจัดมลสารที่ยังหลงเหลืออยู่ให้ออกโดยใช้ขบวนการทางชีววิทยา บ่อกะโระ (Septic tank) บ่อบำบัดระบบเลี้ยงตะกอน (Activated sludge) บ่อบำบัดระบบแผ่นชีวหมุน (Rotating biotical contactor) เป็นต้น จากนั้นต้องมีการฆ่าเชื้อโรคจึงสามารถปล่อยลงแหล่งน้ำสาธารณะได้ ในการออกแบบระบบบำบัดน้ำเสียต้องคำนึงถึงปัจจัยที่มีผลกระทบจากการคำนวณขนาดของระบบตลอดจนอุปกรณ์ที่นำมาใช้กับระบบ เช่น อุปกรณ์เติมอากาศ อุปกรณ์ที่ใช้ในการสูบน้ำออกจากถังตะกอน การบำรุงรักษาอุปกรณ์ เป็นต้น ปัจจัยที่ความ คำนึงถึง (สถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์, สมาคม, 2531, หน้า C7-7) ได้แก่ ลักษณะและขนาดของโครงการ ปริมาณน้ำเสียของโครงการ ลักษณะและคุณสมบัติของน้ำเสีย ลักษณะโครงสร้างของอาคารขนาดพื้นที่การก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย ความต้องการของโครงการ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่ในโครงการ ระบบบำบัดน้ำเสียซึ่งในการบำบัดมีขั้นตอนดังนี้

-บ่อกะโระ (Septic tank) มีประสิทธิภาพในการลดมลสารโดยเฉลี่ย (BOD) ได้ถึง 40-65% ลดไขมันได้ถึง 70-80% และลดฟอสเฟสได้ 15% ซึ่งยังมีค่าสูงกว่าค่ามาตรฐานการควบคุมจึงใช้ได้ในกลุ่มบ้านพักอาศัยหรือ อาคารที่ไม่ใช้อาคารควบคุมทางกตหมาย

4.6.4 ระบบดับเพลิง

ระบบดับเพลิงที่นำมาใช้ในอาคารแบ่งเป็น 2 ระบบดังนี้

1. ระบบดับเพลิงโดยใช้สายสูบล (Hydrant and standpipe system) ระบบนี้มีทั้งระบบบ่อแห้ง (dry pipe system) และระบบท่อเปียก (Wet pipe System) 2) ระบบดับเพลิงแบบหัวกระจายน้ำ (Sprinkler system) ระบบนี้มีผลในการดับไฟได้สูงเกือบ 100% ระบบออกแบบไว้ให้ทำงานอัตโนมัติ หัวกระจายน้ำมีทั้งแบบหัวตั้งขึ้น (Upright) ติดตั้งเดินท่อใต้ฝ้าเพดาน และ แบบห้อยหัวลง (Pendent) ติดตั้งเดินท่อน้ำซ่อนในฝ้าเพดาน ซึ่งควรเลือกให้เหมาะกับชนิดของฝ้าเพดาน และประเภทของอาคาร โดยระยะห่างของการติดตั้งหัวกระจายน้ำมักไม่เกิน 4-5 เมตร (สถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์) โดยระบบท่อของระบบนี้ แบ่งเป็น 4 ชนิด ได้แก่ ระบบท่อแห้ง (Dry pipe system) ระบบท่อเปียก (Wet pipe system) ซึ่งเหมาะสำหรับดับเพลิงพื้นที่ทั่วไปของอาคารระบบเปิด (Deluge System) ซึ่งเหมาะสำหรับพื้นที่ที่คาดว่ามีการแพร่กระจายของเพลิงจะเป็นไปอย่างรวดเร็วหรือพื้นที่ที่มีฝ้าเพดาน ค่อนข้างสูง ระบบชะลอการฉีดน้ำ (Pre-action System)

3. ระบบดับเพลิงแบบพ่นน้ำเป็นฝอย ซึ่งเหมาะสำหรับการดับเพลิงในพื้นที่เฉพาะ เช่น ห้องเก็บน้ำมันถังเก็บสารเคมีที่ติดไฟง่าย ห้องหม้อแปลงไฟฟ้า ช่องบันได ช่องบันไดเลื่อน ทางลาด เป็นต้น

4. ระบบดับเพลิงด้วยน้ำยาสร้างฟองอากาศ ระบบนี้เหมาะสำหรับเพลิงที่เกิดจากของเหลว ที่มีคุณสมบัติไวไฟมาก แต่มีความถ่วงมากเพราะค่อนข้างต่างซึ่งหากใช้น้ำดับเพลิงแล้วของเหลวนี้จะลอยอยู่

บนน้ำทำให้ไฟลุกลามต่อไปได้ แต่เนื่องจากสารบางตัวทำให้เกิดฟองอากาศนี้เป็นตัวนำไฟฟ้าจึงไม่เหมาะสมกับพื้นที่ที่อาจเกิดอันตรายจากไฟฟ้าได้

5. ระบบดับเพลิงด้วยฮาโลนสารฮาโลน 1301 เป็นสารที่ไม่มีกลิ่น ไม่มีสีไม่กัดกร่อนไม่นำไฟฟ้า ไม่มีสารตกค้าง จึงไม่ทำทรัพย์สินเสียหาย เปรอะเปื้อน จึงเหมาะสำหรับพื้นที่เก็บของมีค่า เช่น ห้องคอมพิวเตอร์ห้องสมุดพิพิธภัณฑ์ โรงกลั่นน้ำมัน โรงผลิตแก๊สธรรมชาติ ห้องเก็บไมโครฟิล์ม ห้องเวชระเบียน เป็นต้น และสารฮาโลน 1211 เหมาะสำหรับพื้นที่มีคนอยู่เป็นครั้งคราว และมีการถ่ายเทอากาศได้ดี เช่น โรงเก็บเครื่องบินห้องควบคุมอุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ ห้องหม้อแปลงไฟฟ้า สถานีจ่ายไฟฟ้า เป็นต้น

6. ระบบดับเพลิงด้วยแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ เนื่องจากแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์เป็นแก๊สเฉื่อยที่ไม่มีพิษ ไม่กัดกร่อน ไม่ทิ้งสารตกค้าง ไม่เป็นตัวนำไฟฟ้าและไม่ทำให้ทรัพย์สินเสียหาย แต่ต้องใช้ความเข้มข้นค่อนข้างสูงมาก อาจทำให้คนที่อยู่ภายในพื้นที่ขาดออกซิเจนและหมดสติได้

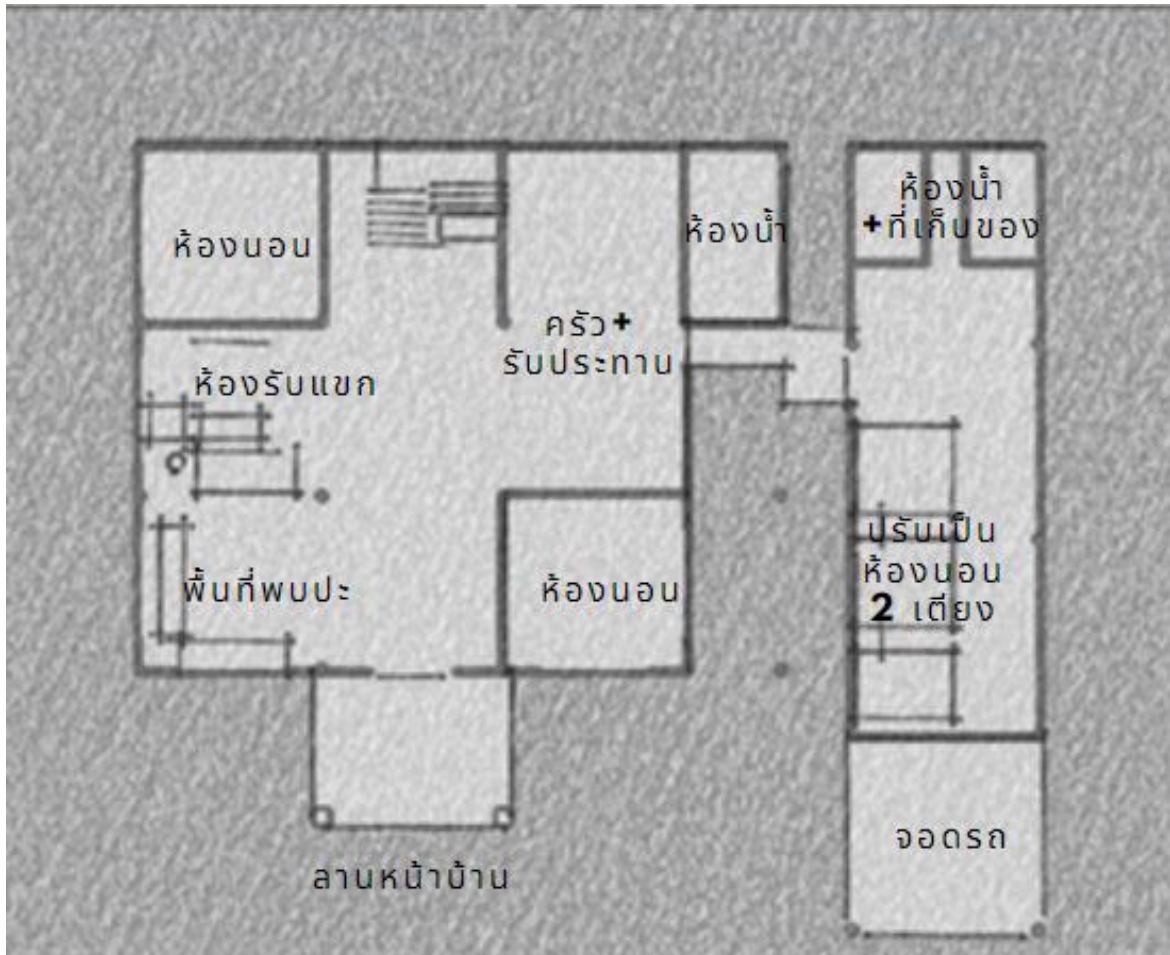
7. ระบบดับเพลิงด้วยสารเคมีแห้ง สารเคมีแห้งที่ให้คือ โมโนแอม โมเนียมฟอสเฟต บรรูจใส่ถังเคมี มีถือที่มีคุณสมบัติในการดับเพลิงแบ่งเป็น 3 ประเภทตาม Class ได้แก่ Class A เหตุดับเพลิงที่เกิดจากไม้ กากกระดาษ Class B สำหรับดับเพลิงที่เกิดจากน้ำมันหรือสารไวไฟ Class C สำหรับเพลิงที่เกิดจากอุปกรณ์ไฟฟ้า

8. ระบบดับเพลิงชนิดเปียกสารเคมีเปียก เป็นสารประกอบของโปแตสเซียมคาร์บอเนต และโปแตสเซียมอะซิเตท ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นต่าง เหมาะสำหรับเพลิงในโรงครัวขนาดใหญ่ ทำอากาศยาน ภัตตาคาร หรือโรงแรมขนาดใหญ่ซึ่งมักเกิดอันตรายจากการลัดไฟ ของน้ำมันที่จับเกาะตามอุปกรณ์ประกอบอาหารหรือท่อดูดควัน (Hood)

4.7 แบบร่างครั้งที่ 1

โอมสเตย์

ภาพที่ 4.5 แบบร่างแปลนโอมสเตย์หลังที่ 2

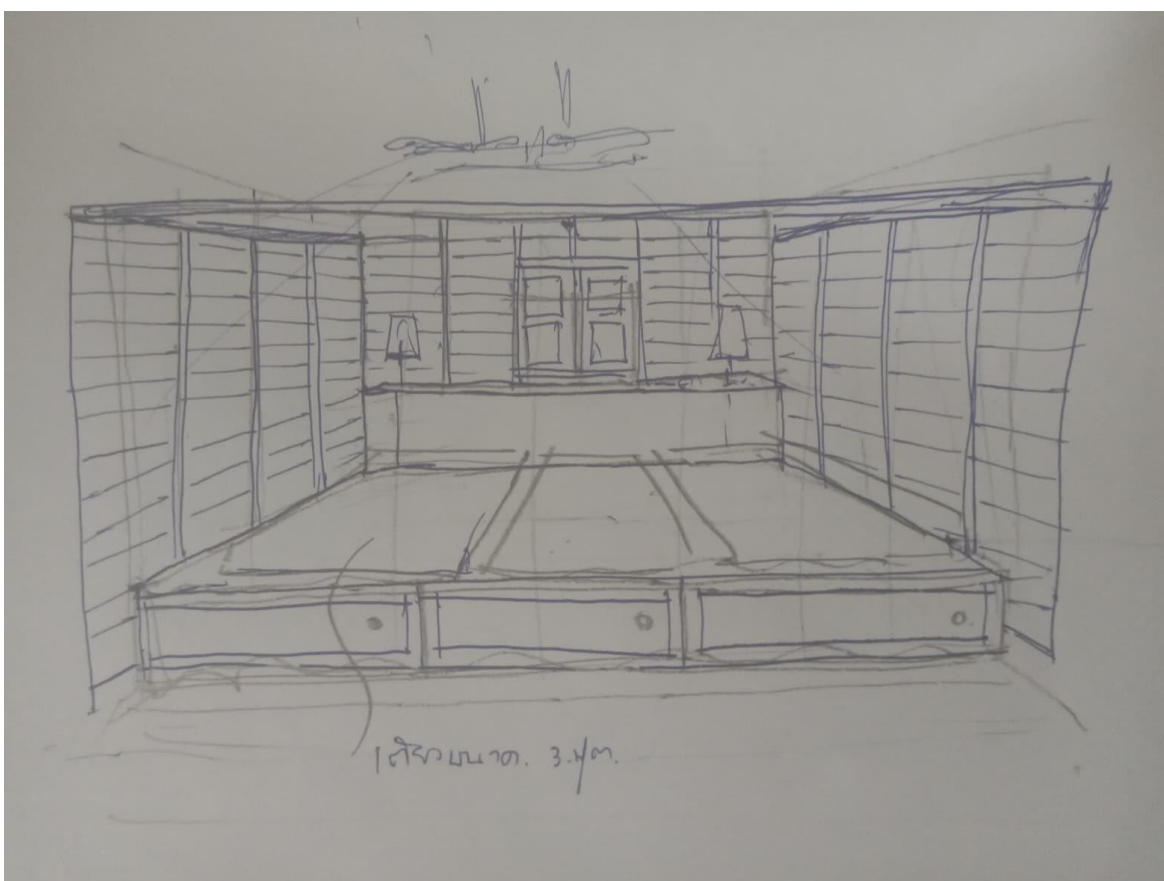
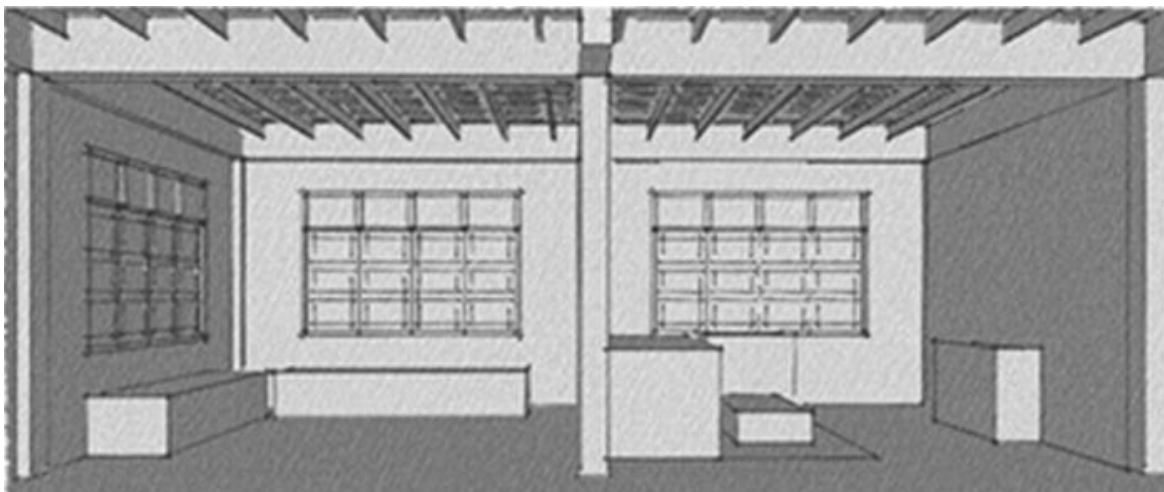
สิ่งที่แก้ไข

ปรับส่วนที่พักให้มีความยืดหยุ่นในการใช้งานในพื้นที่ โดยให้ที่พักรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวได้ทั้งการมาเป็นทัวร์ หรือการมาเป็นส่วนตัว

ห้องน้ำให้เป็นห้องใหญ่ เพื่อสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้หลายคนต่อการใช้งาน

เพิ่มความเป็นชุมชนเข้าไป

ภาพที่ 4.6 แบบร่างห้องพุดคุยแลกเปลี่ยน/ห้องรับแขก

ภาพที่ 4.7 แบบร่างห้องพัก

ออกแบบภายในโดยใช้วัสดุการตกแต่งจากชุมชน

บทที่ 5

สรุปผลการออกแบบ

5.1 แนวคิดในการออกแบบ

5.1.1 แนวคิดในการออกแบบพัฒนาภายในโฮมสเตย์

เนื่องจากโฮมสเตย์ชุมชนบ้านสนวนนอก ได้มีการเข้าพักเพิ่มมากขึ้นทุกปีจึงทำให้บ้านบางหลังไม่พร้อมที่จะรับนักท่องเที่ยว จึงมีแนวคิดในการออกแบบให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้มากขึ้นและรองรับนักท่องเที่ยวได้หลายๆวัย การจัดพื้นที่ใช้สอย โดยการออกแบบใช้แนวคิดในการพัฒนาโฮมสเตย์ และดัชนีชี้วัดมาตรฐานโฮมสเตย์มาเป็นข้อแนวคิดในการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกในโฮมสเตย์

5.1.2 แนวคิดการออกแบบฐานการแสดงชุมชน

เนื่องจากการที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาในทุก ๆ ปีเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้ฐานกิจกรรมการแสดงไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เพียงพอในเวลาที่มีคนมาจำนวนมาก และทำให้การแสดงบางอย่างถูกตัดออกไป การออกแบบจึงรองรับนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ และสามารถยืดหยุ่นต่อทุกการแสดง ห้องน้ำที่รองรับ และใช้เอกลักษณ์ในชุมชนมาใช้ในการออกแบบ วัสดุที่เป็นชุมชน

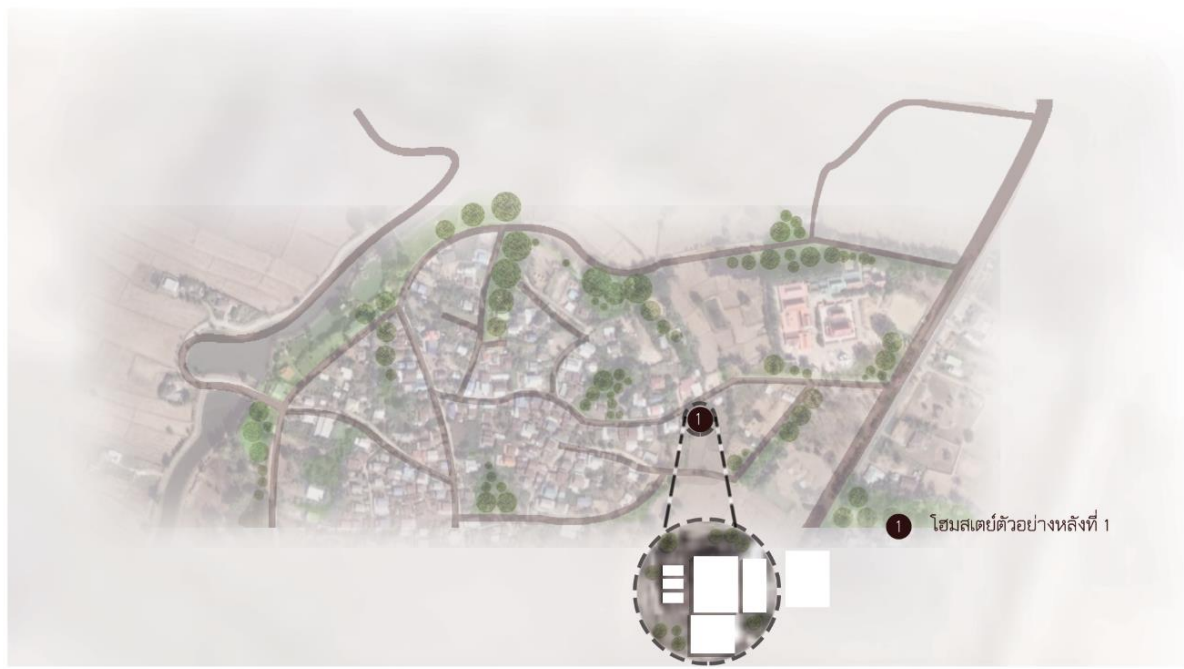
5.1.3 แนวคิดในการออกแบบฐานการเรียนรู้

เนื่องจากทางชุมชนได้มีแนวคิดในการ อยากที่จะอยากให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสวิถีชีวิตของคนในชุมชนเกี่ยวกับพื้นที่ในบริเวณคลองราช ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ทางชุมชนได้ใช้เป็นแหล่งหาปลา

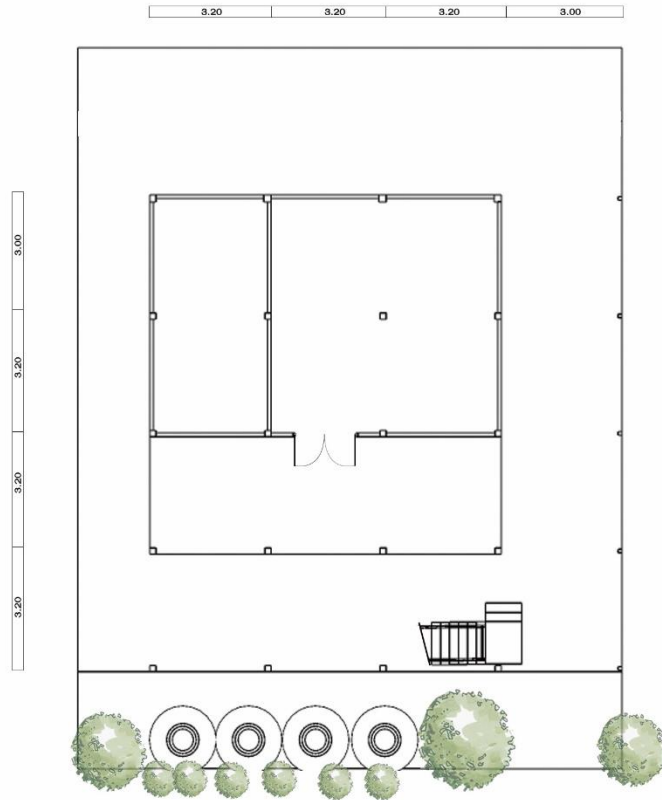
โดยทางชุมชนเสนอว่าอยากให้นักท่องเที่ยวได้มีกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมสาธิตและกิจกรรมการทำจริง จึงได้ออกแบบให้ฐานการเรียนรู้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ และยืดหยุ่นในการใช้พื้นที่ และให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสวิถีชีวิต วัฒนธรรมของคนในชุมชนได้ เหมือนกับอยู่ในชุมชนนั้น โดยใช้ความเป็นพื้นบ้าน ความรู้ชาวบ้านมาถ่ายทอดให้นักท่องเที่ยว

5.2 ผลการออกแบบโฮมสเตย์

ภาพที่ 5.1 แผนที่โฮมสเตย์ตัวอย่างหลังที่ 1 ชุมชนบ้านสนวนนอก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์

ภาพที่ 5.2 ผังพื้นที่ 1

PLAN ชั้นที่ 1

โดยพื้นที่นี้เป็นที่ของเจ้าของบ้านเดิมทั้งหมด

ประกอบด้วย

- ห้องนอนเจ้าของบ้าน
- ห้องรับแขก
- ห้องรับประทานอาหาร
- ห้องน้ำ

ภาพที่ 5.3 ผังพื้นที่ 2

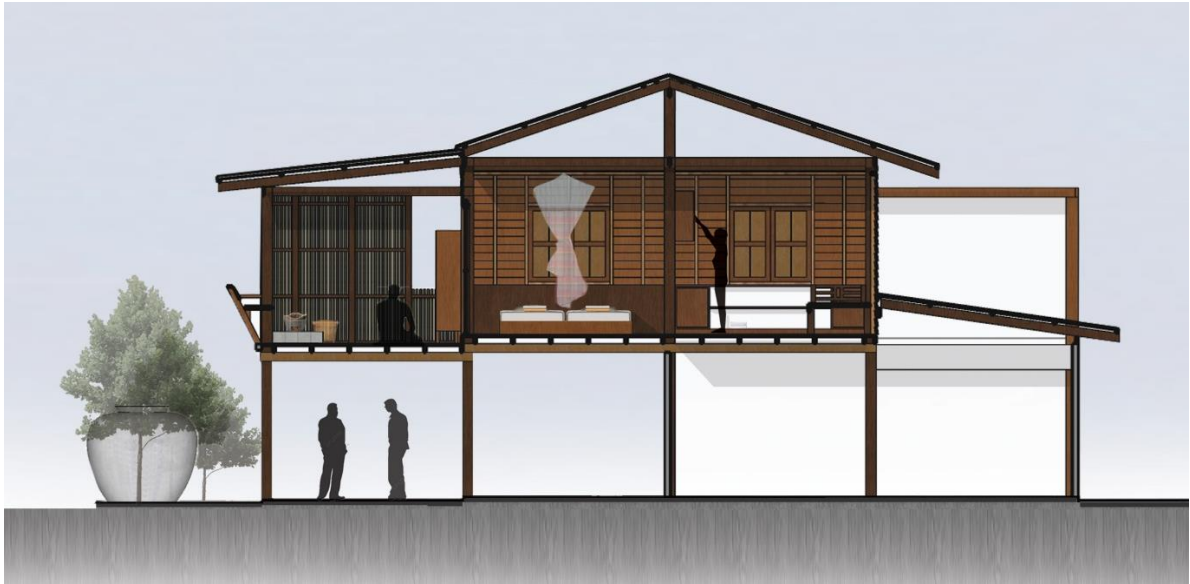
PLAN ชั้นที่ 2

โดยชั้นนี้เป็นพื้นที่สำหรับรองรับนักท่องเที่ยว โดยการออกแบบห้องพัก เป็นการออกแบบที่สามารถยืดหยุ่นในการใช้พื้นที่ได้ เพื่อใช้ในการรองรับนักท่องเที่ยวในทุกรูปแบบ จะประกอบด้วย

- ส่วนที่พัก
- ส่วนพบปะเจ้าของบ้าน / รับประทานอาหาร
- ส่วนครัว
- ห้องน้ำที่รองรับนักท่องเที่ยวได้ทุกวัย

ภาพที่ 5.4 รูปตัดแสดงภายใน

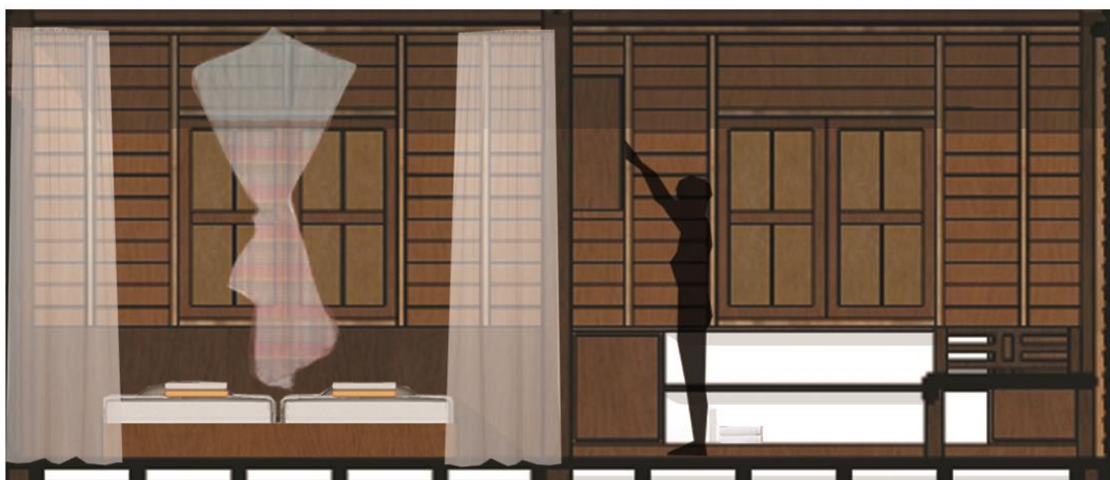

ภาพตัดแสดงการใช้พื้นที่ใช้ภายในสอย

ภาพที่ 5.5 แสดงห้องครัว

ภาพที่ 5.6 แสดงส่วนที่พับและอำนวยความสะดวก

ในส่วนนี้จะประกอบไปด้วย

- ส่วนที่พับที่ใช้มานานแล้ว แทนการกันห้องด้วยผนัง เพื่อในการยืดหยุ่นในการใช้พื้นที่
- ส่วนอำนวยความสะดวก ได้แก่ ตู้เก็บผ้าสำหรับเปลี่ยนผ้าในแต่ละครั้ง ตู้เก็บของปฐมพยาบาลเบื้องต้น

ภาพที่ 5.7 แสดงเฟอร์นิเจอร์ส่วนที่พับและ ความสะดวก

ตู้ลอยเก็บยา และอุปกรณ์เครื่องใช้

ชั้นเก็บผ้าไว้สำหรับเปลี่ยน

ภาพที่ 5.8 รูปตัดแสดงภาพใน

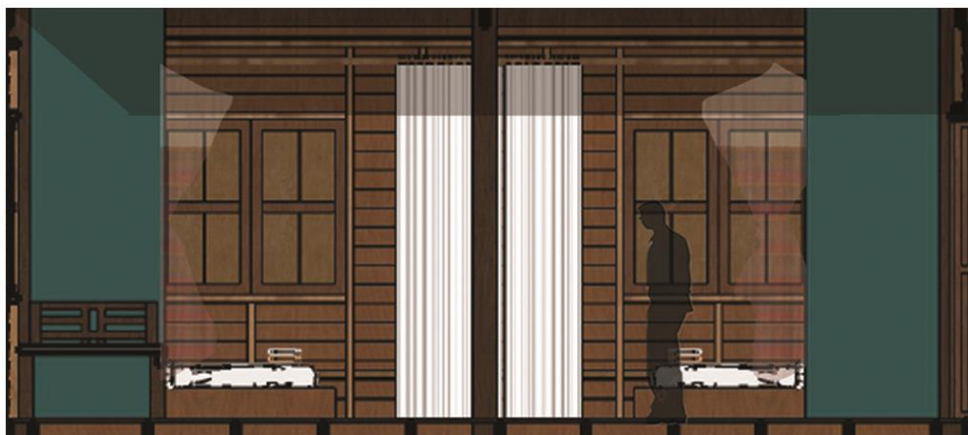
ภาพที่ 5.9 ขยายพื้นที่ภายในรูปตัด

ภาพที่ 5.10 รูปตัดแสดงภายใน

รูปที่ 5.11 ขยายพื้นที่ภายใน

ภาพที่ 5.12 รูปตัดแสดงภายใน

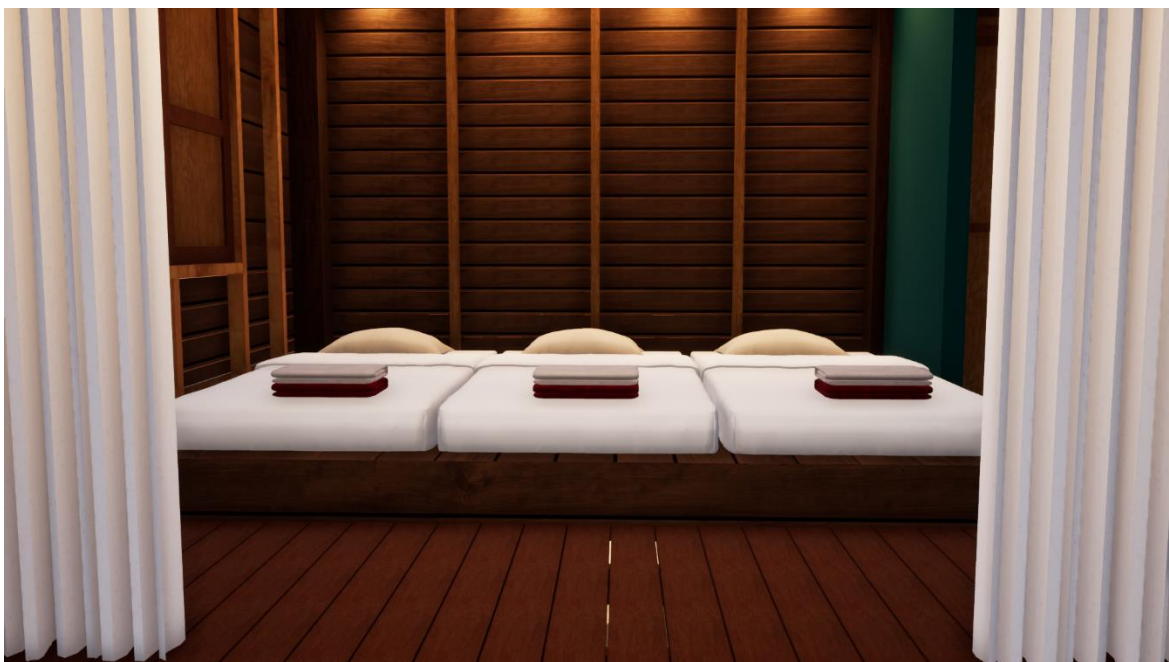
ภาพที่ 5.13 รูปตัดแสดงภายใน

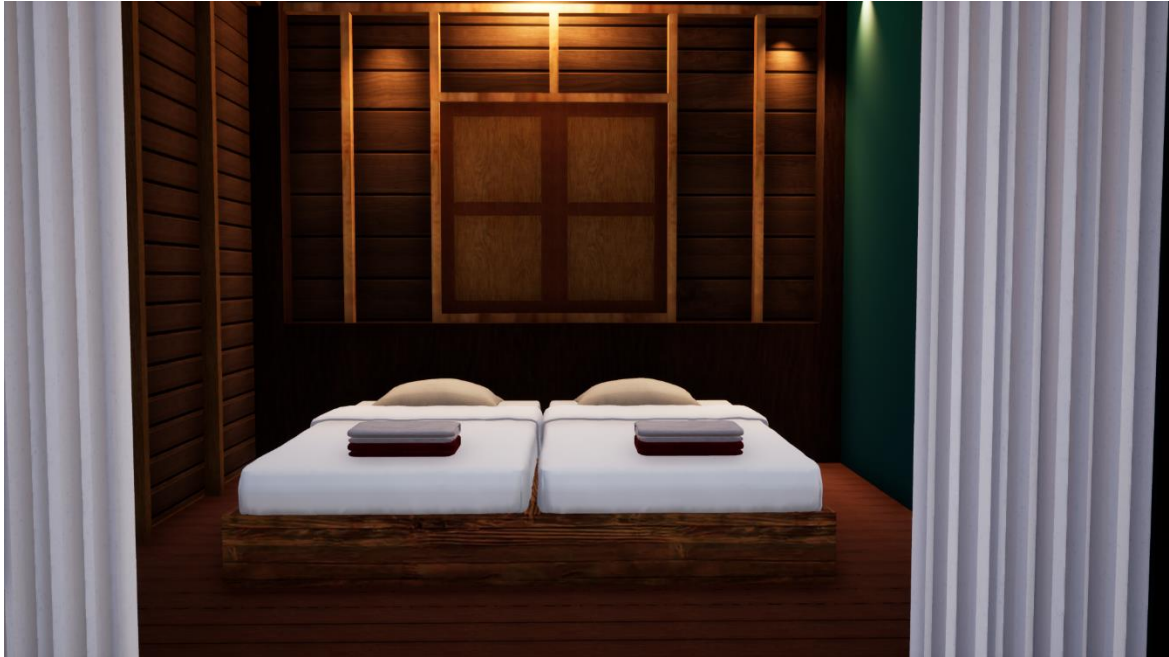
ภาพที่ 5.14 ทักษะถ่ายภาพภายใน

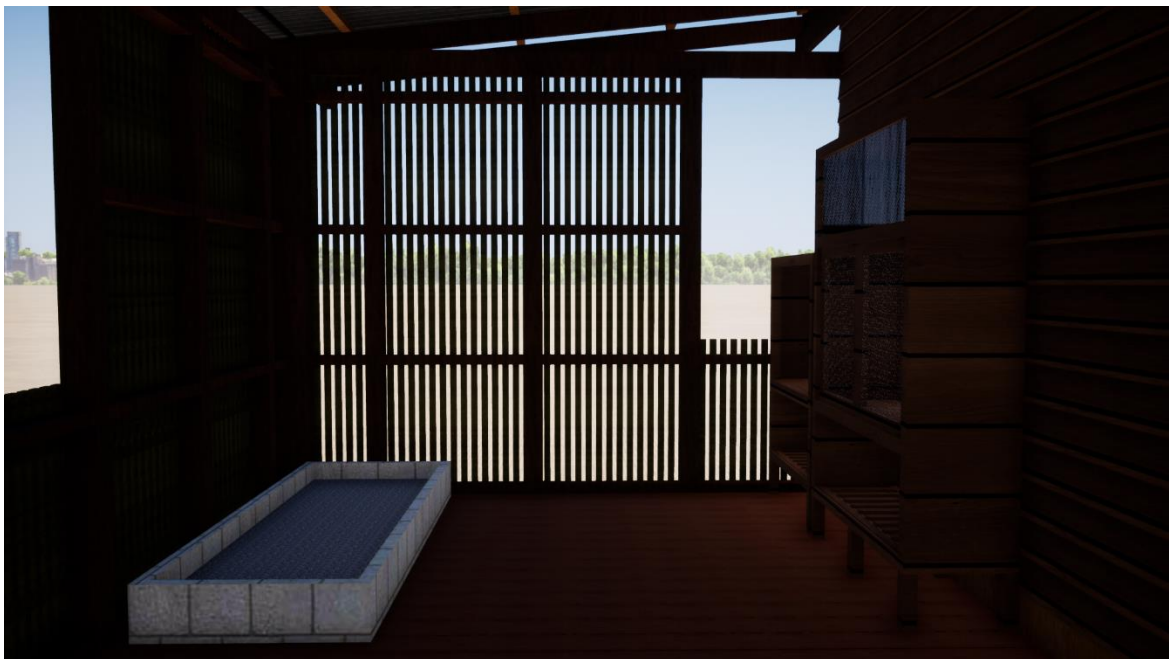
ภาพที่ 5.15 ทักษะถ่ายภาพภายใน

ภาพที่ 5.16 ทักษิณียภาพภายใน

ภาพที่ 5.17 ทักษิณียภาพภายในครัว

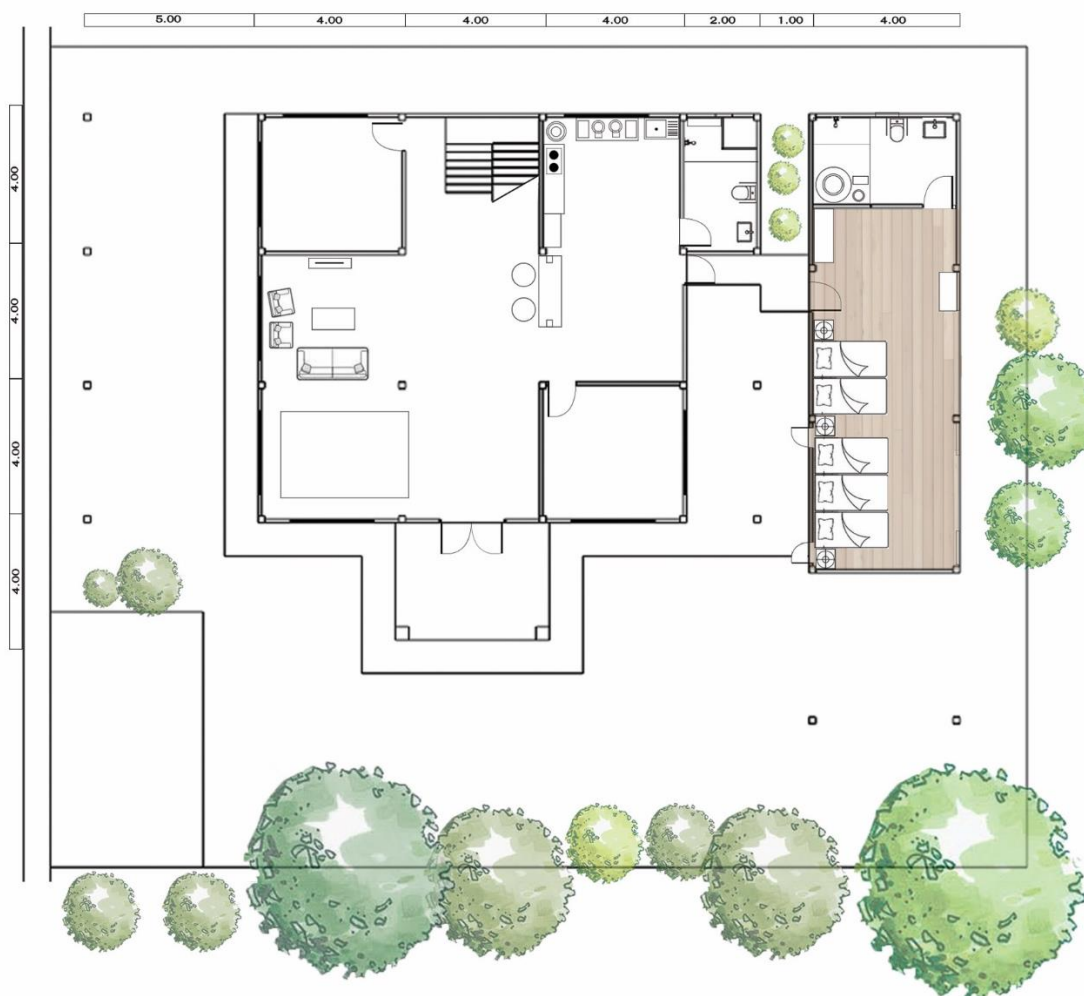

5.18 แผนที่โฮมสเตย์ตัวอย่างหลังที่ 2 ชุมชนบ้านสนวนนอก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์

ภาพที่ 5.19 แพลนชั้นที่ 1

จะประกอบด้วย

- ส่วนห้องพักของเจ้าของบ้าน
- ส่วนพื้นที่พบปะของเจ้าของบ้านกับนักท่องเที่ยว
- ส่วนห้องรับแขก
- ส่วนที่พัก ที่เป็นส่วนต่อเติม
- ห้องน้ำ
- ห้องครัว / รับประทานอาหาร

ภาพที่ 5.20 แปลนชั้นที่ 2

ส่วนชั้นที่ 2 จะประกอบด้วย

- ส่วนห้องพักเจ้าของบ้าน
- ส่วนนั่งเล่นนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยว
- ส่วนที่พักนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยว

ภาพที่ 5.21 รูปตัดแสดงภายใน

ภาพที่ 5.23 รูปตัดขยายห้อง

ภาพที่ 5.22 รูปตัดขยายห้อง

ภาพที่ 5.24 รูปตัดแสดงภายใน

ภาพที่ 5.25 รูปตัดขยายห้อง

ภาพที่ 5.26 รูปตัดแสดงของตกแต่ง

โคมไฟจักสาน

ภาพที่ 5.27 รูปตัดขยายห้องครัว

เตาไฟโบราณ

ภาพที่ 5.28 รูปตัดแสดงภายใน

ภาพที่ 5.29 รูปตัดขยายที่พักร

เป็นที่พักรในส่วนต่อเติม โดยด้านในประกอบด้วย

- ที่พักร สามารถรับนักท่องเที่ยวได้ 6-8 คน
- ห้องน้ำ
- ส่วนอำนวยความสะดวก
- พื้นที่เชื่อมด้านนอกใช้ชมวิว

ภาพที่ 5.30 รูปตัดแสดงภายใน

ภาพที่ 5.31 รูปตัดขยายที่พักชั้น 2

ภาพที่ 5.32 รูปตัดแสดงห้องน้ำ

ภาพที่ 5.33 แสดงของตกแต่ง

ที่เก็บอุปกรณ์ เครื่องใช้ส่วนตัว

ใช้ขันตักน้ำโองอาบ

ภาพที่ 5.34 ทักษะถ่ายภาพ ภายใน

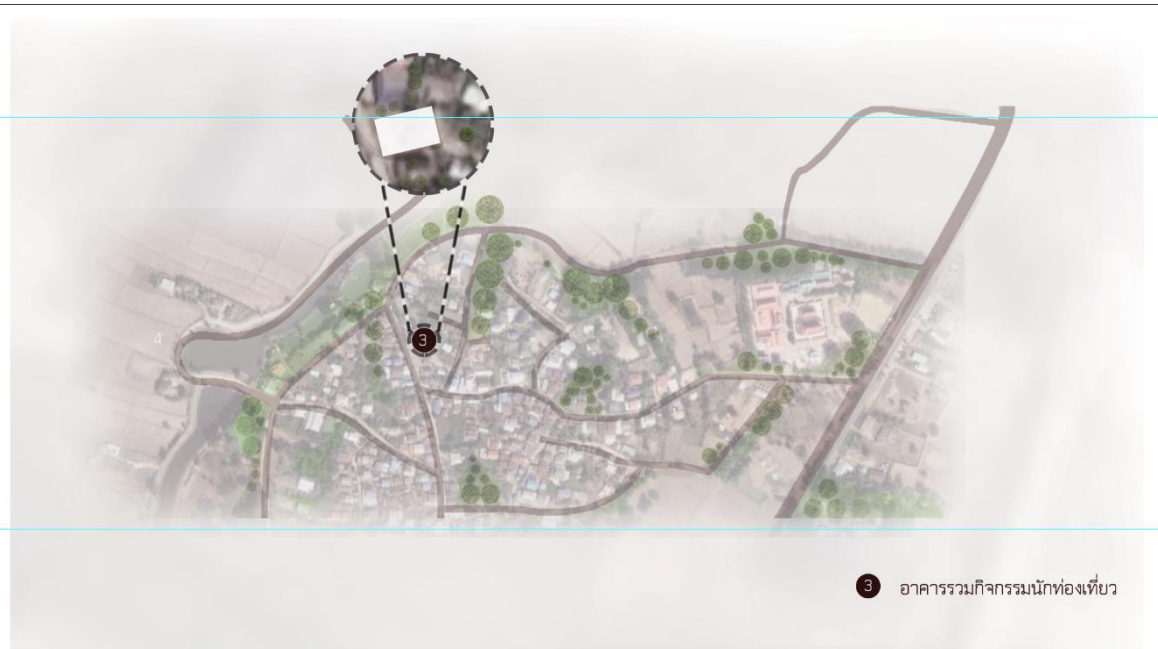

ภาพที่ 5.35 ทักษะถ่ายภาพภายใน

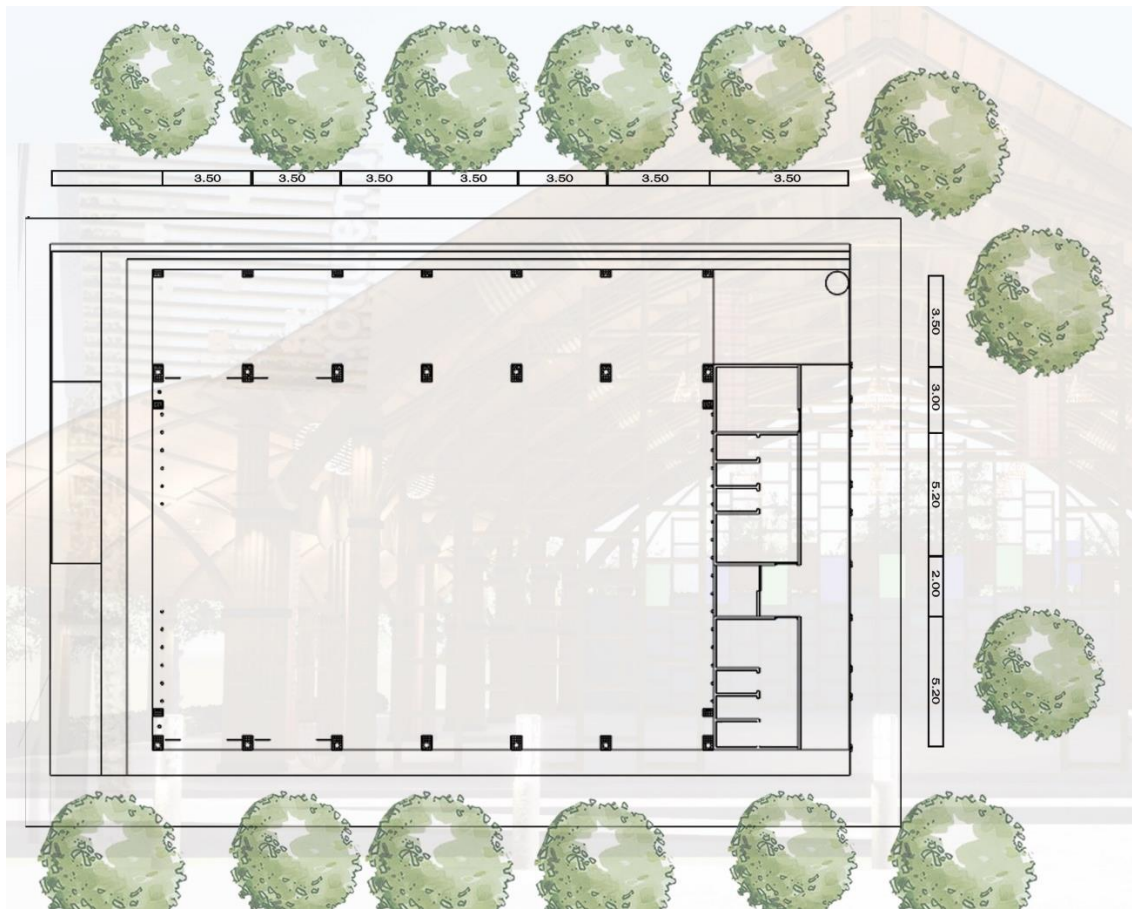

ผลการออกแบบฐานกิจกรรมการแสดง

ภาพที่ 5.36 แผนที่ฐานกิจกรรมการแสดง ชุมชนบ้านสนวนนอก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์

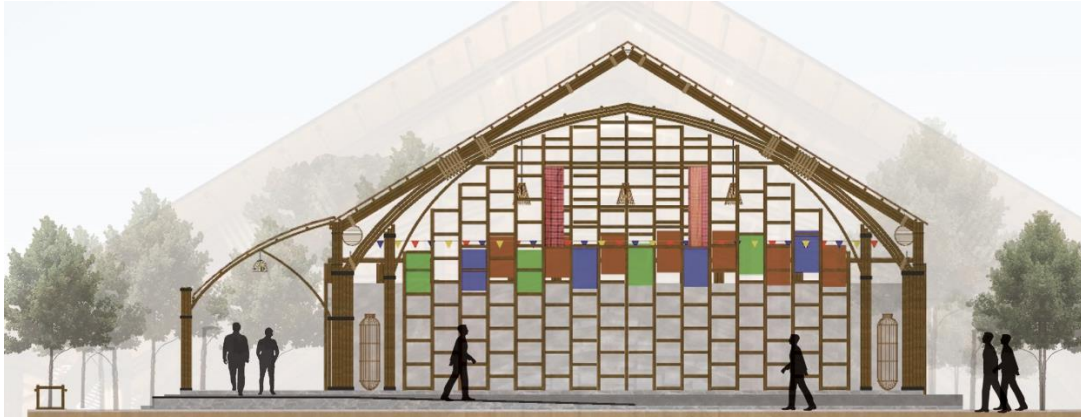
ภาพที่ 5.37 ผังบริเวณอาคาร

โดยภายในอาคารประกอบด้วย

- พื้นที่ทำการแสดง
- พื้นที่สำหรับชมการแสดง
- ห้องน้ำ
- ห้องเทคนิค
- พับที่ถ่ายรูปด้านหน้า

ภาพที่ 5.38 รูปด้านอาคาร 1

ภาพที่ 5.39 รูปด้านอาคาร 2

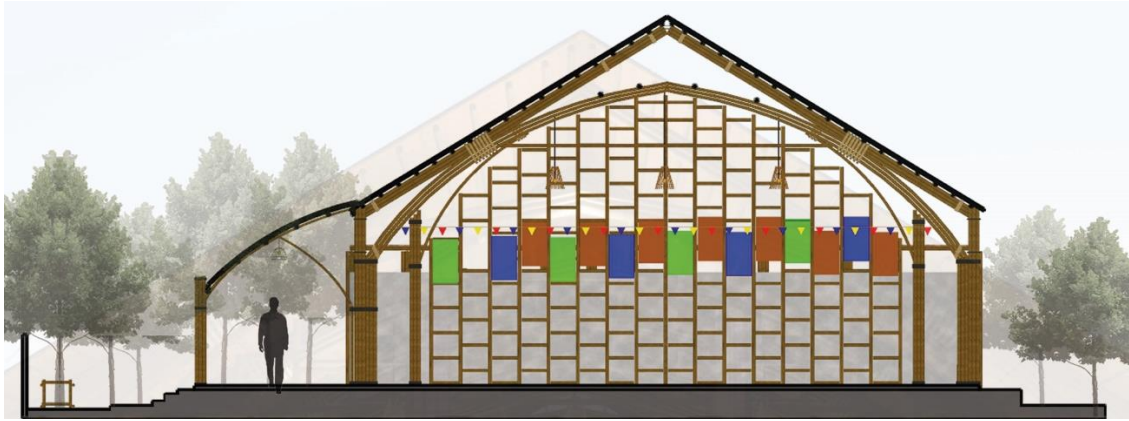
ภาพที่ 5.40 รูปด้านอาคาร 3

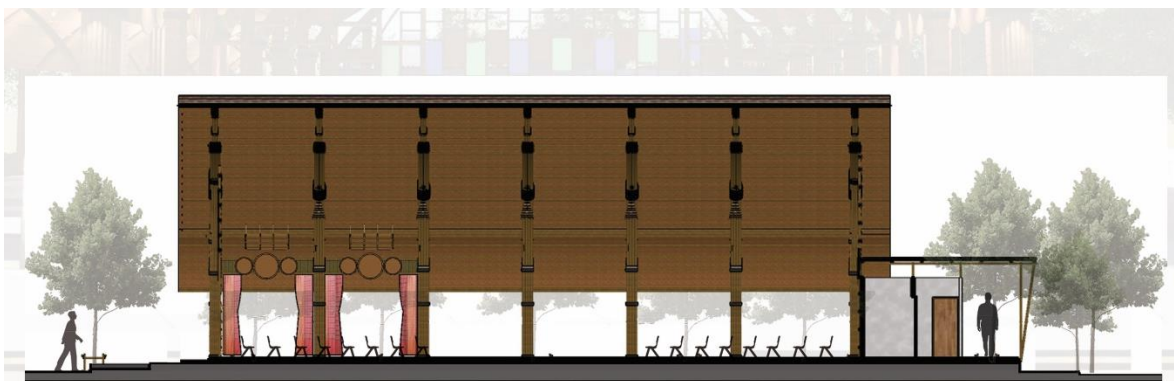
ภาพที่ 5.41 รูปด้านอาคาร 4

ภาพที่ 5.42 รูปตัดอาคาร 1

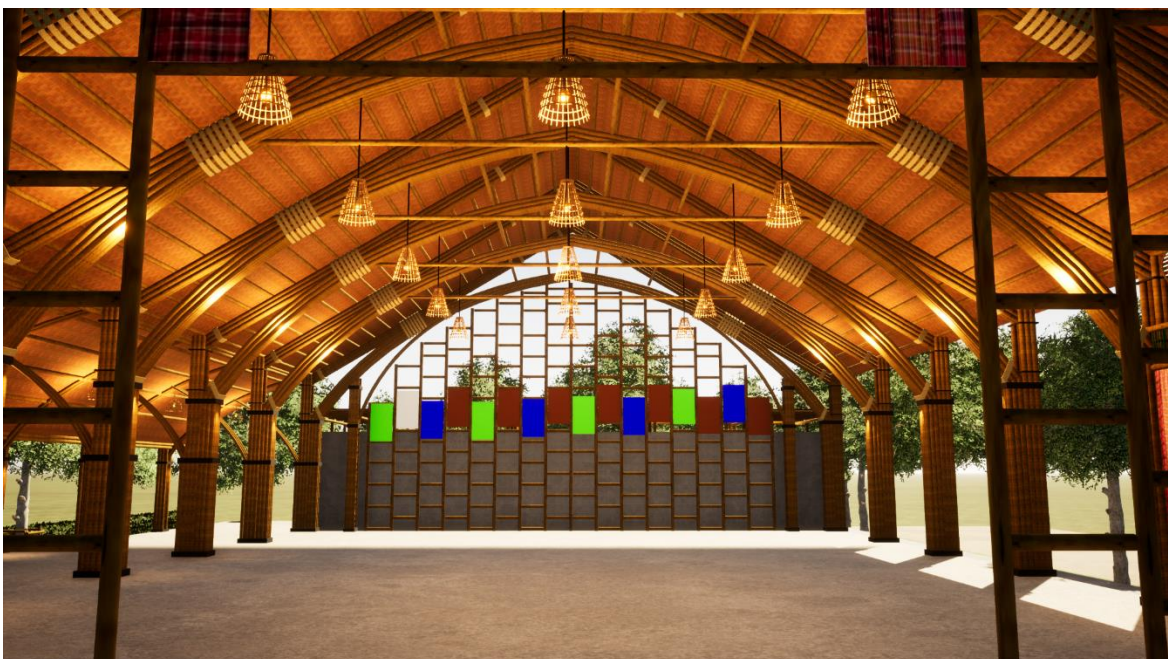
ภาพที่ 5.43 รูปตัดอาคาร 2

ภาพที่ 5.44 ทศนิยมภาพอาคาร

ภาพที่ 5.45 ทศนิยมภาพอาคาร

ภาพที่ 5.46 ทัดนียภาพอาคาร

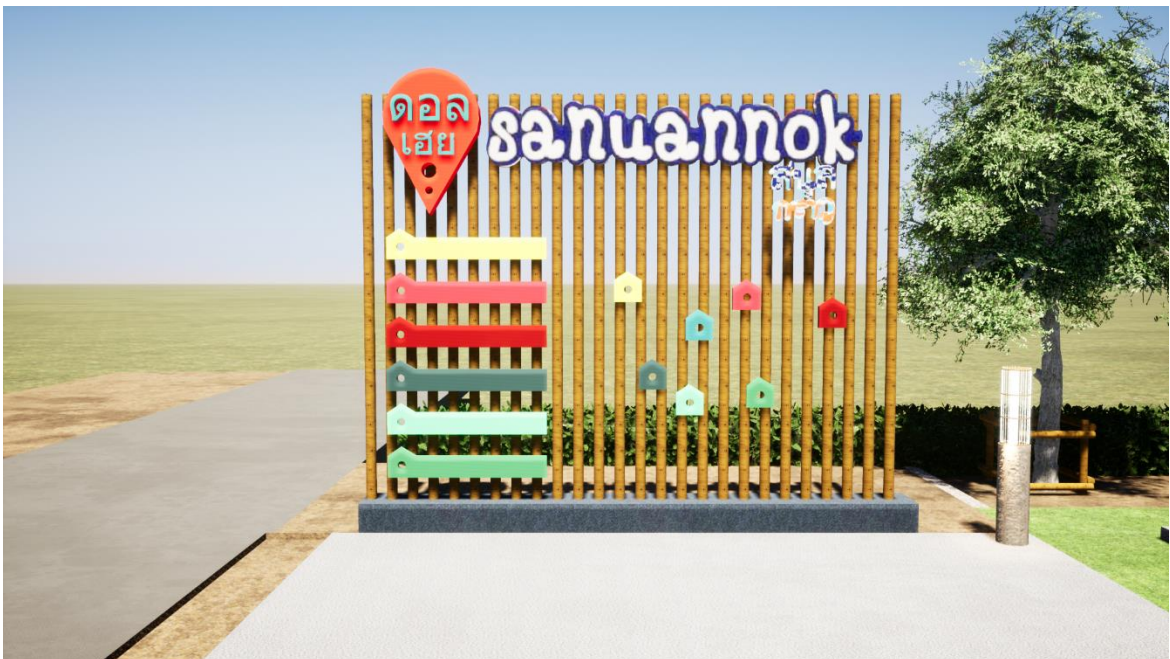
ภาพที่ 5.47 ทัดนียภาพอาคาร

ภาพที่ 5.48 ทักษณียภาพอาคาร

ภาพที่ 5.49 ทักษณียภาพส่วนถ่ายรูป

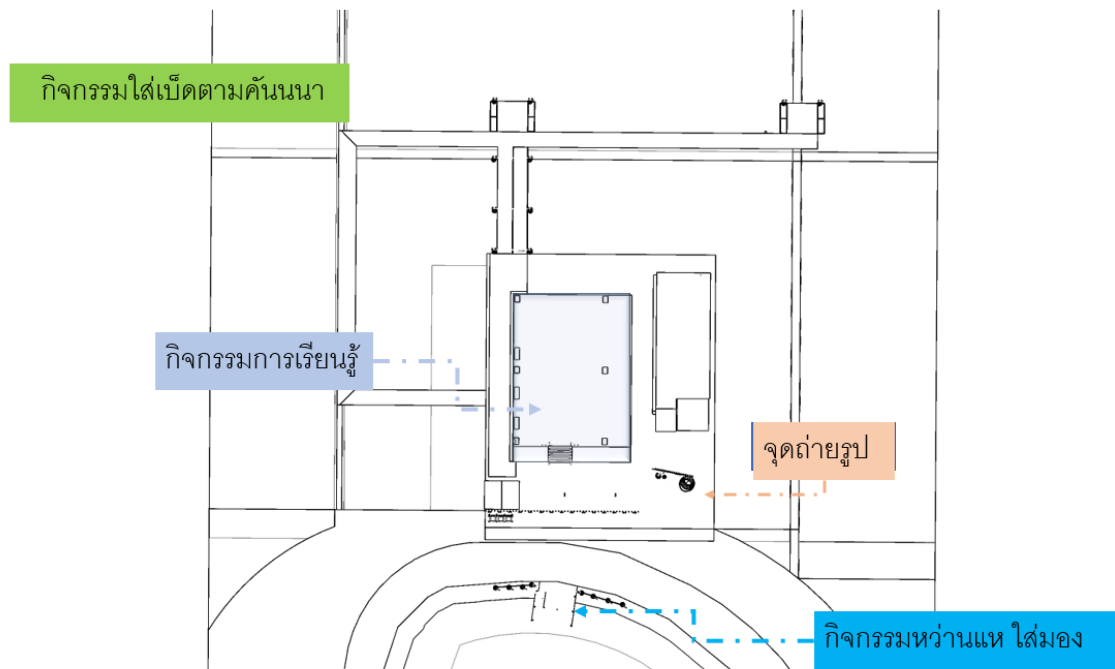

ผลการออกแบบฐานกิจกรรมการเรียนรู้

ภาพที่ 5.50 แผนที่ฐานกิจกรรมการเรียนรู้ ชุมชนบ้านสนวนนอก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์

ภาพที่ 5.51 ผังบริเวณอาคารกิจกรรม

ในส่วนนี้จะประกอบด้วย

- ส่วนนิทรรศการการจัดแสดง
- ส่วนพื้นที่การเรียนรู้
- ส่วนพื้นที่ลงปฏิบัติจริงหว่านแห
- ส่วนพื้นที่ลงปฏิบัติจริง ใส่เบ็ด
- ส่วนพื้นที่ถ่ายรูป

ภาพที่ 5.53 แสดงรูปด้านอาคารกิจกรรม

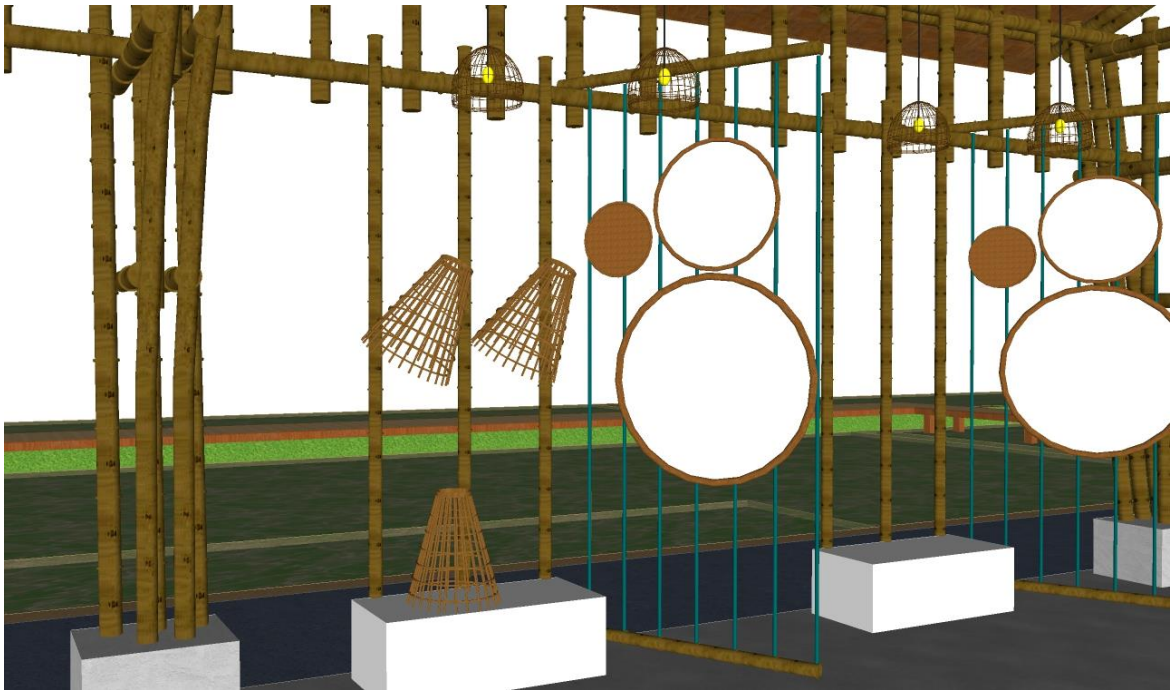
ภาพที่ 5.54 แสดงรูปด้านอาคารกิจกรรม

ภาพที่ 5.55 แสดงรูปตัดอาคารกิจกรรม

ภาพที่ 5.56 ทักษะภาพนิทรรศการ

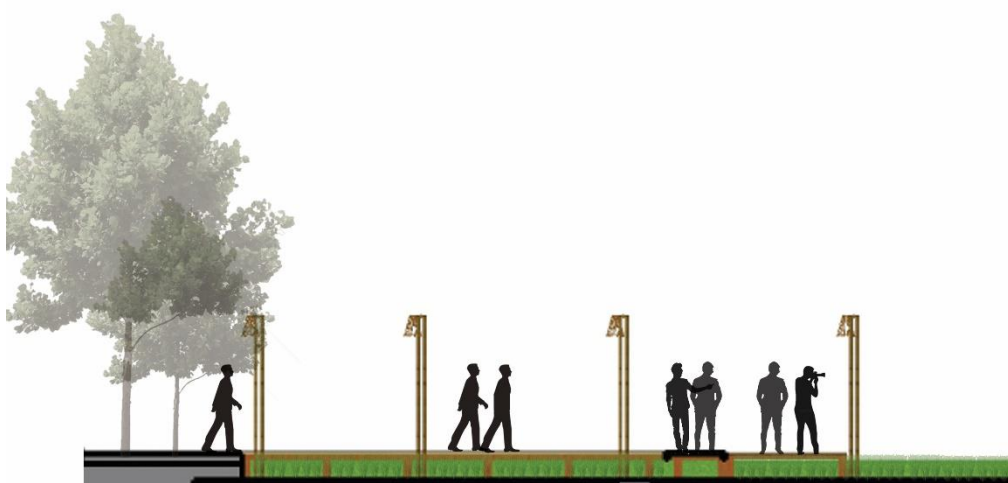
ภาพที่ 5.57 แสดงตัดแสดงการทำกิจกรรม

ACTIVITY

ภาพที่ 5.58 แสดงตัดแสดงการทำกิจกรรม

ACTIVITY

ภาพที่ 5.59 ทรรศนียภาพอาคาร

ภาพที่ 5.60 ทรรศนียภาพอาคาร

ภาพที่ 5.61 ทักษิณภาพอาคาร

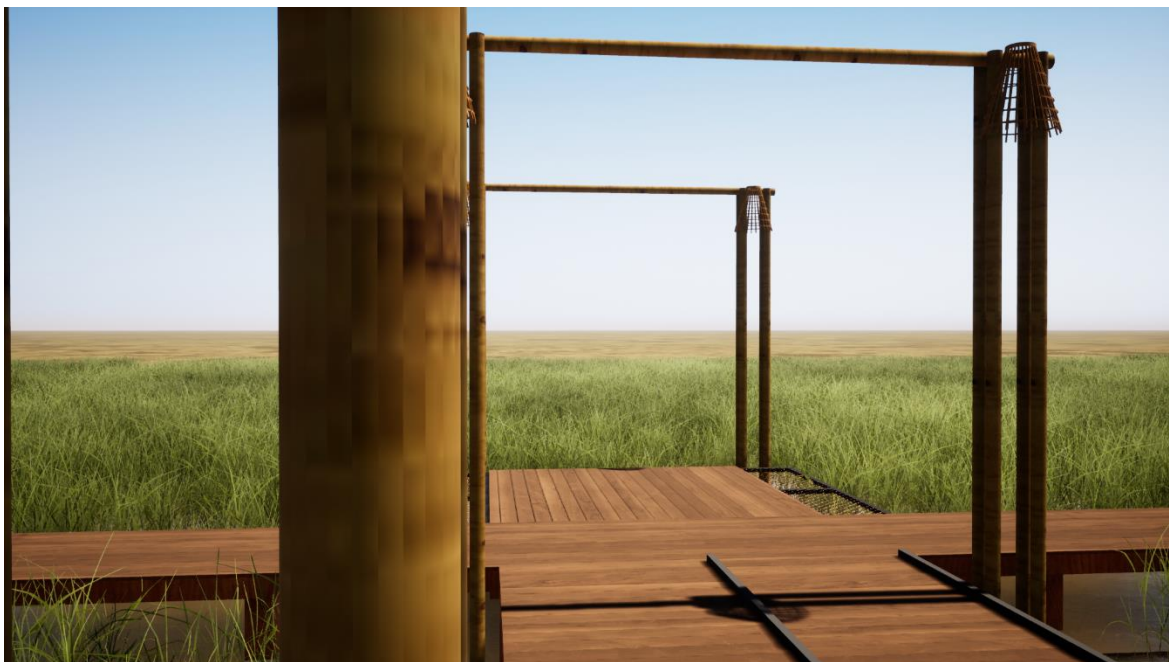
ภาพที่ 5.62 ทักษิณภาพอาคาร

ภาพที่ 5.63 ทักษะถ่ายภาพส่วนทำกิจกรรม

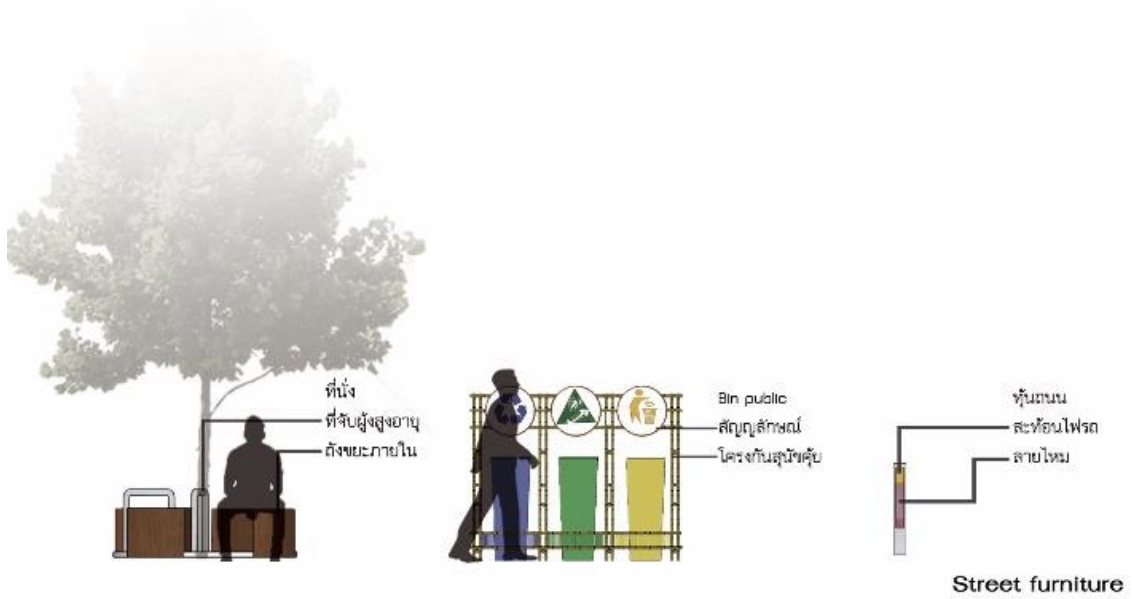
ภาพที่ 5.64 ทักษะถ่ายภาพส่วนทำกิจกรรม

ภาพที่ 5.65 ทักษิณียภาพส่วนถ่ายรูป

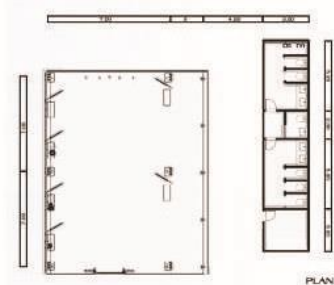
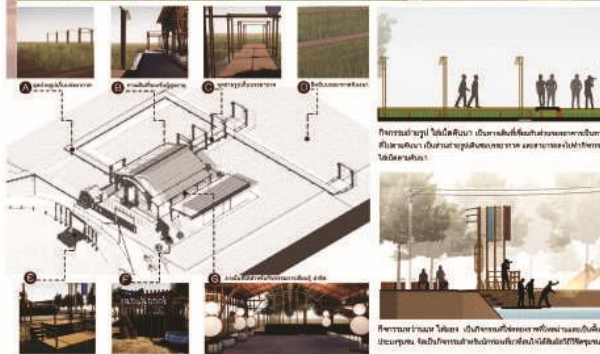

ภาพที่ 5.66 Street furniture

ภาพที่ 5.67 เพลทฟรีเซ็นท์ทางสถาปัตยกรรม

ฐานกิจกรรมการเรียนรู้การประมงพื้นบ้าน
ชุมชนตำบลบ้านหนองหญ้าขาว จังหวัดบุรีรัมย์

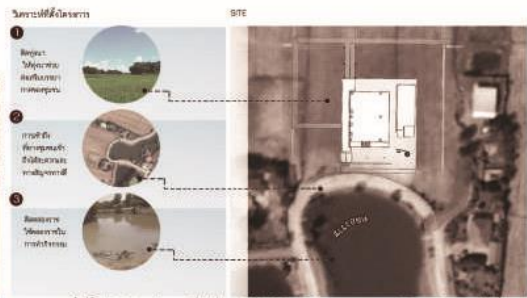

CONCEPT PLAN

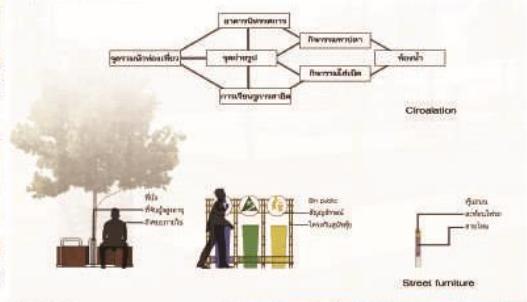
ความหมายที่ชัดเจน ใช้กิจกรรมเป็นฐานกิจกรรม การหาพื้นที่กิจกรรมและ
ใช้กิจกรรม ภายในอาคาร โดยทำขนาดได้ ๘ - ๑๐ เมตร กว้างจากอาคารตาม
ดังนี้

- โครงสร้างอาคารเป็นอาคารไม้
- พื้นผิวสีน้ำตาล
- วัสดุอาคารเป็นไม้
- วัสดุสีน้ำตาล
- วัสดุสีน้ำตาล
- วัสดุสีน้ำตาล
- วัสดุสีน้ำตาล
- วัสดุสีน้ำตาล

ฐานกิจกรรมการเรียนรู้การประมงพื้นบ้าน ชุมชนตำบลบ้านหนองหญ้าขาว
จังหวัดบุรีรัมย์

SITE ANALYSIS ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ การเรียนรู้เกี่ยวกับประมงพื้นบ้าน การหาพื้นที่กิจกรรมและใช้กิจกรรม ภายในอาคาร โดยทำขนาดได้ ๘ - ๑๐ เมตร กว้างจากอาคารตาม
ดังนี้

CONCEPT DESIGN ฐานกิจกรรมการเรียนรู้การประมงพื้นบ้าน ชุมชนตำบลบ้านหนองหญ้าขาว จังหวัดบุรีรัมย์

ความหมายที่ชัดเจน ใช้กิจกรรมเป็นฐานกิจกรรม การหาพื้นที่กิจกรรมและใช้กิจกรรม ภายในอาคาร โดยทำขนาดได้ ๘ - ๑๐ เมตร กว้างจากอาคารตาม
ดังนี้

- โครงสร้างอาคารเป็นอาคารไม้
- พื้นผิวสีน้ำตาล
- วัสดุอาคารเป็นไม้
- วัสดุสีน้ำตาล
- วัสดุสีน้ำตาล
- วัสดุสีน้ำตาล
- วัสดุสีน้ำตาล
- วัสดุสีน้ำตาล

5.2 สรุปผลที่ได้จากงานวิจัย

ปัจจุบันจังหวัดบุรีรัมย์ได้รับการยกเป็นเมืองท่องเที่ยวที่น่าสนใจไปด้วยแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมต่างๆ และกิจกรรมที่มีตลอดทั้งปี ส่งผลให้ที่พักส่วนใหญ่คึกคัก รวมไปถึงชุมชนบ้านสวนนอกด้วย ทำให้การเข้าพักโฮมสเตย์ในชุมชนสวนนอกมีเพิ่มมากขึ้นทุกปีด้วย และนักท่องเที่ยวมาทำกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนเพิ่มมากขึ้นทุกปี สิ่งสับการท่องเที่ยวจะช่วยระดับการท่องเที่ยวในชุมชนให้ดีขึ้น ซึ่งอาจจะทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเพิ่มมากขึ้นและสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้

5.3 ข้อเสนอแนะ

-หากโครงการออกแบบสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชนได้นำไปพัฒนาต่อเป็นโครงการจริงได้ จะเป็นโอกาสดีใน การสร้างรายได้ให้ชุมชนเพิ่มขึ้น

บรรณานุกรม

- ภาวิณี หาญณรงค์. (2556). การศึกษาคุณภาพโฮมสเตย์กระซัง. สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยว คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ดร.เยาวภา ปฐมศิริกุล. (2556). รูปแบบคุณภาพการบริการ ภาพลักษณ์ แหล่งท่องเที่ยว และความพึงพอใจ ที่ส่งผล ต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรม การท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว ของ ชาวยุโรป และอเมริกัน. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- isaan isan boutique resort khaoyai. (2561). ค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2563, จาก <https://andacura.com/isaan-isan.html>
- บ้านไม้หอมโฮมสเตย์ คีรีวง. (2560). ค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2563, จาก <https://blog.traveloka.com/th/local-travel/hotels-kiriwong-rainyseason/attachment/>
- “ศูนย์เรียนรู้ประมงพื้นบ้าน” ต่อยอดสู่การท่องเที่ยวริมโขง สร้างรายได้มั่นคงให้ชุมชน. (2558). ค้นเมื่อ 26 สิงหาคม 2563, จาก https://www.sentangedtee.com/career-channel/article_119659
- พิพิธภัณฑ์ชาวทะเลโตะบะ. (2557). ค้นเมื่อ 26 สิงหาคม 2563, จาก https://www.japanhoppers.com/th/kansai/toba_shima/kanko/1103/

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อผู้วิจัย	นายศักดิ์ศรี นุชารัมย์
วันเดือนปีเกิด	เสาร์ที่ 13 มีนาคม พ.ศ.2542
ที่อยู่สามารถติดต่อได้	73 หมู่ 7 บ้านเพชร ตำบลห้วยราชา อำเภอ ห้วยราชจังหวัด บุรีรัมย์
E-mail address	popsaksri1303@gmail.com
โทรศัพท์	0842798121
ประวัติการศึกษา	1)วิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยี สถาปัตยกรรม ปีการศึกษา 2563 2)มัธยมปลายโรงเรียนห้วยราชพิทยาคม ปี การศึกษา 2560 3)มัธยมต้นโรงเรียนห้วยราชพิทยาคม ปี การศึกษา 2557